

Sofian päiväkirja

Prologi

Rakas päiväkirjani,

Tänään kävimme Akin kanssa keskustassa. Aki kutsuu minua sänkyyn, mutta ensin minun täytyy uskoutua sinulle!

Aamu alkoi varovaisilla suudelmilla. Rakas mieheni oli tehnyt minulle aamiaisen. Sain nauttia tuoreista mansikoista, paahtoleivästä, appelsiinimehusta ja tietenkin lumoavan vahvasta, mutta silti pehmeästä maitokahvista.

Mielialani kevensi askeleitani läpi koko päivän. Päiväksi kypsyvän aamun raikkaat tuulenhenkäisyt, pilvettömäksi kirkastuva taivas, kevyt suolan tuoksu kävellessämme päin kauppatoria: se kaikki oli lumoavan täydellistä. Täydellistä! Tunnen vielä tälläkin hetkellä pyörtyväni onnesta.

Söimme lisää mansikoita torin kojujen varjossa, katselimme lokkien leikkejä, kuuntelimme niiden naurua. Vesi välkähteli ja aaltoili kuin lasinen sametti. Jatkoimme päiväretkelle Suomenlinnan raunioille - aurinko piti ilman lämpimänä, muttei läkähdyttävänä.

Kun uskomattoman kaunis auringonlasku alkoi siintää horisontissa, olimme jo Helsingin sydämessä. Joka puolella oli toinen toistaan kutsuvampia valokylttejä. Aki tiesi kuitenkin minne olimme menossa. Piilossa maalaisturistien silmiltä, piilossa vain keskustan tuntevilta. Siellä oli aivan täysin hurmaava pikkuravintola!

Himmeän romanttinen valo pehmensi yksityiskohdat vienon, mutta vahvan klassisen musiikin soidessa taustalla. Söimme, nauroimme, suutelimme. Hymy, joka nousi kasvoilleni sen kauniin punaisen pöytäliinan yllä, on vieläkin minulla, eikä se tahdo lähteä millään irti. Enkä minä tahdokaan siitä eroon, en koskaan.

Olen nyt onnellinen, olen irrallaan muusta maailmasta. Me olemme.

Maltan tuskin odottaa huomisen suudelmia, vaikka tuleva yö lupaa niitä tuhansittain.

- Sofia

25. Heinäkuuta -76

Mira laski sivun syliinsä. Oli syksy ja maa oli roudan kangistama. Hengitys piti yllä ilmassa tanssivaa harsoa Miran edessä. Hänen silmänsä todistivat ympärillä levittäytyvää syksyn ruskoa. Lokit nahistelivat viereisellä pellolla. Talo oli vanha ja sen valkea maali lähes täysin irti lohkeillutta.

Mira näytti vanhalta ja väsyneeltä terassin varjossa. Hänen keskipitkät hiuksensa olivat latteat ja elinvoimansa menettäneet. Yllään hänellä oli punainen valkoisilla kukkakuviolla koristeltu mekko, jonka juurella hänen ruskeisiin sukkahousuihin pudottautuneet sääänsä jatkuivat alas mustiin nahkakenkiin. Kiikkutuoli jolla hän istui oli ikivanha.

Pilvien lävitse siivilöityvä heikko auringonvalo kiilsi Miran rasvaisilla kevyen aknen peittämällä kasvoillaan. Hänen nenänsä oli pieni ja pyöreä, silmänsä haalean siniset ja huulensa kaksi tiukkaan mutruun asettunutta viivaa.

Terassin vanhat lattiapuut narahtelivat kiikkutuolin alla ja väsyneet silmät tuijottivat niin kauas kuin vain pystyivät. Kuin toivoen löytävänsä jotain lohtua jostain tuolta kaukaa.

Sofian päiväkirja

1

Vesi alkoi kiehua teräsannussa. Pirtti oli hämyisä, pöly tanssi päivänsäteiden tiellä. Vanhan puulattian maali oli lohkeillutta ja siellä täällä oli lankkuja, jotka pullottivat päästäkseen narahtelemaan.

Mira istui vanhan puupöydän ääressä ja tutkiskeli huonetta katseellaan. Toisella puolella huonetta piirongin päällä oli kellertyneitä valokuvia pölyisissä kehyksissään. Niihin oli yritetty vangita menneisyyden onnellisia hetkiä, elämän essentiaa, joka ehkä joskus ilahduttaisi, pelastaisi arjen synkkyydeltä. Mira nousi ylös ja käveli liedelle.

Oveen koputettiin.

Mira hätkähti hereille nokosiltaan ja nousi istumaan syvän puusänkynsä reunalle. Hän työnsi takkuisia hiuksiaan kasvoiltaan ja veti punaiset villasukat paljaisiin jalkoihinsa. Mira tunsu olonsa tokkuraiseksi laahustaessaan ulko-ovelle. Terassilla seiso vanha mies, jonka takaa paistava auringonlasku sokaisi Miran hetkeksi.

"Iltaa", mies tervehti.

"Iltaa iltaa", vastasi Mira, jonka silmät alkoivat vähitellen hahmottaa yksityiskohtia. Vanhuksella oli päässään ruskea lipallinen kangashattu ja päällään sininen huopatakki, jonka kauluksien välistä pisti esiin ryppyinen kurkku. Jaloissaan hänellä oli maastohousut ja kumisaappaat.

"Sinähän olet Nummelinin tytär? Pikku-Sofia?", kyseli vanhus virkeällä äänellä. Mira pudisti päätään.

"Mira", korjasi hän käheällä äänellä. Vanhus nyökkäsi terävästi.

"Kuulehan, minulla olis tässä sinulle ruisleipää. Leivoin yli omien tarpeitteni eilisen puolella", jutteli vanhus hymyilevien hampaidensa välistä ja ojensi paperista pakettia Miralle.

"Kiitos", kuiskasi Mira juuri ja juuri kuuluvalla äänellä ja poimi paketin vanhuksen kovasta kädestä.

"Eipä tässä minulla enää ihmeempiä, tervetuloa vaan takasin", toivotti vanhus, kääntyi ja käveli pois. Mira katseli oven raosta, kun tuo vanha mies käveli hiljakseen maantien toiselle puolelle talonsa ovelle ja katosi pois näkyvistä.

Vanhus oli valehdellut. Leipä höyrysi kun Mira leikkasi sen auki. Voi sulii sen pinnalla ja siinä oli heikko taikinan maku.

Eipä aikaakaan kun Mira oli taas vällyjen syleilyssä. Uni maistui jopa tuoretta ruisleipääkin makeammalta, eikä Mira tuntunut saavan siitä tarpeekseen. Jokin pyrki silti hänen tietoisuuteensa. Jokin pehmeä hänen vieressään, jokin hänen sängyn reunan yli roikkuvan kätensä alla. Mira säpsähti hereille ja kurkisti lattialle. Hänen ja kissan katseet kohtasivat.

Siinä se oli, haalistuneen harmaan värinen kissa kerälle kääriytyneenä. Sen silmät olivat auki ja tuijottivat herkeämättä Miran laajentuneita pupilleja. Kissan silmät olivat terävät, sen tuijotus syvempi kuin syvinkään rotko. Ne saivat Miran silmät vuotamaan vettä. Kissa nuoli kääriytyneensä ja puhui.

"Miksi palasit?" Sanat kaikuivat Miran mielessä. Vahva ja viisas miesääni puhui hänen päässään, se oli tuo kissa. Se vain tuijotti häntä ja puhui.

"Mitä sinä etsit täältä? Rauhaa? Sitäkö haet?"

Mira itki vuolaasti ja hänen kasvonsa väentyivät mutruun. Hän perääntyi nojaamaan hirsiseinää vasten ja veti polvet rintojaan vasten. Kissa hyppäsi pehmeästi sängyn päälle pitäen katseensa tiukasti Miran silmissä. Sitten se kääriytyi taas harmaaksi keräksi, josta pilkistävät silmät olivat kuin kaksi kylmää kameran linssiä.

"En minä tiedä!", huusi Mira itkuisella äänellä. Räkä valui hänen huulillensa, ja hän niisti sen takaisin sisäänsä. "Ne työnsivät minut ulos sieltä, kotoa. Tänne. En minä täällä halua olla", jatkoi Mira ja katsoi kissaa kuin armoa anoen.

"Koti on ensimmäinen askel, koti on ensimmäinen sana. Koti on alku." Kissa vastasi Miran katseeseen.

"Kyllä minä muistan. Muistan tämän tuvan. Mutta tämä ei ole minua! Tämä ei ole koti!"

"Mira, laitos oli vain matka poissa kotoa. Et sinä sinne koskaan kuulunut. Sinä kuulut tänne, kotiisi."

"Kolmekymmentä vuottako matka? Mitä?! Kolmekymmentä vitun vuotta?!", kirkui Mira ja yritti potkaista kissaa. Se oli kuitenkin jo siirtynyt hieman oikealle ja jalka osui kipeästi sängyn reunaan.

"Joidenkin asioiden oppiminen vie paljon aikaa, tyttöseni. Mutta sitä tärkeämpiä ne ovat, kuten kaikki opinnot. Pyyhi siis kyyneliesi. Tärkein on vielä edessäpäin", rauhoitteli kissa ja nuoli turkkiaan.

Mira kyhjötti surkeana myttynä yöpuvussaan ja nojasi seinää vasten. Hän katseli kissan pyöreitä muotoja silmillään, jotka olivat punaiset. Hänen hiuksensa olivat eloton takkuinen mytty.

Tuli takassa alkoi hiipua ja viileys hiipi tupaan. Mira ponnahti ylös sängystä, veti kumisaappaat paljaisiin jalkoihinsa ja talsi ovesta ulos. Kissa käveli pehmeästi aukinaiselle ovelle. Siellä se katseli, kun Mira hakkasi halkoja pilkkeiksi punateräisellä kirveellä. Naisen liikkeissä oli vihaa ja voimaa, ja hänen kasvoillaan paistoi purkautumisen tuoma tyydytys. Kohta Miralla oli syli täynnä pilkkeitä, ja kissa väistyi sivuun. Pilkkeet kalahtivat lattialle, ja takan peltiovi narahti auki. Kohta lämmin valo tanssi jälleen takan ovien pienissä rei'issä ja piirteli kuvioitaan hämärän tuvan pinnoille.

2

Englanninkielinen iskelmämusiikki raikui kimeänä läpi kohoavien pölypilvien. Mersu päräsi maantien karkealla alustalla ja sen ikkunat olivat auki. Taivas oli haalean sininen ja lähes pilvetön.

Kaksi kaljuuntuvaa miestä istuivat etupenkeillä. Kuski oli lyhyt mieheksi, kun taas toinen oli niin pitkä, että hänen asentonsa oli hieman epämukava, vaikka hänen penkkinsä oli työnnetty niin taakse kuin se suinkin meni.

Auto kääntyi maantieltä vanhan huoltoaseman hiekkapohjaiselle pihalle ja ajoi sivuun kahden muun auton viereen. Polttoainepumput seisoivat keskellä pientä hiekkakenttää, jonka reunalla oli pieni huoltoasema. Lähimmät puut olivat satojen metrien päässä aukion reunoilla muutamaa kuollutta taimea lukuun ottamatta, jotka pistivät esiin siellä täällä paljaaksi hakatusta maasta.

Miehet kömpivät ulos autosta. Kuski oli vähintään kolme päätä jättiläistä lyhyempi, ja he olivat huomiota herättävä ilmestys kävellessään rinta rinnan aseman ovea kohden. Kello oven yläpuolella kilahti heidän astuessaan sisään.

Huoltoasema oli sisältä pieni kuppila. Rekkamiesten lepoläävä, vanhan kahvin luvattu maa. Tiski oli leveä ja sen takana seisoivat lyhyt lihava mies, jolla oli pitkät ruskeat viikset. Hänen päänsä oli kalju, ja kädessään hänellä oli valkoinen rätti, jolla hän pyyhki sokeria ja pullanmuruja tiskiltä käteensä. Hän ripotteli ne lattialle huomattessaan miehet ja nyökkäsi kunnioittavasti. Ikkunoiden vieressä oli kolme irtopöytää ja niiden ääressä tusina tuolia. Yhden pöydän ääressä istui kolme miestä. Lisäksi yksi mies nojasi tiskiä selkään kumarassa.

"Mitä saisi olla tänään, Sergei?", huikkasi omistaja parivaljakolle. Sergei käveli tiskin ääreen rennosti hymyillen.

"Mustikkapiirakkaa ja lasi maitoa, kiitos", Sergei vastasi. Omistaja nyökkäsi.

"Menehän odottelemaan pöytään, tuon tuota pikaa." Sergei nyökkäsi ja istui oven viereisen pöydän ääreen.

Mies tiskin ääressä lopetti tuoppiinsa tuijottamisen ja kääntyi jakkarallaan Sergeitä kohti. Hänellä oli päänsään syvään vedetty lipallinen lakki, jonka korvaläpät peittivät alleen hänen niskansa ja korvansa. Rasvaiset mustat hiukset harottivat hatun alta, ja hänen silmäluomensa olivat tummat. Hänellä oli päällään paksu haalean oranssi toppatakki ja siniset farkut, joiden lahkeet oli työnnetty kumisaappaiden sisään.

"Että mitäs se saathanan kummajaisii te ootte?", ärähti mies. Hänen silmänsä kiiluivat häijynä lipan alla.

"Minä en jaksa ymmärtää sinua nyt, eläin", totesi Sergei kääntämättä katsettaan mieheen. Samalla sivummalla istuneet kolme miestä nousivat seisomaan ja tarrasivat lippalakkimiehestä kiinni.

"Perkele, päästäkää irti heti!", kirosi mies ja rimpuili kun kolme miestä repivät hänet ovesta ulos. Pöly nousi ilmaan miesryppään ympärillä. Yksi miehistä löi juoppoa hampaisiin kivisellä nyrkillään ja kaksi muuta paiskasivat hänet autoaan vasten. Sitten kolmikko palasi takaisin pöytänsä ääreen.

Omistaja kantoi piirakkapalan ja maitolasin pöytään, ja toivotti hyvää ruokahalua. Sergei kiitti kohteliaasti ja söi nautiskellen.

Nainen valkoisessa mekossa istui kiikkutuolissa vanhan talon terassilla. Hän katseli kun Sergei ajoi talon edustalle haalean keltaisella Mersullaan. Kädessään naisella oli jokin paperinpala, jonka hän taitteli ja sujautti mekkonsa taskuun.

Sergei nousi autosta ja käveli sen taakse avatakseen takakontin. Jätti nosti sen kätköistä kaksi täyttä muovipussia naisen noustessa ylös tuolistaan. Auton nostattama pöly oli laskeutunut, ja Sergei käveli terassille.

"Hei pojat", tervehti Mira miehiä monotonisella äänellä. "Toitteko te minulle lahjoja?"

"Lahjojapa hyvinkin, rakas Mira, lahjoja", naurahti pienempi miehistä. Hän oli laiha ja lyhyt, ja hänellä oli paksut silmälasit. Yllään hänellä oli vanha ruskea, mutta silti arvokkaan näköinen puku. Jättiläismäinen mies oli yli kaksi metriä pitkä. Hänen kasvonsa olivat laihat ja silmänsä syvällä kuopissaan. Hänen päänsä oli täysin kalju toisin kuin lyhyemmällä miehellä, jolla oli vielä harmaita hiuksia siellä täällä pään sivuilla ja takana.

"Olkaapa kilttejä poikia ja tuokaa ne sitten sisään", tokaisi Mira, kääntyi ja käveli puoliavoimesta ovesta hämärään tupaan. Miehet seurasivat perässä.

"Istukaa sohvalle, minä keitän kahvia. Voit laittaa ne kassit tuohon sängyn viereen", neuvoi Mira miehiä.

Kun kahvit oli juotu, katsoi pienempi miehistä Miraa silmiin ja avasi suunsa.

"Tarvisin taas palveluksiasi, Mira. Jos vain olisit niin ystävällinen", pyysi hän hymyillen.

"Toki", vastasi Mira rennosti ja kyyristyi avatakseen miehen sepaluksen. Jätti katsoi tynesti eteensä kuin irrallaan muusta maailmasta Miran hyväillessä pienempää

miestä suullaan. Kun Mira oli niellyt miehen tyydytetyksi, käveli hän miesten tuomille kasseille ja poimi sieltä tölkin appelsiinimehua.

"Pojat", aloitti hän juodessaan kitkerää mehua lieden äärellä, "oletteko menossa Kajaanin suuntaan?" Mira kallisti päätään ja tuijotti miehiä vastausta odottaen.

"Kajaanin kautta Ouluun", vastasi rillipää virnistäen.

Mersu haisi vanhalle nahalle ja hielle, ja se tärisi kuin viimeistä päivää. Mira katseli miesten kasvoja takapenkiltä ja kuunteli Sergein tuhtunutta, mutta silti sarkastisen kevyttä venäläismurteista suomea.

"Einstein oli idiootti. Maailman arvostetuin idiootti. Nikolai Tesla, siinä vasta tiedemies!" Sergei vilkaisi Miraa olkapäänsä yli. Pölypilvi nousi auton perässä ja jäi leijumaan kuivaan ilmaan. Kului hiljainen hetki.

"Mira, hei Mira! Sinähän olet yksinäinen?", uteli Sergei pitäen katseensa tiessä. Ennen kuin Mira ehti sanoa sanaakaan, hän jatkoi, "Katsos, minun aurapaikantimeni.. Auran spektri ei ole sama ainoastaan samaa verta olevilla henkilöillä. Ero ei näet ole nähtävästi veressä vaan sielussa - siis ihmisen mielessä, miksi sitä ikinä kutsutaankaan. No joka tapauksessa itse asiaan."

"Oletetaan että voisin paikantaa veljesi lisäksi sukulaissielusi. Ei enää pettymyksiä sokkotreffeillä tai hämyisissä baareissa", hihkaisi Sergei ja vilkaisi Miraa innostuneena.

"Sergei", aloitti Mira sarkastisen pahoittelevalla äänensävyllä, "eiköhän me kaikki jo tiedetä kenet se sinun laitteesi osoittaisi sukulaissielukseni. Saathan sinä jo päätä ja persettä ihan niin paljon kuin haluat - et sinä naista kukkarollesi halua." Mira virnisti ja iski silmää.

"Voi rakas Mira. Sinä olet ehkä laitoshoidon kypsyttämä aikapommi, mutta osaat paiskata asian pöydälle kuin kuolleen kalan - semmoisena kuin se on, ja taatusti rehellisen kuolleen!", huudahti Sergei ja nauroi päätään pudistaen.

Virne kuoli Miran kasvoilla heti, kun Sergein katse vältti.

Radio soitti nyt jotain ajatonta Beatlesien klassikkoa. Kaikki autossa olivat hiljaa ja aurinko lipui kuin varkain pilvien taakse helpottaen hieman autossa oloa. He tulivat risteykseen jossa oli sininen tienviitta oikealle. Siinä luki valkoisella "Kajaani 67".

Auto kääntyi oikealle, kun aurinko lipui esiin pilvien takaa. Sen valo sai auton ikkunat ja maalista paljaat kohdat rungossa hohtamaan ja kimaltelemaan. Maisema oli suoraan kuin suomalaista maaseutua esittelevästä kesäisestä postikortista: haalistuneen

punaiset ja keltaiset asuintalot, navetat ja kuivan harmaat ladot pilkistivät esiin jokaisen tien vieressä kasvavan koivu- ja risurykelmän välistä. Aukioita aitaavat metsät tuijottivat matkalaisia synkkinä ja varjoisina.

Oli vuosi 1946.

Mira Sofia Nummelin odotti hiljaa ison lieden ääressä. Hänen äidillään oli päällään punaraidallinen esiliina, joka oli sidottuna hänen lantionsa ympärille.

"Noin, siinä on teille evästä lapsukaiset", sanoi äiti pehmeästi ja kääntyi Miraan päin. Hänen kasvonsa olivat liedellä kypsyvän pääruoan valmistelusta väsyneet, mutta vielä silti perisuomalaista utteruutta puhkuvat.

Äiti ojensi Miralle kangasnyytin ja maitopullon. Mira kiitti iloisella lapsenäänellään ja niiasi. Sitten hän ryntäsi ulos aukinaisesta ovesta aurinkoiseen kesäpäivään.

"Viljo, Viljo, Viljo!", huusi Mira iloisesti ja juoksi halki niityn kohti metsänreunaa, ja oli vähällä kompastua askeliinsa.

Pikkupoika vuoli metsän varjoissa jalkoja käpylehmille. Hänen ilmeensä oli keskittynyt ja hän välitti kuuliaisesti itseensä päin vuolemista. Viljon setä oli antanut hänen lapsen käteensä sopivan puukon juhllallisin sanoin, mutta kera varoituksen - se oli terävä veitsi eikä lasten lelu. Viljo ei saanut käyttäytyä enää kuin mikä tahansa pikkukakara.

"Minä olen nyt äiti, Viljo!", hihkui Mira ja laski eväät kannon juureen. Sitten hän nosti mekkonsa isosta taskusta pienen puukupin, jonka hän laski kannolle. Kanto ei ollut harmaa vanhuudestaan, mutta se oli silti kuiva. Viljo oli tasoitellut sen puukollaan sahan jättämistä arvista ja se oli kummankin lapsen mielestä oikein hieno pöytä. Mira nosti maitopullon maasta.

"Laittiko äiti paha leipää?", kysyi Viljo Miralta ja puhalteli puupölyä puukkonsa terältä sama keskittynyt ilme vieläkin kasvoillaan.

"Eikun limppua!", hihkaisi Mira Viljon iloiseksi yllätykseksi. Kuminen korkki ei meinannut irrota maitopullon suulta, vaikka Mira sitä kuinka kiskoi. Niin Mira sitä kiskoi, että alkoi pääätä huimata ja hiki virota selälle kuumassa kesähelteessä. Yhtäkkiä Mira tunsi kipua päässään ja kaatui kantoa päin.

"Mitä siellä on tapahtunut?", huusi etäinen ääni.

Kuulo palasi vähitellen Miralle, ja hän tajusi jonkin olevan pahasti vialla. Viljo uikutti ja huusi kannon toisella puolella, ja äiti juoksi heitä kohti kannatellen mekkonsa helmoja. Mira kompuroi jaloilleen nähdäkseen, mikä oli vialla.

Viljoon oli sattunut pahasti

Hänen kätensä ja paitansa olivat veressä. Oli kuin hän itkisi verta kummastakin silmästään. Lisäksi hänen korvansa valuivat verta, kuten hänen suunsakin. Mira valahti kalpeaksi ja tunsi kylmän hien nousevan kauttaaltaan iholleen. Viljon puukko oli isketty syvälle kantaan.

"Viljo, Mira.. Voi hyvä jumala, mitä täällä on tapahtunut?", parkaisi äiti kauhuissaan kannolle saapuessaan. Mira ei vastannut vaan laskeutui polvilleen Viljon viereen ja kaivoi taskustaan kirjaillun nenäliinansa. Mira pyyhki verta Viljon kasvoilta ja nyyhkytti. Hänen kasvonsa nykivät ja hän oli purskahtamaisillaan itkuun.

"Voi ei Viljo, voi ei", valitti äiti ja kumartui nostaakseen Viljon syliinsä. "Mitä pirua täällä tapahtui, Mira?", huusi äiti ja tuijotti Miraa vimma silmissään. Mira purskahti itkuun ja peitti kasvonsa käsillään.

Viljo makasi tuvan isolla sängyllä. Äiti pyyhki hänen kasvojaan kostealla pyyhkeellä ja täräsi. Mira istui lasten sängyn reunalla ja piti katseensa kengissään.

"Mira, kuka sen teki?", tivasi isä tuima ilme kasvoillaan ja puristi Miraa olkapäistä. Isä oli yleensä kärsivällinen, mutta nyt hänen silmissään paloi sama tuli kuin äidilläkin. Mira pudisti päätään silmät itkusta punaisina.

"En minä tiedä", kuiskasi Mira. "Päähän sattui." Mira katsoi isäänsä anovasti silmäkulmiensa alta.

"Mutta lapsiparka, sinä olet kunnossa!", huusi isä. "Siitä saamme kai Herraa kiittää, mutta miksi sinä sitten valehtelet? Pakkohan sinun oli jotain nähdä!" Isä puristi Miraa kovemmin. Mira pudisti päätään ja nyyhkytti.

Kavioiden kopse kantautui sisään avoimesta ikkunasta ja isä päästi Miran otteestaan. Isä käveli ovelle ja avasi sen. Tohtori nousi vaunuista ja käveli ripeästi ovelle.

"Päivää, herra Nummelin", tervehti tohtori hengästyneenä. "Olen tohtori Anttala."

"Kiitos herra tohtori, tulkaa sisään", pyysi isä ja väistyi tohtorin tieltä. Hänen vaatteensa olivat mustavalkoiset ja hienoista kankaista ommellut. Hänen kenkensä olivat komeimmat mustat nahkakengät mitä Mira oli koskaan nähnyt ja ne kiilsivät tuvan himmeässä valossa.

Tohtori otti silinterihattunsa päästään ja laski laukkunsa sängyn viereen. Äiti nousi ylös sängyltä ja tuijotti Viljoa hetken. Sitten hän väistyi taemmas antaakseen tohtorille tilaa.

"Auttakaa nyt sitä", pyysi äiti hiljaa ja oli purskahtamaisillaan taas itkuun, mutta tyytyi niiskuttamaan nenäänsä. Tohtori nyökkäsi hänelle ja istui Viljon viereen sängyn reunalle.

"Viljo Antero Nummelin, kuuletko sinä minua?", kysyi tohtori kuuluvalla äänellä. Viljo ei vastannut ja tuijotti kattoa hiljaa. Hänen silmäluomensa olivat enää vain verisiä ihon riekaleita, ja niiden alla oli vain pimeyttä.

Sänky narahti tohtorin selän takana, kun isä istui Miran viereen. Koko perhe odotti jotain ratkaisua tilanteeseen, voimattomana tekemään sille mitään. Kun tohtori otti Viljoa kädestä kiinni, huusi Viljo niin kovaa kuin pystyi ja yritti repiä kätensä tohtorin otteesta. Hänen ammottavassa suussaan ei ollut kieltä, minkä kaikki huoneessa jo kuulivat hänen äänestään.

"Ei mitään hätää lapsi, rauhoitu", rauhoitteli tohtori silmät kauhusta ammollaan ja silitti Viljon rintaa toisella kädellään. Viljo lopetti huutamisen ilmeisen uupuneena ja vikisi hiljaa. Veriset kyyneleet valuivat hänen silmäluomiensa lomasta, jotka nykivät Viljon yrittäessä nähdä ympärilleen.

"Hänen kielensä ..", aloitti tohtori ja kääntyi isän puoleen kysyvä ilme kasvoillaan. Isä pudisti päätään suru kasvoillaan ja tohtori kääntyi takaisin Viljon puoleen.

"Hänen korvansakin valuvat verta", totesi tohtori käännellessään Viljon päätä puolelta toiselle. "Liekö kuuro, poikarukka." Tohtori kääntyi isän puoleen.

"Herra Nummelin, haavat ovat vakavia. Koska ne kaikki ovat hänelle niinkin tärkeissä elimissä, en voi puhdistaa niitä alkoholilla. Haavat on kuitenkin pidettävä niin puhtaana kuin mahdollista. Ne on puhdistettava säännöllisesti puhtaalla kädenlämpöisellä vedellä ja pidettävä sidottuina puhtailla kankailla. Näin vältetään tulehtumista mahdollisimman tarkkaan."

"Mitä tulee siihen, mitä rikollista täällä on tapahtunut", jatkoi tohtori värisevällä äänellä ja katsoi äitiä, isää ja Miraa vuorotellen silmiin, "on selvää ettei näin perusteellista vahinkoa voi vahingossa aikaan saaman." Isä katseli tuvan seiniä ja lattiaa kuin eksynyt lapsi. Äiti itki kämmeniinsä ja Mira tuijotti kenkiään uskaltamatta vilkaistakaan tohtoria ja Viljoa.

Kissa naukui ovella ja sai kaikki paitsi Viljon säikähtämään. Se oli Miran ja Viljon musta kissa nimeltä Mörrä. Siellä se vain istui kynnyksen edessä. Sen silmät kiiluivat keltaisina ja se tuijotti Miraa.

Herra poliisista tuli ja meni vielä saman päivän iltana. Mira katseli, kun hän koputti naapurin ovea ja käveli sisään. Sitä ennen hän oli käynyt kyselemässä kuin vihaisena kysymyksiä Miralta ja perheeltä. Se teki Mirasta vain surullisen ja vihaisen. Miksi hän oli heille vihainen? Mitä he olivat tehneet? Viljo makasi joka tapauksessa isossa sängyssä punaiseksi kastunut side silmillään.

Keltaiselle tyynylle oli valunut verta tipoittain Viljon korvasta, jonka juuressa oli vana kuivunutta verta. Äiti valvoi ja piti Viljoa hyvänä. Silitti tämän päätä ja lausui rauhoittavia sanoja. Viljo ei halunnut syödä, sillä se sai hänet huutamaan kivusta. Ei vaikka äiti teki keittoa ja antoi sen jäähtyä niin, ettei se voinut polttaa suuta.

Isä oli lähtenyt poliisiherran mukaan metsää haravoimaan ennen pimeän tuloa. Rautavaaran setä naapurista oli ollut heti valmiina auttamaan, kun kuuli tapahtuneesta, kuten myös moni muukin kylästä. Hätä oli suuri ja ihmiset halusivat tehdä jotain sen helpottamiseksi.

Metsää haravoitiin ketjussa ja loputkin kylän asukkaista haastateltiin avuliiden vastausten toivossa. Joka ovella katsottiin isä Nummelinia surullisin silmin. Kukaan ei vain tiennyt mitään, eikä kukaan ollut nähnyt mitään. Kaikki halusivat auttaa, mutteivät voineet mitään suoralta kädeltä tehdä.

Seuraavana päivänä kaikki saivat vastauksensa. Se oli kun, Nummelinin perhe söi myöhäistä päivällistä. Koko päivä oli mennyt metsää haravoidessa ja Viljoa hoitaessa.

Isä oli käyttäytynyt oudosti jo eilisestä lähtien, kun hän kiersi kylää poliisiherran kanssa. Kun häneltä itseltään kysyttiin tapahtuneesta, sortui hän sellaisen raivon valtaan, että vain runsaat lepyttelyt saivat hänet rauhoittumaan.

Viljo oli saatu pöydän ääreen korkealle tuolille. Hänen vaitonainen olemuksensa ja tyhjinä tuijottavat silmäkuoppansa tekivät ilmapiiristä kiusallisen, mutta pitihän Viljon saada omalla paikallaan istua. Kukin perheenjäsenistä söi omaa annostaan sanaakaan sanomatta äitiä lukuun ottamatta, joka syötti Viljoa.

"Milläs savotalla sinä nyt olet?", kysyi äiti isältä kuin vain ohimennen. Isän käsi alkoi vapista ja hän laski lusikkansa lautaselle.

Oli taas hiljaista. Äiti syötti Viljolle lusikallista ja odotti vastausta hermostuneena. Kun lusikallinen oli syötetty, käänsi äiti katseensa isään varovaisesti. Raivon merkit näkyivät hänen kasvoillaan. Isä pamautti kämmenensä pöytää vasten.

"Mitä sinä akka minult utelet?!", huusi isä ja nousi pöydästä. Mira juoksi makuuhuoneeseen ja peitti korvansa. Viljo istua nyhjötti eikä tiennyt mistään mitään. Äidin suu oli järkytyksestä auki.

"E-e-enhän minä - -"

"Perkele!! Onko se sama saasta kui sen poliisin perkeleen kanssa?! *Missä olithe, her Nummelin sitä, missä olithe her Nummelin tätä?!* Häh?!" Äiti oli hiljaa ja tuijotti ruokapöytää peloissaan.

"Minä olin Rautavaaran savotal herra Rautavaaran kanssa! Ymmärrätkö?!" Äiti nyökkäsi. Kyynel tirahti hänen silmäkulmastaan.

"Hyvä!", huusi isä. Hän istui pöytään ja jatkoi ruokailuaan petomaisin elein. Äiti nyyhkytti kättään vasten ja Mira oli yhä makuuhuoneessa kädet korvillaan.

Isä katsoi äitiä leipää mutustaessaan julma, ivallinen ilme kasvoillaan.

"Eikö huoralle ruoka maita?! Häh?!" Äiti piti kasvonsa käsiensä suojassa eikä pystynyt peloltaan vastaamaan. Tuli palasi isän kasvoille ja hän nousi jaloilleen. Hän kohotti kätensä ja tuijotti kattoa.

"On se perrkele kun tuodaan ruoka, tuodaan tohtorit ja poliisit, kaiken maailman paskahousut! Sitä vaan itkettään ja pidetään omille noitavainoot!!", mylvi isä niin, että sylki lensi kauas hänen suustaan. Isä osoitti paksulla sormellaan äitiä ja laski katseensa katosta.

"Puhu huora, puhu!! Avaa se saastainen suusi!" Äiti pudisti päätään ja itki. Hän ei saanut sanaakaan suustaan. "Ja sinähän puhut!"

Isän raskaat askeleet hakkasivat lattiaa. Hän käveli naulakolle ja otti yksipiippuisen haulikkonsa ja kourallisen patruunoita, jotka hän tunki taskuunsa yhtä lukuun ottamatta. Äiti laski kätensä nähdäkseen.

"Mitä herran nimeen, Juhani!", huudahti äiti peloissaan. "Kyllähän minä puhun, laita se pyssy pois!" Isä naurahti ja avasi haulikon piipun, jonne hän asetti patruunan paikoilleen.

"Entäs jos.. Entäpä jos sinä olisitki hiljaa?", uteli isä julma äidille vieras hymy kasvoillaan. Hän lukitsi haulikon piipun ja liu'utti varmistimen pois päältä. Äiti nousi jaloilleen.

"Nainen!", huusi isä kasvattaen raivoa sisällään. "Sinä pyyvät lupaa minulta ennen ku nouset pöyvästä!" Isä kohotti haulikon olkapäätään vasten, ja puristi liipaisimesta. Laukaus jyrähti kuin ukkonen.

Kun ininä korvissa lakkasi, kuului vain äidin valitus. Isä oli osunut häntä kylkeen, eikä hän ollut kuollut. Hän ei meinannut saada henkeä ja haukkoi ilmaa kauhuissaan.

"Parempi", sanoi isä ja avasi haulikon piipun, "muttei tarpeeks hyvä." Hän käveli äidin luokse ja latasi haulikon. Sitten isä ampui äitiä kasvoille ja lopetti hänen maanpäälliset kärsimyksensä.

Isä latasi haulikkonsa vielä kerran ja asetti piipun ilmeettömästi leukansa alle. Ei hän sille mitään voinut: käskyt, kehotukset ja ajatukset olivat tunkeutuneet hänen päähänsä ja ottaneet vallan.

"En minä sinnuun ikinä kjonnu", sanoi isä Viljolle ja nykäisi liipaisinta.

Sergei selosti kaikkea mahdollista Nikolai Teslasta Mersun lipuessa laitoksen pihaan. Mira katseli lasin takaa korkeita kivisiä seiniä, jotka olivat nähneet lähes puoli vuosisataa hoitoon saapuvia potilaita ja heidän omaisiaan.

Sergei jarrutti Mersun pysähdyksiin puiden varjoon hiekkakentän reunalle. Jätti istui yhtä hiljaa kuin oli istunut koko matkan ajan ja tuijotti suoraan eteensä. Sergei kääntyi ympäri ja katsoi Miraa hetken hiljaa.

"Mira, me tullaan sitten huomenna kymmenen maissa tähän takaisin. Siinä on yö välissä, saat etsiä jonkun paikan jossa nukkua. Onhan sulla rahaa?", kysyi Sergei. Mira nyökkäsi pitäen katseensa laitoksessa ja avasi oven.

"Pidä huolta itsestäsi, tyttö", huikkasi Sergei ikkunasta. Mira nosti oikeaa kättään hajamielisesti kävellessään jo laitosta kohti.

Sergei oli löytänyt Viljon kaksi kuukautta sitten. Mira oli vierailut siitä lähtien hänen huoneessaan niin usein kuin oli vain pystynyt. Tosin tämä vierailu oli erilainen. Tällä kertaa Viljo palaisi kotiin Miran kanssa.

Ikkuna Viljon huoneeseen oli auki. Mira nosti itsensä sen reunalle ja heilautti itsensä sisään. Laitoksen makea desinfioitu ilma sai Miran rentoutumaan välittömästi. Huoneen yhtä lailla desinfioitu ulkonäkö toivotti hänet takaisin kotiplaneetalleen: oli valkoinen vieterisänky rautarungolla, tukeva valkoinen yöpöytä, pieni valkoinen puupöytä, kaksi valkoista puutuolia ja puunvärinen vaatekaappi.

Viljo makasi sängyssä ja hypisteli pientä muovista kirahvia. Mira katseli häntä hetken leveä hymy kasvoillaan ja käveli sängyn vierelle. Sitten hän kosketti Viljon oikeaa polvea kerran.

Viljo hätkähti ja hänen käsiensä ote tiukkeni kirahvin ympärillä.

Mira taputti polvea kolme kertaa ja Viljo rentoutui. Hän laski kirahvin yöpöydälle muiden eläinfiguurien joukkoon. Siellä oli ylväs leijona, vihreääkin vihreämpi krokotiili ja sysimusta kissa. Viljo ojensi kätensä Miraa kohti ja Mira otti siitä pehmeästi mutta varmasti kiinni. Viljo myhäili hiljaa ja hymyili kieroontuneen näköisesti. Hänen arpiset kiinni kasvaneet silmänsä nykivät ja jostain ihopoimujen raosta tirahti kyynel hänen poskelleen.

"Hei veli", kuiskasi Mira. "Minulla oli ikävä." Hänen äänensä värisi liikutuksesta ja hänenkin poskelleen karkasi kyynel. Se valui hänen kaulalleen ja alas hänen mekolleen, johon se sulautui jättäen kostean jäljen.

Mira hyväili Viljon käden muotoja sormillaan. Viljon käsien iho oli pehmeää ja kynnet siistit ja elämän kolhuilta välttyneet. Hän näytti hyvältä ja elinvoimaiselta laskevan auringon valossa. Hänen kasvojensa iho oli suora ja terveen punakka. Päällään Viljolla oli tummansininen pyjama ja jaloissaan harmaat villasukat. Sänky oli siististi sijattu ja niin rypytön, että vaikutti silti kuin Viljo olisi laskeutunut sille.

"Kuulehan.", kuiskasi Mira. "Kuinka sinä jakselet täällä? Onko sinun hyvä olla?"

Ehkä Viljo tunsi Miran puhuvan hänen käsiensä kosketuksesta tai jollain muulla tavalla, mutta hän hymyili ja nyökkäsi. Mira ei tiennyt tiesikö Viljo mitä hän sanoi, mutta oli iloinen siitä, että Viljo ymmärsi hänelle puhuttavan.

Yhtäkkiä suljetun oven takaa kuului lähestyviä askeleita. Mira oli sängyn alla jo oven narahtaessa auki. Päiväpeitto ulottui lähes lattianrajaan kätkien Miran taakseen.

Sisään käveli nainen. Hän oli hiljaa kävellessään huoneeseen ja sulki oven huolella. Sitten tapahtui jotain, joka sai Miran sydämen pysähtymään ja hengityksen hyytymään: nainen alkoi päästellä matalia ääniä.

Oudot sanat ja äännähdykset nousivat naisen kurkusta ja valuivat ulos hänen suustaan hiljaa ja pehmeästi, mutta uhkaavasti. Se mitä nainen puhui tai sanoi, jos se nyt oli puhetta ollenkaan, kuulosti jonkinlaiselta mantralta tai loitsimiselta. Kuin transsissa nainen käveli hitaasti askel askeleelta sängyn viereen jatkaen tauotta pahanenteistä muminaansa. Hänellä oli jaloissaan valkoiset muovilipokkaat ja vaalean ruskeat sukkahousut, joiden alla mutkittelivat myrkylliset suonikohjut.

Mira ei tiennyt mitä tehdä. Hän tiesi joka tapauksessa, että hänen oli tehtävä jotain ja nopeasti. Nainen antoi itsestään uhkaavan vaikutelman ja oli hyvin lähellä Viljoa, joka tuskin pystyi aistimaan naisen läsnäoloa.

Lopulta kun Mira päätti nousta ylös sängyn alta, tunsi hän kehonsa jähmettyneen. Oli kuin jokin loitsu naisen muminassa olisi pysäyttänyt hänet paikalleen. Mira katsoi kun nainen kurottautui hitaasti Viljoa kohti, eikä pystynyt tekemään yhtään mitään. Mutta kun Viljo lopulta huudahti hätäntyneesti, oli Miran keho niin täynnä adrenaliinia ja muita tunteita ja voimia, että hän tunsi kehonsa sulavan kohmeesta.

Mira puri hampaansa yhteen liekkien lyödessä hänen silmissään. Hän tarrasi naisen nilkoista kiinni ja riuhtaisi niitä itseensä päin niin lujaa kuin vain pystyi. Nainen lopetti muminaansa pieneen huudahdukseen jalkojen pettäessä hänen altaan ja kaatui selälleen kovan paukahduksen saattelemana, joka kuulosti siltä kuin keilapallo olisi pudotettu korkealta parketilattialle. Nainen ei liikkunut.

Mira työnsi naisen jalat syrjään ja hivuttautui ylös sängyn alta. Naisen kallo oli murskana, siruina ja aivan täysin hajalla - veri tihkui lattialle hänen takaraivostaan ja levittäytyi tummanpunaiseksi matoksi. Hänen silmänsä ja suunsa olivat avoimet järkytyksestä. Päällään hänellä oli valkoinen hoitajan puku.

Mira taputti Viljon polvea pitäen katseensa naisessa.

"Kaikki on hyvin", kuiskasi Mira ja veti syvään henkeä.

Mira tiesi kuitenkin että kaikki ei ollut hyvin. Viljon huoneen lattialla makasi ruumis, joka vuoti verta ja oli varmasti kolhinutkin lattiaa kallollaan. Hetken ajan Miran mielessä kävi kysymys siitä, kuka ihme tuo nainen lattialla oli ja mitä hän oli tullut tekemään Viljolle, mutta sitten hänen ajatuksensa palasivat sen hetken palavimpaan kysymykseen.

Katsellessaan naista ja pohtiessaan tilannetta kuumeisesti Mira tajusi, että nainen katsoi häntä. Mira hätkähti ja otti pari varovaista askelta naista kohti. Naisen silmät olivat nauliintuneina Miran silmiin.

"Mira Sofia Nummelin", lausui nainen korisevalla äänellä ja hymyili. Mira tuijotti häntä vaitonaisena.

Nainen oli kuin meduusa helvetistä: hänen päätään ympäröi punainen sädekehä, jonka sisällä levittäytyivät hänen päästään kasvavat käärmeet. Hänen hymynsä oli pirallinen, pahansuopa ja halveksiva. Nainen lausui:

*"Raato suon rauhaan painuu,
siel hiljaa se uinuu.*

Siel Viljopoika isänsä sylissä lepää ja ikuisesti.

*Suunsa ja mielensä yhdeksi mullaksi maatuu,
turpeen osaksi, Suoherran haltuun"*

Mira katseli naista paikalleen jähmettyneenä. Naisen hymy levisi vielä hetken ja sammui. Hänen silmänsä jäivät tuijottamaan Miraa aavemaisesti. Kun Mira luuli saaneensa lopulta rauhan vetää syvään henkeä, ruumis hänen edessään alkoi muuttua: ensin se hohti kirkkaan keltaisena ja lopulta puhtaan valkoisena ja sitten se näytti kasvavan.

"Mitä vielä?", Mira kuiskasi.

Yhtäkkiä valo oli poissa ja ruumis näytti haihtuvan ilmaan, oli kuin se olisi ollut iso lätäkkö vettä katossa. Se valui pisara pisaralta kohti kattoa haihtuen kuin tyhjiin. Lopulta nainen oli poissa. Murha oli poissa. Jäljelle jäi vain kaikki se vahinko, mitä hän oli saanut aikaan; keilapallon jättämä kolhu parketilattiassa. Mira tuijotti kolhua suu auki. Hänen kätensä puristivat lakanoita rystyset valkoisina.

Oli hiiren hiljaista. Mira pyrki hengittämään niin hiljaa kuin pystyi yrittäen kuunnella lähestyviä askeleita. Hän ajatteli, että jonkun oli ollut pakko kuulla jotain. Miran selkä oli hiestä likomärkä ja sydämensä hakkasi vieläkin niin kovaa, että hän tunsu pakahtuvansa.

"Viljo", kuiskasi Mira ja silitti Viljon päätä. "Me lähdetään huomenna kotiin."

Ja se oli sillä siisti. Heidän täytyi selvitä vain huomiseen. Sergei tulisi kymmeneltä laitoksen pihaan, kuten oli sovittu. Mira ei aikonut jättää Viljoa enää yksin, ei enää pitkään aikaan. Oli nainen millä asialla tahansa, hän tahtoi Viljolle pahaa. Hän hymyili kuollessaan ja lausui Miran nimen.

Mutta toistaiseksi kaikki oli hyvin ja Viljo silitti Miran kättä kuin kertoakseen sen. Mira taputti Viljon jalkaa ja nousi sängyltä. Hän löysi vihreän kuviollisen viltin ja hien kellastaman muhkuraisen tyynyn kaapista ja palasi takaisin sängylle.

"Sinä saat yläpedin, mutta vain tällä kertaa", kuiskasi Mira Viljolle virnistäen ja ahtautui takaisin sängyn alle. "Jesus. Kaikkea sitä ihminen joutuu kokemaan."

Mira vilkaisi rannekelloaan ja huokaisi, pieni viisari oli vasta vähän kahdeksan yli. Hänen silmänsä tottuivat vähitellen sängynpohjan tuijottamiseen, joka oli lähes hänen nenässään kiinni. Sängyn pohjan lautoihin oli kirjoitettu ja kaiverrettu niin paljon, että Mira unohti ajankulun. Hänen piti kääntää päätänsä sivulle pystyäkseen näkemään mitä laudoissa luki.

Helsingin poika, TJ 5452 - Vittu mikä maailma!

Kirjoituksen vieressä oli samalla karkealla tyylillä tihrustettu pää, jonka silmät osoittivat vastakkaisiin suuntiin. Kasvojen suun poikki oli piirretty viivoja, jotka Mira tulkitsi tikeiksi. Hahmon vieressä oli valtava kapseli, jota osoitti nuoli jonka viereen oli kirjoitettu juuri ja juuri luettavasti:

lääke vie mennessään

Mira tutkiskeli merkintöjä niin pitkään kuin kykeni alati synkkenevässä illassa. Jotkut olivat hauskoja, mutta suurin osa kertoi epätoivosta, surusta ja turhautumisesta. Päivämäärät vaihtelivat aina laitoksen perustamisvuosista pari vuotta vanhoihin. Siellä oli silti joitakin, jotka ulottuivat jopa kauemmas ajassa. Mira ei tiennyt olivatko ne muutamat kirjoitusvirheitä vaiko jotain muuta. Hän ei tosin osannut välittääkään niistä, sillä naisen pirullisesti hymyilevät kasvot palasivat hetki hetkeltä selvempinä hänen mieleensä. Uni voitti pelin kuitenkin lopulta.

Viljon hengitys oli tasaantunut jo ajat sitten syväksi unelle ominaiseksi, ja Mira löysi lopulta jossain määrin siedettävän asennon kylmällä puulattialla.

5

Sergei kaarsi rivitalon parkkipaikalle ja pysäytti auton parkkiruutuun. Sade ropisi auton kattoa vasten; kaunis kesäpäivä oli muuttunut synkäksi sadeilmaksi. Sergei hieroi päätään ja kiroili venäjäksi. Hän avasi oven ja astui sateeseen.

Ovikello oli ikivanha ja jäykkä, eikä se meinannut painua pohjaan, jotenka Sergei pyysi Jättiä auttamaan. Soittoääni oli pitkä ja vivahteikas ikivihreä melodia, joka ärsytti Sergeitä. Se tuntui jatkuvan loputtomiin, kunnes ovi avattiin lopulta.

"Ja minä kun luulin, että se kello meni lopullisesti rikki", mutisi mies. Hän oli kolmissakymmenissä ja hoikka. Hänellä oli päällään salmiakkikuvioinen villapaita ja siniset farkut. Miehen silmät kuusikulmaisten silmälasien takana näyttivät väsyneiltä.

Sergein päällä oli katto, joka toimi kuin ränni pudottaen isoja vesipisaroita suoraan hänen niskaansa. Sergei kohotti kulmakarvojaan aavistuksen verran katsoessaan miestä silmiin.

"Jep jep, tulkaa sisään", huokaisi mies ja väistyi oven tieltä.

Asunto oli tyypillinen suomalainen perhekoti. Itse pikkupirut istuivat olohuoneessa sohvalla tv:n edessä ja tuijottivat Sergeitä ihmeissään. Siellä täällä oli lasten piirustuksia seinillä, puhumattakaan lukemattomista pyörällisistä leluista, jotka odottivat lonkkamurtumaa halavaa.

"Laittakaa ne kengät siihen", neuvoi mies viittoen pientä eteisen syvennystä, jossa oli useita kenkäpareja. "Menen jo tuonne työhuoneeseen, viimeinen ovi vasemmalla." Hän käveli pois näkyvistä.

Lapset alkoivat väännellä naamojaan Sergeille heti miehen poistuttua. Sergei irvisti heille parhaansa mukaan takaisin ja riisui kenkensä. Jätti seurasi esimerkkiä.

Miehen huone oli ihmemää. Se oli museo, jossa oli pala jokaista maailmankolkkaa.

Kun Sergei astui huoneeseen, tulvi hänen sieraimiinsa tunkkainen haju, joka oli kuin itse historian partavettä. Sekä huoneen vasen että oikea seinä olivat jykevien tammihyllyjen peittämät. Hyllyt notkuivat voodooonukkeja, pääkalloja, valokuvia, teräaseita ja kristallipalloja puhumattakaan kirjoista, joista suurin osa näytti olevan vähintään sata vuotta vanhoja. Itse työpöytä oli myös tammesta ja näytti vähintään sata kiloa painavalta. Se oli ikkunan edessä ja notkui tavaraa kilpaa hyllyjen kanssa. Miehen tuoli oli mustaa nahkaa ja näytti hyvin kalliilta ja vähintään yhtä mukavalta.

Mies seiso i pöydän vieressä. Hän raotti sälekaihdinta ja tähyili jännittyneenä ulos.

"Herra Lund", huikkasi Sergei huoneen ovelta. Lund hätkähti ja sälekaihdin räpsähti.

"Niin!", huudahti Lund ja näytti siltä kuin hänen sydämensä hakkaisi ylikierroksilla. "Astukaa sisään", kehotti Lund hymyillen hermostuneesti ja viitto i oven viereistä sohvaa. Sergei kohautti olkapäitään ja istui sohvalle tuntien märät housunsa ihoaan vasten.

"Niin, Mira Nummelin. Kiintoisa nainen", tokaisi Lund ja istui tuoliinsa. "Yliluonnollisia ilmiöitä, sanoitte puhelimesta. Voisitteko kuvailla tarkemmin?" Lund otti silmälasit päästään ja alkoi näyppiä niiden sankoja.

"Niin, herra Lund", aloitti Sergei. "Minä en tiedä paljonko teillä on taustaa näissä asioissa, näissä eriskummallisissa ilmiöissä, jotka ovat silti luonteestaan riippumatta kiistaton osa tätä maailmankaikkeutta. Tällä Miralla itsellään ei ainakaan havaintoihini perustuen ole suoranaisia yliluonnollisia kykyjä. Kyse onkin siitä, minkä keskelle hän on olosuhteista johtuen ajautunut." Sergei selvitti kurkkuaan. Lund nyökkäsi häntä jatkamaan.

"Tosiaankin, minä olin tiedemies itärajan puolella. Minä olin etuoikeutettu tekemään työtä eräiden salaisimpien projektien parissa." Lund tuijotti häntä hiljaa ja Sergei tulkitsi sen kehotukseksi jatkaa.

"No, joka tapauksessa asiantuntemukseni tieteen osa-alueilla, joita tiedemaailman julkisivu kutsuu pseudotieteiksi, johti eräänlaisen pseudotieteellisen instrumentin rakentamiseen. Suoraan sanottuna enempää kiertelemättä ja kaartelematta, se pystyy mittaamaan tiettyjen moniulotteisten energiakenttien voimakkuuksia ja havainnollistamaan niitä graafisesti." Lund oli edelleen hiljaa ja tuijotti Sergeitä.

"Kyseessä on laite, jossa on näyttö. Sillä osoitetaan kohdetta, jonka kenttien voimakkuuksia halutaan tarkkailla. Minä kutsun sitä aurapaikantimeksi, tuttavallisemmin Mavraksi", kertoi Sergei ja nyökkäsi Lundille. Lund pudisti päätään ja hymyili.

"Ei kiitos, herra Sergei. Osaatte varmastikin takaisin ulko-ovelle?", kysyi Lund ivallisella äänensävyllä.

"Miksi ihmiset ovat nykyään niin helvetin kyynisiä, niin epäuskoisia", kirosi Sergei venäjäksi ja pudisti päätään.

Jätti veti valtavan takkinsa uumenista leveään pistoolimaisen laitteen, joka oli metallinharmaa ja kulmikas. Lund hätkähti ja tuijotti laitetta.

"Katsokaas, herra Lund. Me emme tulleet tänne puhumaan täyttä potaskaa. Te olette ehkä saaneet sen käsityksen rakkaan kotimaani turmeltuneista porvareista, että me kaikki olemme rosvoja ja valehtelijoita." Lund avasi suunsa, mutta Sergei nosti kätensä ylös tiukka ilme kasvoillaan. Lund sulki suunsa ja oli hiljaa.

"Koska niinhän asia ei ole", tokaisi Sergei ja poimi laitteen Jätin kädestä. "Teillä on tässä kiinnostava kokoelma esineitä!" Sergei käveli hyllyn ääreen. Lund tuijotti Jättiä, joka tarkkaili häntä herkeämättä tummanruskeilla silmillään.

Sergei painoi nappia laitteen kyljessä. Laite loi suorakulmaisen kuvan ylleen. Kuva oli jonkinlainen hologrammi, oli kuin ilma olisi materialisoitunut paksuksi usvamaiseksi näytöksi. Ensin näyttö oli kirkkaan valkoinen, mutta muuttui sitten läpinäkyväksi ohuita ääriviivoja lukuun ottamatta. Näytön kuvassa oli kuitenkin jotain, mitä sen edessä olevalla hyllyllä ei ollut. Jokainen esine hohti värikkäänä vaihtelevilla voimakkuuksilla. Sergei osoitti laitetta pääkalloon, jonka ohimolla oli luodinreikä.

"Tulkaa katsomaan, herra Lund - ette te sieltä näe!" Sergei naurahti. "Näyttö toimii kuin peili tarkoittaen sitä, että sitä voi katsoa mistä suunnasta tahansa." Lund nousi tuolistaan ja laahusti Sergein viereen nähdäkseen näytön.

Kuva oli hyvin punainen ja Sergei otti muutaman askeleen taaksepäin saadakseen näyttöön laajemman kuvakulman. Lund alkoi erottaa yksityiskohtia. Keskellä näyttöä oli tuo hyvinkin tuttu pääkallo, mutta punertava sävy oli jotain uutta. Oli kuin pääkallon sisällä olisi ollut voimakas punainen valo. Lisäksi kalloa ympäröi punaisia kiekuroita, jotka pyörivät sen ympärillä hitaasti muuttaen muotoaan kuin usva jossa oli jotain. Lund nosti lasit silmilleen ja pinnisti näkönsä äärimilleen. Usvassa oli jotain ihmeellistä, joka tuli välillä selvemmin esiin, mutta sitten katosi sen pyörteisiin. Sitten Lund tajusi, että ne olivat kasvot.

Lund hypähti taaksepäin. Lund tiesi mitä oli nähnyt, mutta itse kasvot eivät olleet häntä säikäyttäneet. Hän tunnisti kasvot, vaikka ne hävisivätkin pyörteeseen yhtä nopeasti kuin ilmestyivät. Lund kääntyi ympäri Sergein suunnatessa laitetta kohti ikivanhoja kirjoja ja suojasi silmänsä käsillään.

"Kiitos, kyllä minä uskon! Laittakaa se pois!", parahti Lund pelokkaana. Hänen kasvonsa olivat kauhun valkaisemat ja niitä peitti ohut kerros kylmää hikeä.

"Kuten näette herra Lund", selosti Sergei hymyillen kytkiessään laitetta pois päältä, "on idässä päin muutakin, kuin tyhjätaskuja ja tyhjäpäitä. Mavra tekee juuri sen mitä pitää ja olen varma että se toimisi vaikka hiekkamyrskyssä, kuten Kalashnikovin viitoittama tie Neuvostotuotteilta vaatii."

Lund lysähti tuoliinsa ja tuijotti lattiaa poissaoleva ilme kasvoillaan. Sergei istui takaisin sohvalle ja ojensi laitteen Jättille. Kului useita minuutteja, kunnes Lund nosti katseensa Sergeitä kohti ja nuolaisi kuivia huuliaan.

"Tuo laitteenne.", puhui Lund hiljaa, melkein kuiskaten. "Oletan että se liittyy Mira Nummeliniin. Te olette löytäneet jotain tällä laitteella, jotain mitä ihmissilmä ei näe ja vain mieli muistaa."

"Kyllä, herra Lund", vahvisti Sergei hymyillen. "Näkisittepä kentät Nummelinin talossa ja sen ympäristössä. Ne ovat aivan eri luokkaa, kuin tavallisen ihmiselämän jättämät kaiut ajassa. Olette ehkä kuullut teorioista, joiden mukaan esimerkiksi kummitukset ovat menneiden tapahtumien ilmentymiä. On kuin itse aikaan jäisi jälkiä erityisen voimakkaista tapahtumista. Itse todellinen tiedeyhteisö, siis valtioiden rahoittama vain isokenkäisten hyväksi työtä tekevä joukko tiedemiehiä, tietää tämän varmaksi. Tietämys tästä asiasta on laajempaa, kuin todella harva voisi edes haaveilla, mutta ei mennä siihen asiaan."

"On joka tapauksessa tosiasia, että minulla on tietämys sekä välineistö mitata aikaan jääneen jäljen ikä, sekä joukko muita asioita. Voin mitata jäljen syvyyden, eli voimakkuuden, mitä voin verrata empiirisesti luotuihin taulukoihin. Ne antavat todennäköisimmän vastauksen siitä, mikä jäljen on jättänyt. Esimerkiksi väkivaltainen kuolema jossa uhri on nähnyt kuolemansa tulevan, voi jättää hyvin syvän jäljen, mikä näkyy syvän punaisena laitteen näytössä." Sergei hymyili ja iski Lundille silmää. Lund käänsi katseensa toisaalle.

"Minä en ole kiinnostunut teidän menneisyydestänne, herra Lund. Minä olen kiinnostunut ainoastaan teidän rahoistanne", tokaisi Sergei ja virnisti leveästi.

"Minulla on omat syyni, herra Sergei", sanoi Lund ja huokaisi väsyneesti. "Te saatte kyllä rahanne."

"On ilo palvella teitä, herra Lund", huudahti Sergei iloisesti ja nousi sohvalta. "Pysykää puhelimenne äärellä - otan teihin yhteyttä, kunhan olen järjestänyt teille eturivin paikan suuren ylluonnollisen ensi-iltaan!"

Lund katsoi Sergeitä hetken väsyneillä silmillään ja laahusti takaisin ikkunan ääreen tarkkailemaan sadetta sälekaihtimien välistä.

Oli vuosi 1962.

Hiostava usva kietoi kaiken syliinsä. Jakob Lund oli Vietnamissa keskellä sodan hulluutta, kutomassa tarinaa länsimaiden tv-kasvateille.

Muutaman sadan metrin päässä levittäytyvä viidakko oli aina läsnä. Siltä ei päässyt pakoon, sulkeutui kuinka monen oven taakse tahansa. Aina oli jotain muistuttamassa, oli kyseessä sitten eläimen huuto, ikkunasta sisään leijaileva lehti tai ennen kaikkea se haju, se löyhy. Paikalliset eivät sitä tietenkään ilmassa haistaneet, olivathan he syntyneet ja kasvaneet siellä. Lund oli haastatellut lukemattomia jenkkisotilaita ja heistäkin vain muutamat yhtyivät Lundin mielipiteeseen viidakon häiritsevästä ominaislöyhkästä joka tunki kaikkialle - oliko Pohjois-Amerikalla ja Vietnamilla sitten jotain ironissävyyistä yhteistä vai ei, sitä Lund ei tiennyt.

Saatuana lehtimieskoulutuksensa päätökseen, oli Lund halunnut tehdä jotain paikallislehteä kunnianhimoisempaa. Sodasta raportointi ei ollut niinkään ihmeellistä, mutta sodan keskeltä raportointi sen sijaan oli jotain muuta. Vain harvat uskaltautuivat toiselle puolelle maailmaa ja vielä harvemmat keskelle kuoleman teatteria.

Lund järkeili olevansa nuori ja kiinnostunut uusien ja jopa vaarallistenkin asioiden kokemisesta. Silti viidakko ja ihmiset Lundin ympärillä saivat hänet usein pohtimaan valintojensa viisautta. Häntä kohti oli ammuttu monet kerrat kummaltakin puolelta sotaa, puhumattakaan muista vaaroista kuten myrkyllisistä hyönteisistä, ansoista ja taudeista.

Lund tarkkaili viidakon ja kaupungin rajaa hotellinsa parvekkeelta. Usvalta näki vain vihreän seinän, johon kaupungin kasvu oli pysähtynyt. Ihmiset kävelivät ja juoksentelivat hotellin juurella viisi kerrosta alempana. Lundin päätä alkoi särkeä ja hän käveli takaisin sisään.

Huoneisto ei ollut hassumpi ottaen huomioon paikallisen tason, mikä oli harvoin yhtä tähteä. Makuuhuoneessa oli pehmeä parisänky, iso peili seinällä, ikkuna ja tilava kaappi vaatteille. Olohuoneessa oli vihreä nukkainen sohva, pieni mustavalko-tv ja isot ikkunat. Lisäksi löytyi kahden istuttava ruokapöytä ja keittiösyvennys, jossa saattoi paistaa ja keittää kaasuhellalla.

Asunnossa ei ollut omaa kylpyhuonetta, mitä Lund oli oppinut vihaamaan varsinkin aamuisin, jolloin jono käytävän yleiseen kylpyhuoneeseen oli sietämättömän

pitkä. Hän päätyikin joinakin aamuina joko heräämään hyvin aikaisin ennen jonon muodostumista tai tekemään tarpeensa astioihin.

Toimittajan oli parempi olla myöhästymättä sovituista tapaamisista lähteiden, eli viidakkorottien kanssa, kuten eräs kenraali heitä kerran leikkisästi nimitti. Hetkeä myöhemmin samainen kenraali, joka piti kovasti cowboy-hatuista, oli vetänyt rynnäkkökiväärinsä liipaisimen pohjaan ja huutanut "Kill 'em all, let god sort 'em out!"

Sitä juttua ei julkaistu koskaan.

Lund oli nukkunut pommiin. Hänellä oli mennyt illalla myöhään ja hän oli säätänyt herätyskellonsa soimaan tuntia liian myöhään. Nyt hän sai pitää helvetinmoista kiirettä ehtiäkseen tyhjentämään suolensa ja täyttämään vatsansa. Sitten hänen oli ehdittävä ajoissa viiden korttelin päähän.

Kuten Lund oli saattanut ennakoida, saapui hän tapaamiseen myöhässä. Viidakkorotta oli kuitenkin tarpeeksi epätoivoinen ja vielä paikalla. Saatuaan koordinaatit, Lund kävi hakemassa Benin, henkilökohtaisen oppaansa, ja jätti kaupungin taakseen. Rotta oli jaksanut hehkuttaa jutun arvoa siinä määrin, että Lund oli maksanut vähän ylimääräistä.

Tämä päivä oli erilainen. Nyt ei raportoitaisi jenkkien sankarimaisista saavutuksista taistelussa suurta pahaa kommunismia vastaan, nyt ei haastateltaisi viidettäsadatta Joe:ta siitä, mitä hän kaipasi eniten. Nyt Lund tarkkaili vanhaa naista, joka raahasi isoa säkkiä halki viidakon. Naisella oli päällään pitkä repaleinen kaapu, joka laskeutui alas nilkkoihin asti ja hänen hiuksensa olivat harmaat ja harvat.

Ben laski kätensä Lundin olkapäälle kyyristyen hiljaa hänen viereensä. Naisen silmät olivat kauttaaltaan aavemaisen valkoiset. Hän oli ilmeisesti sokea, mutta Lund halusi pelata varman päälle. Miehet hiipivät pusikolta pusikolle naisen edetessä säkkinsä kanssa yhä syvemmälle alati tihenevään viidakkoon. Auringonvalo heikkeni askel askeleelta ja miehet alkoivat kompastella maasta työntyviin juuriin. Nainen ei silti huomannut heitä.

Nainen saapui metsän keskellä virtaavalle joelle. Sen vesi oli keltaista ja sakeaa ja virtasi hitaasti. Siellä täällä ajelehti risuja ja lehtiä. Nainen laskeutui varovaisesti veteen ja kahlasivat syvemmälle, kunnes vesi ulottui hänen vyötärölleen. Sitten hän avasi säkin ja kiskoi jotain sen sisältä. Miehet kurkistelivat kärsimättömästi metsän varjoista, mutta kumpikaan ei nähnyt mitään säkissä oli. Nainen heitti tyhjän säkin olkapäälleen ja asetteli vielä jotain veden alla. Sitten hän kääntyi ja kahlasivat takaisin rantaan.

Naisen lähdettyä Lund kahlasi sinne, missä nainen oli tyhjentänyt säkkinsä. Joen pohja oli pehmeä ja Lund saattoi tuntea isoja kiviä siellä täällä kenkiensä alla. Ben seurasi häntä vilkuillen herkeämättä ympärilleen.

"Herra Lund, meidän ei pitäisi", Ben kuiskasi. Hänen äänensä väpätti ja Lund näki pelon hänen silmissään.

"Pötyä", tokaisi Lund ja kumartui tunnustellakseen pohjaa. Vesi ulottui häntä reisien puoliväliin ja hän kastui hapuillessaan pohjamutia. Lund kasteli kasvonsa tutkiessaan pohjaa yhä syvemmältä. Hän käänsi päätään ja sulki silmänsä veden tunkeutuessa syvälle hänen suuhunsa ja sieraimiinsa, kuin joki ei olisi halunnut häntä luokseen. Sitten hänen kätensä tapasivat jotain kiinteää.

"Jeesus!", Lund huudahti. Ben säikähti ja jähmettyi paikoilleen. "Täällä on jotain," kuiskasi Lund ja hengitti syvään rauhoittuakseen.

Hänen kätensä tunnustelivat pieniä aukkoja, kovia pikkukiviä, joustavaa pintaa. Sitten korvanlehteä. Lund oli varma, että ne olivat ihmiskasvot.

"Siellä on joku", kuiskasi Lund Benille. Hänen sydämensä alkoi hakata villisti ja hän hapuili löytääkseen pään takaraivon.

Ruumis tuntui olevan syvällä mudassa. Lund tarrasi siitä kiinni parhaansa mukaan ja kiskoi sitä. Vasta kun hän sai kätensä ruumiin niskan taakse, alkoi se irrota pohjasta. Hän vilkaisi nopeasti Beniä, joka oli edelleen paikalleen jähmettyneenä. Lund nyökkäsi ja nosti pään pinnalle. Se oli nainen.

Nainen oli kaunis. Hänen ihonsa oli valkea kauttaaltaan, mutta myös niin ohut että Lund saattoi nähdä sen alla kiemurtelevat verisuonet. Hänen kasvopiirteensä olivat sopusuhtaiset, hänen silmänsä suuret ja hänen silmäripsensä pitkät. Päällään hänellä ei ollut mitään. Hänen nänninsä olivat pienet ja kylmän kovettamat. Ne istuivat kiinteiden joka miehen kouraan sopivien rintojen päissä, eikä Lund voinut kuin vain kiihottua sillä hetkellä. Kummallisinta naisessa oli kuitenkin se, että hän hohti kauttaaltaan kirkkaasti.

Yhtäkkiä nainen tarrasi Lundia käsivarresta kiinni ja Lund nosti katseensa naisen rinnoista. Samassa naisen silmät räpähtivät auki. Hänen silmänsä olivat siniset ja ne porautuivat syvälle Lundin tajuntaan. Ben huusi jotain, mutta Lund tuskin huomasi sitä. Aika oli pysähtynyt ja hän oli siirtynyt naisen kanssa johonkin toiseen aikaan. Aikaan jolloin nainen oli vielä ajan toisella puolella, elävien kirjoissa.

Terävä laukaus rikkoi ikuisuuden ja Lund irrotti otteensa naisesta. Vanha nainen oli palannut ja seisoi rannalla. Hänen kasvonsa olivat raivon vääntelemät ja hänellä

oli lonkallaan AK-47-rynnäkkökivääri. Nainen huusi teräviä sanoja vietnamiksi, joihin Ben vastasi hätääntyneellä äänensävyllä.

"Olemme pahoillamme!", huusi Lund englanniksi. "Sano se hänelle!", käski hän Beniä. Ben vilkaisi Lundia ja huusi naiselle vietnamiksi. Nainen vastasi sarjalla rynnäkkökivääristöään.

Benin kasvot murskautuivat luodin tieltä ja hän kaatui jokeen. Hän kellui vedessä ja verivana lähti seuraamaan virtaa. Vanha nainen sanoi vielä muutaman sanan vietnamiksi ja katsoi Lundia tuimasti silmiin.

"Olen pahoillani!", huusi Lund ja itki. Nainen sanoi jotain hiljaa ja viitto aseellaan viidakkoa. "Saanko minä mennä?", kysyi Lund osoittaen itseään ja sitten viidakkoa. Nainen tuijotti Lundia eleettömänä ja Lund juoksi, juoksi koko matkan viidakon läpi kaupunkiin asti.

Sänky Miran yllä alkoi narista.

Aamuaurinko oli vetänyt tiukan rajan keskelle lattiaa. Mira tunsu lihaskipuja ympäri kehoaan sekä lievää flunssaisuutta. Alkuyö oli ollut yhtä helvettiä hyvää asentoa hakiessa huoneen kovalla lattialla.

Mira oli kuullut huoneen oven avautuvan jossain vaiheessa yötä. Hän oli seurannut puoliunessa jalkoja, jotka astuivat sisään. Muukalainen oli tarkistanut huoneen ja lähtenyt sulkien oven perässään. Lopulta Mira sai kuitenkin nukuttua vähän, ehkä pari tuntia.

"Mitä nainen oli tahtonut?", Mira pohti. Satuttaa Viljoa tietty, sen Mira tiesi varmaksi. Satuttaa varmasti häntäkin, jos olisi tiennyt Miran läsnäolosta tarpeeksi aikaisin.

"Minä olin ollut nopeampi, ja nainen oli maannut lattialla kuolemassa", ajatteli Mira ja hymyili kuivasti. Silti hän oli jaksanut puhua ja puhua, lausua kylmiä loitsujaan.

*"Raato suon rauhaan painuu,
siel hiljaa se uinuu.*

*Siel Viljopoika isänsä sylissä lepää ja ikuisesti.
Suunsa ja mielensä yhdeksi mullaksi maatuu,
turpeen osaksi, Suoherran haltuun"*

Miraa pudistutti, häntä kammotti. Naisen myrkylliset silmät olivat vieläkin hänen mielessään, ne tuijottivat häntä kuin suon nälkäiset kaiken tyhjiöpumppujen tavoin sisäänsä imevät mättäät. Kuoppa lattiassa oli syvä ja varma muistutus naisen todellisuudesta, vaikka hänen kuolemansa veri oli poissa.

"Veri on todiste elämästä ja kuolemasta, rakkaudesta ja vihasta. Siitä että on ollut ja on oleva, kaikesta mikä on joskus tapahtunut ja on tapahtuman", lausui Mira mielessään.

Hänen setänsä oli joskus lausunut tuon runomaisen pätkän. Hän oli erilainen mies, erilainen ihminen. Setä oli nähnyt maailmaa, oli käynyt Afrikassa asti. Ja vaikka kuinka monta matkaa setä teki, hän jaksosi muuttua joka ainut kerta. Oli kuin makeiden ja kauniiden kädessä pideltävien tuliaisten lisäksi setä olisi tuonut osan kaukaista maata mukanaan. Se lahja oli tosin vain hänen päässään, ja sieltä se piti saada ulos. Eikä sitä tarvinnut häneltä kerjätä tai vinkua, kuten kylän lapset tekivät karamelleja kerjätessään - ei

tarvinnut kuin istua, ristiä jalkansa ja kuunnella takkatulen loimussa. Setä avasi suunsa mieluusti vaipuen muistoihinsa ja kertoi millaista siellä oli. Ja voi että setä kertoi hyvin; setä oli ehdottomasti paras tarinankertoja ketä Mira oli koskaan kuunnellut. Ja Mira oli kuunnellut monia viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana sillä

Hulluus voi viedä ihmiseltä järjen, viedä hänet pehmustettuihin huoneisiin. Mutta hulluus myös antaa ja vie maailmoihin, joista yleisten normien mukaan tervejärkiset ihmiset tuskin saattavat edes haaveilla tai nähdä painajaisia. Hulluus avaa ovia ja hullut ymmärtävät tämän. He näkevät tavalliset tavallisjärkiset ihmiset ylhäältä vieraiden maailmojen kannattamista pilvistä ja monet heistä ovat valmiita jakamaan lahjojaan mieluusti. Voi niitä kaikkia tarinoita, joita Mira kuuli laitoksen sisällä kaikkina niinä vuosina. Toki moni hullu oli niin syvällä omassa ulottuvuudessaan, että hänestä ei pystynyt enää ottamaan selkoa. Moni tasapainotteli tunnetun ja tuntemattoman välillä siinä määrin, että heitä pystyi vielä ymmärtämään. He olivat kuin kirjekyyhkyjä, jotka toivat uutisia kauhuista ja ihmeistä kaukaisista maailmoista.

Mutta silti setä oli paras heistä kaikista. Laitoksessa Mira kertoi kanssakärsijöilleen setänsä kertomuksia, joita he kiitollisina veivät takaisin omiin maailmoihinsa. Ja Mira sai samalla mitalla, mikä oli hyvin tarpeen. Tämä siksi, että Mira ei ollut hullu eikä tavallinen. Mira ajelehti jossain harmaassa välimaastossa ilman turvapaikkaa, jonne vetäytyä kun maailma kävi liian vieraaksi. Oli vain muiden kuvitelmat ja ihmeet, joita painaa muistiin ja joissa käydä kylässä aina kun sopii. Mira vieraili tällä hetkellä näissä ajatuksissa, mutta oli aika palata todellisuuden limboon.

Syvä kolhu lattiassa oli yhtä kylmä tosiasia kuin se, että Mira tunsu keuhkojensa olevan räjähdyspisteessä. Se ei ollut pöly. Vaikka hoitajat näyttivät tappavan potilaita tässä laitoksessa, pitivät he silti sen moitteettoman siistinä. Se oli raollaan olevasta ikkunasta sisään lipuva siitepöly, mikä oli ihmeellistä.

Mira oli ollut aina terve, puhumattakaan allergioista sun muista rajallisuuksista ja tässä hän tunsu paineen kasvavan keuhkoissaan ja kurkussaan. Mirasta tuntui että jos hän ei kohta aivastaisi, leviäisi hänen päänsä ympäri lattiaa ja sängyn pohjaa eikä se käynyt päinsä. Mira peitti suunsa kädellään ja yritti rauhoittua parhaansa mukaan, mutta antoi periksi murskaavan vastarinnan edessä. Mira tunsu aivastusreaktion ottavan vallan ja päästi valtaisan aivastuksen. Päiväpeiton helma lehahti Miran kasvojen edessä ja hän tunsu syljen ja liman kämmenellään.

"Terveudeksi", Mira kuiskasi. Hänen päätään särki - sen verran aivastuksen hillitseminen kämmenellä maksoi - ja hän pyyhki kätensä sängyn pohjaan.

Mira hivuttautui sängyn alta ja nousi polvelleen. Räkä valui alas hänen nenästään ja hän tunsi ärsytyksen kurkussaan. Huone oli samanlainen kuin illalla, harmaa ja eloton. Aurinko ulkona näytti kauniilta ja elinvoimaiselta, mutta edes sen säteet eivät pystyneet tuomaan eloa seinien tapettiin, parkettilattiaan ja katon haalistuneeseen maaliin.

Vuosikymmenien kärsimykset ja tuskat tässä huoneessa olivat jättäneet varjonsa joka puolelle ja Mira tunsi sen sisällään kauheana tunteena, joka oli sekoitus äärimmäistä nälkää, pahoinvointia ja surun pusertavaa painetta. Mira näki vaikeroivat ihmishahmot ympärillään. Ihmisrauniot jotka konttasivat lattialla, makasivat lyyhistyneinä lukemattomilla sängyillä, kukistettuina ja voimattomina. Värit olivat haalistuneita ja kuolleita ja huoneen ummehtunut haju voimistui Miran mielessä.

Mira pystyi kuvittelemaan kuinka huonetta oli yritetty elvyttää. Loppujen lopuksi hoitajien lukuisat yritykset tuulettaa ja kuurata sitä olivat täysin merkityksettömiä, sillä kuolevan löyhyä yltää kauas sinne, missä tahrat ja hajut ovat merkityksettömiä.

Viljo näytti olevan yhä unessa, mutta liikkui levottomasti. Mira silitti hänen otsaansa äidillinen hymy kasvoillaan ja unohti omat ruumiilliset vaivansa. Viljon kasvot olivat ohuen hikikalvon peittämät, kuin hän olisi herännyt juuri painajaisesta. Mutta Viljo ei ollut herännyt.

"Viljo on siellä ainoassa paikassa minkä hän tietää ja muistaa", ajatteli Mira. "Ikuisessa yössä", kuiskasi hän ja haistoi jo itkun katkun sieraimissaan. Mira pakotti itsensä mahdollisimman kauas masentavista ajatuksista ja vilkaisi rannekelloaan, joka kertoi ajan olevan vähän yli seitsemän.

"Perkele", kuiskasi Mira ja pyyhki silmänsä alle valuneen kyyneleen kämmenselkäänsä.

Mira tajusi että jos hän seisoisi sängyn reunalla pitempään, voisi joku tulla sisään ja silloin kaikki menisi pilalle. Viljo ei tulisi kotiin ja hän joutuisi takaisin laitokseen. Viimeisin ajatus ei ollut paha vaan tervetullut. Se oli kuin paluu äidin helmoiin, kaiken pahan keskellä loistavaan turvapaikkaan. Viljo oli kuitenkin joka tapauksessa aina siellä pimeässä, riippumatta siitä missä hänen ruumiinsa kulloinkin makasi.

"Tökkopa edes kuolema muuttaisi Viljon olotilaa suuntaan tai toiseen", mietiskeli Mira ristiriitaisin tuntein. Mutta juuri siksi se, että Viljo palaisi kotiinsa Miran

kanssa oli hyvä asia. "Ehkä se ei muuttaisi tilannetta Viljon kannalta merkittävästi", Mira järkeili, "mutta minun kannaltani se olisi paljon parempi."

"Sitä paitsi kyllähän Viljolla olisi pakko olla asiat paremmin edes jollain pienellä tavalla kotona minun kanssa", perusteli Mira suunnitelmaansa itselleen. Hän lyyhistyi sänkyä vasten lopen uupuneena täynnä sanoja, omia ja vieraita.

Auringon vetämä raja lattialla oli siirtynyt ja joku vihelsi ulkona. Mira oli vielä ilmassa leijuvien pölyhiukkasten lumoissa ja oli vain etäisesti tietoinen tuosta terävästä äänestä, joka yritti ravistaa häntä valveille väkipakolla.

"Mira, piru vie, oletko sinä siellä?", huikkasi miesääni ulkona pitäen äänensä niin hiljaisena kuin vain saattoi. Mira havahtui ja siristi silmiään. Se oli Sergei. Oli aika lähteä.

"Jep, jep, jep", Mira kuiskasi. "Täällä ollaan."

Mira kääntyi Viljon puoleen. Hänen täytyi saada Viljo ikkunalle ja sen yli omin voimin. Sergei ei pystynyt auttamaan, sillä jonkun oli otettava Viljo alhaalla vastaan, eikä Viljo ollut kevyt kaikista näistä toipilasvuosista huolimatta. Hän oli perinyt isänsä valtaisan varren mitat ja painoi vähintään seitsemänkymmentä kiloa niinkin laihana kuin hän sängyssä riutui. Siksi olikin suoranainen ihme, kun Mira paria minuuttia myöhemmin laski häntä varovaisesti ikkunan reunan yli. Mira ei ollut iso nainen, hänen mittansa olivat sopusuhtaiset ja keskiverrot. Eivät hänen kätensä toki mitään riukuja olleet, mutta eivät ne koskaan mitään maitoämpäriä raskaampaa olleet nostaneet. Kun Jätti otti Viljon vastaan, Sergein suu oli ammollaan ihmetyksestä.

"Vahva nainen", Sergei totesi. Jätti nosti Viljon olalleen kuin säkin höyheniä ja Mira laskeutui varovaisesti ikkunasta ulos.

Kukaan ei näyttänyt huomanneen yhtään mitään kolmikon kävellessä metsänreunaa pitkin kohti parkkipaikalla käyvää Mersua. Mira tiesi kokemuksesta sen, kuinka harvalukuseksi laitoksen henkilökunta voisi laskea kesäaikaan. Kaikki halusivat kesällä niin kauas työpaikastaan kuin vain pääsivät, varsinkin vaippalähiöistä. Niin ne laitosta kutsuivat Miran aikana. Vaippalähiöksi. Ja kukapa heitä voisi syyttääkään; kuvittelepas vaihtavasi aikuisille vaippoja ympäri vuoden. Kai kiusattu sielu ansaitsee päästä kirkasvetisen lammen ääreen, keskelle puhdasta autiota luontoa, pesemään paskaiset kätensä? Kyllä Mira oli ainakin sitä mieltä. Ei hänen vaippojaan oltu vaihdettu sitten hänen lapsuutensa. Hän oli ollut hyvälaatuinen hoidokki ja käynyt tarpeillaan ihan itse ja vieläpä ihan mielellään.

Laitos kutistui yhä ja yhä pienemmäksi auton etääntyessä sen kuolemalta löyhkäävistä kitumiskammioista. Eipä aikaakaan kun Sergei jo hyräili venäjäksi radiossa soivan iskelmä-kappaleen mukana. Mira istui takana Viljon pää sylissään. Viljo oli ihan hiljaa ja hänen kasvoillaan oli rauhallinen hymy.

Aluksi oli pimeys. Sitten oli pimeys. Ja sitten tuli Kalma.

Kalma tuli kuin herkkä aamunkoitto ylle synkkää korpea. Viulut soittivat niin hiljaa ja vienosti, että niitä tuskin kuuli.

Ensimmäinen säde. Toinen.

Kolmannen säteen myötä niitä tuli niin monta, että Viljo meni laskuissa sekaisin. Silmät eivät nähneet aluksi mitään, oli niin kirkasta ja kaunista. Kuin taivaassa, jos kirjoihin oli uskominen.

Vähitellen silmät alkoivat erottaa muotoja jotka olivat niin tervetulleita, että Viljo tunsu kyynelien virtaavan poskiaan pitkin alas. Hän ei tiennyt mitä ne olivat, mutta se ei haitannut häntä missään määrin. Mikä tahansa kelpasi ikuisuudelta tuntuvan pimeyden jälkeen.

Viljo käänsi päätään katsoakseen alaspäin ja näki omat jalkansa. Ne eivät seisoneet maan päällä vaan leijuivat pilvissä. Viljo katsoi käsiään, joita hän liikutteli tuntien miellyttävän viileän ilman ympärillään. Viljo tunnusteli kasvojaan ja ne olivat sileät ja kauniit. Hän avasi suunsa ja tunnusteli kieltään sormillaan. Siellä se oli pehmeänä, kosteana ja elinvoimaisena. Viljo veti keuhkonsa täyteen ilmaa, mikä virvoitti hänen kehoaan kuin kylmä vesi keskellä paahtavaa kesäpäivää.

"Minjä ölään!", huusi Viljo niin lujaa kuin vain pystyi.

"Minä ölään!"

"Minä elän!"

"Minä elän!!" Ja Viljo eli. Eli ensimmäistä kertaa miljoonaan vuoteen, ensimmäistä kertaa sitten hautajaistensa, ensimmäistä kertaa sen päivän, kun hänet tuomittiin ja unohdettiin.

Viljo tajusi kohoavansa yhä korkeammalle ja korkeammalle. Hän uskoi allaan levittäytyvän vihreän olevan maata ja siitä kohoavien mitättömiltä näyttävien hahmojen vuoria. Pilvet kieppuivat villisti Viljon ympärillä ja hän kohosi alati kiihtyvää vauhtia kohti tuntematonta. Sitten varoittamatta oli taas pimeää.

Hetkinen. Siis, ei aivan täysin pimeää. Hän näki pilvet jalkojensa välistä niiden etäännyessä yhä hetki hetkeltä ja siellä hän oli. Kalma ja hän.

"Viljo, kutsun sinut luokseni. Viittani helmoihin maasta kasvaviin. Suojaan ikuiseen", lausui ääni pimeydessä.

Pimeys, vaikkakin Viljon peloista pahin, ei pukenut tätä ääntä puvullaan. Se ei tuonut pelkoa vaan lämpöä ja turvaa. Viljo tunsi sitä samaa hyvää oloa, jota kauan sitten muisti tunteneen kun setä, tuo niin kaukainen muisto, kertoi kaukaisista maista. Se mies tiesi niin paljon ja kun pienenä poikana häntä kuunteli, tunsi olonsa turvalliseksi ja siunatuksi. Tämä ääni muistutti Viljoa noista muistoista ja hän hymyili.

Pimeydestä, avaruuksien äärettömyyksistä, lipui esiin pitkä hahmo. Hänestä versosi lukemattomia juuria ja varsia, jotka kasvoivat jonnekin kauas pimeyteen. Hän oli kuin verkostaan kurottautuva hämähäkki, mutta silti kaunis eikä pelottava.

Viljo ei enää tiennyt kohosiko hän vai ei sillä pilvet olivat kadonneet hänen jalkojensa alta. Oli vain Kalma ja hän.

Viljo ei tiennyt lähestyikö hän tuota kaikkeuden keskipisteeltä näyttävää hahmoa vai lähestyikö se häntä, mutta sillä ei ollut väliä. Viljo ihasteli tuota hahmoa. Pelkkä näkeminen oli jo elämisen arvoista.

Hahmolla oli kasvot; hän oli mies. Hänen kasvonsa olivat kuin puun kaarnaa. Ne olivat syvien urien peitossa ja syvältä urien uumenista pilkisti esiin kaksi kirkasta silmää.

"Kuin luojansa itsensä silmät", ajatteli Viljo hymyillen.

"*En minä itse Luoja ole, Viljo*", puhui ääni kaikkialla. Viljo ei kuullut sitä miehen suunnalta eikä liioin päänsäkään sisällä. Se vain oli sillä hetkellä ja ikuisesti.

"*Minä olen Kalma.*" Viljo säpsähti kuullessaan nimen. Ehkä se johtui siitä, että kun Kalma lausui nimensä, kaikki oleva tuntui kumartavan sitä. Ehkä Viljo oli kuullut sen ennen pimeyttä. Silti oli kuin suuri kuningas olisi valittu ja miljoonat, ellei miljardit, odottivat valtavan palatsin ulkopuolella. Se oli se hetki, kun ylipappi astui palatsin ulkopuolelle ja huusi ehdottoman kuninkaan nimen.

Viljo sulki silmänsä ja yritti kumartaa, mutta keikahti ympäri. Viljon valtasi pakokauhu ja hän yritti tarrata jostain kiinni ja hakea jotain, mille jalkansa laskea mutta turhaan. Pimeys hänen silmäluomiensa takana oli ehdoton, kunnes valo paistoi hänen silmiinsä asti. Hän avasi ne varovaisesti ja oli kasvotusten Kalman kanssa. Pienet suokukkien peittämät varret työntyivät Kalman äärettömästä kehosta ja pysäyttivät Viljon pyörimisliikkeen hellästi. Valo tuli lukemattomista lätäköistä ja suolammista, jotka kimaltelivat auringon alla.

"*Katsos ihmislapsi suon taikaa*", kehotti Kalma mahtavalla äänellään ja viitto valtavan pitkällä kädellään kohti suota. Hänen kehonsa oli juurien, varsien ja lehtien peitossa ja ne kaikki kasvoivat suomaasta. Viljo katsoi ja ihasteli. Auringon valo ylsi

kaikkialle ja sai jokaisen vesitipan näyttämään kauniilta ja herkulliselta. Ne olivat täynnä elämää ja kaikkeuden osia ja Viljo halusi maistella niitä kaikkia. Voi luoja kun hän oli janoinen ja Kalma tiesi sen.

"Juo ihmislapsi, juo turpehesta. Juo sielusi täytteeksi, sen kivulias palo sammuksiin kaada kitusistasi", kehotti Kalma ja naurahti pehmeästi jokaisen lausahduksen jälkeen. Viljo kaatui polvillensa kuin janoonsa nääntyvä ja upotti päänsä lähimmän peilin läpi.

Vesi oli elämää.

Oli ollut ikuinen kadotus ja sitten elämä, jonka Kalma oli Viljolle suonut. Ei ihminen syntyessään luojaansa arvosta, vaikka luoja antaa elämän. Koska luoja kykenee antamaan elämän, voi luoja sen myös ottaa. Vasta kun kuolevainen joutuu todistamaan sitä, kun luojaan koura kaappaa läheisen ihmisen mukaansa, tai on itse se joka jättää elämän taakseen, tuntee hän elämän todellisen olemuksen. Sen hän ymmärtää tuntemalla kuoleman, sen että kuolema ei ole kukkia ja pilviä, ikuista onnea herran huomassa.

Kuolema on ikuinen pimeys, ikuinen olemattomuus. Se on asia, jota ajatellessasi tunnet kammoksuntaa ja tajuat, miten järjenvastainen olotila kuolema on. *Miten ihmeessä voi olla, että on vain pimeys eikä ajatuksia?* Toisin sanoen, kuinka maailmankaikkeus voi olla olemassa ilman minua. Voi se kyllä olla ilman sinua, voi hyvinkin. Usko pois. Ja Viljo tiesi sen, tiesipä hyvinkin.

Jano Viljon sisällä sammui tippa tipalta. Lopulta, tuntiessaan olevansa niin täynnä elämää kuin saattoi, nosti Viljo päänsä peilistä. Vesi aaltoili ja kimalteli niin kauniisti Viljon noustessa ylös, että hänen syvin sisimpänsä värisi liikutuksesta.

"Tervetuloa Viljo!", jylähti Kalma juhlallisesti, *"Tervetuloa takaisin elävien kirjoihin."* Hänen puisilla kasvoillaan oli leveä hymy ja hänen silmänsä kimaltelivat auringonvalossa. *"Istuhan polvelleni, poikaseni"*, kehotti Kalma ja hänen kehostaan versoi ulos paksu ja leveä puunrunko, jota pehmusti paksu naavakerros. Viljo istui empimättä. Kalman polvi oli lämmin ja miellyttävä istua.

"Sanoppas Viljo", aloitti Kalma lämpimällä äänellä, *"miltä elämä sinusta maistuu?"* Kalman silmät kääntyivät Viljoa kohden kysyvästi. Viljo oli jo ymmärtänyt, että täällä ei tarvinnut suutaan avata, jotenka hän vastasi vain ajattelemalla.

"Hyvältä! Kiitos, kiitos, kiitos! Minä rakastan sinua!!", ajatteli Viljo koko sydämellään. Viljon ei tarvinnut miettiä sanojaan hetkeäkään, niin helppoa puhuminen ja sydämensä avaaminen tuntui olevan tässä paikassa, Kalman polvella.

"No mutta sehän on vallan hienoa kuulla, poikaseni! Minulle on niin tärkeää, että kaikki viihtyvät täällä." Kalma naurahti. "Kuulehan, mitä luulet, viihtyisikö siskosi Mirakin täällä?"

Kalmallakin oli heikkoutensa. Hän oli suon herra ja hänen valtansa ylsi korkealle yli kuolevaisten, mutta hän oli silti luomansa valtakunnan vanki. Ihmiselämä ei kiinnostanut häntä missään määrin. Hän oppi ihmisten tavoista ainoastaan pakon sanelemana ja nyt jos milloin oli sellainen pakko.

Suo kärsi kuivuudesta jo kolmatta vuotta. Kuivuus ei välittänyt siitä, tuliko vettä taivaalta paljon vaiko vähän.

Ei ei.

Suon mahti oli valtava, mutta se tarvitsi silti kuolevaisia elääkseen. Se tarvitsi hedelmällisen naisen elinvoimat kerran vuosisadassa. Sellaisella naisella suo tulisi toimeen entiseen malliin.

Nyt asiat olivat kuitenkin toisin, sillä Kalma oli suon uusi herra. Suon entinen herra, Ajattar, oli kuollut epäonnistuessaan suon elinvoiman ylläpitämisessä. Suoherra on yhtä suon kanssa ja kun suo kärsi kuin hullu, lahosi Ajattar suonsa mukana. Suon onneksi sen uumenissa iti pienen pieni juuri, Kalma, josta kasvoi suon pelastajaksi uusi entistä vahvempi suoherra.

Ajattar oli ollut heikko. Hän oli elänyt sovussa kuolevaisten kanssa ja luottanut heidän hyvään tahtoonsa. Ajattar oli neuvotellut kuolevaisten kanssa ja sitä oli kestänyt vuosituhat. Hän oli saanut ihmiset suostumaan ehtoihinsa; jokaisesta ikäpolvesta oli juhannuksen liepeillä tuotava ihmisneito suon tyttäreksi.

Mutta mitä vielä! Ihmiset olivat typeriä ja sukupolvet vaihtuivat. Jokaisen vaihdoksen myötä ymmärrys suon ja ihmisen välisestä suhteesta heikkeni, kunnes pienimmätkin tiedonrippeet olivat enää vain tarinoita, joilla säilytellä lapsia pysymään kotipihassa. Suo ei saanut enää neitoaan ja sen pituinen se. Ajattar oli hyvä ihmisille, eikä vaatinut tai ottanut sitä, mitä suo niin kipeästi tarvitsi.

Kalma oli kasvanut kuivuudessa, oli kokenut sen kolotuksen juurissaan, ja Kalman sisään jäi kitkerä siemen, josta hänen kasvunsa oli alkanut. Kalman mielestä oli otettava se, mikä suolle kuuluu ja sen se aikoi totta vie tehdä.

Kalma ei ollut kuitenkaan tyhmä vaan viekas, kärsivällinen. Lisäksi hänellä oli visio, joka kantoi kauemmas kuin suon olemassaolon turvaaminen.

"Totta kai!", huudahti Viljo. Hän muisti Miran etäisesti mutta lämmöllä. Mira oli niitä harvoja hyviä asioita, jotka pysyivät Viljon kanssa pimeydestä huolimatta.

"Erinomaista. Niin minäkin uskon! Saat kutsua siskosi tänne, kunhan tapaatte seuraavan kerran. Siihen mennessä olet oppinut minulta yhtä sun toista. Meillä tulee olemaan todella mukavaa yhdessä!"

Aurinko taivaalla oli kuuma ja polttava. Se oli ehtinyt korkealle Mersun lipuessa punaisen puutalon pihaan. Varjot olivat pieniä ja piileskelivät kuka missäkin. Jotkut niistä valitsivat puiden juuret, yksi iso Mersun likaisen pohjan. Metsä oli paksua ja tummaa ja seiso i joka puolella aukiota ehdottoman uhmakkaana aurinkoa vastaan. Ei veden kimalletta missään, luonto oli kuiva kuin ri ihi vesihukan juhannuksena.

"Onhan se vielä pystyssä", kuiskasi Mira ja silitti Viljon hiuspehkoa. Sergei kaarsi auton ulko-oven eteen ja jarrutti sen pysähdyksiin. Sitten hän sammutti moottorin ja radiossa laulanut mies lopetti kuin seinään.

"Näin arvon herras- ja rouvasväki!", julisti Sergei juhlallisella äänellä ja käänsi päätään vilkaistakseen Miraa ja Viljoa hymyissä suin. "Olkaapa hyvät."

Mira avasi ovensa sanaakaan sanomatta, nousi ulos ja kurottautui sitten ottaakseen otteen Viljon kainaloista. Hän veti Viljon puoliksi syliinsä ja kannatteli häntä Jätin astuessa ulos ja kävellessä Miran puolelle. Mira nyökkäsi Jätille ja päästi irti Viljosta vasta, kun Jätin lapiomaiset kädet ottivat ohjakset käsiinsä. Ne kiskaisivat Viljon autosta voimalla mutta varoen.

"Minä aukaisen oven", mutisi Mira hiljaa itsekseen ja käveli talolle.

Avain oli iso ja vanha, eikä sillä ollut kuin pari hammasta. Lukko ovesa oli ruosteen täplittämä ja vääntynyt vuosien saatossa irti oven puupinnasta. Vain naulat pitivät sitä enää puussa kiinni. Lukko kolisi hampaiden hapuilla vastimiaan, mutta ei kauaa sillä Mira tiesi niksit. Vanhat lukot olivat yksinkertaisia ja helppoja avata uusina, mutta iän myötä ne muuttuivat kieroiksi. Piti tietää milloin nostaa avainta vähän ylöspäin, milloin painaa ovea tai vetää sitä.

Ovi aukesi ja tupaan tulvi valoa. Sergei astui sisään Miran jo aukoessa tuvan verhoja.

"Laita tuohon hyvälle sängylle", neuvoi Mira ja osoitti keittiöön pyyhältäessään tuvan isointa puista sänkyä ikkunan juurella. Sergei teki työtä käskettyä ja laski Viljon varoen kirjavalla tilkkutäkillä päällystetylle sängylle.

"Häntä juotettiin pillillä! Voi luoja, onko täällä pillejä?", huudahti Mira ja penkoi kaappeja. Sergei istui jo sohvalla ja tarkkaili Viljoa katseellaan.

"Ai mitä?", hätkähti Sergei havahtuessaan mietteistään. "Ai pillejä, selvähän se. Tuon niitä ison tukun kaupasta seuraavalla reissulla", lupasi Sergei ja hymyili. "Hae pari paksua olkea niityltä, jospa ne ajaisivat asiaa näin ensi alkuun", ehdotti Sergei.

"Joo", huokasi Mira, "Minä haen samalla vettä kaivosta." Mira poimi lattialta sinisen muovisangon ja marssi ulos avoimesta ovesta.

"Aikamoinen nainen tuo siskosi", totesi Sergei Viljolle ja iski silmää.

Jätti kaivoi Mavran esiin takkinsa kätköistä sanaakaan sanomatta ja ojensi sen Sergeille, joka otti sen vastaan.

"Katsotaanpas kuinka sinä ja viittasi sopeudutte tänne", virkkoi Sergei ja kytki Mavran päälle. Jätin silmät valvoivat ovea Miran varalta.

Mavra kytkeytyi päälle ja sen hologramminäyttö kohisi muodostuessaan keskelle tyhjää.

"Voihan kristuksen perkele", kirosi Sergei ja peitti suunsa kädellään. Sergei ei voinut olla päästämättä pientä hihkaisua.

Näyttö oli kuin sekopäisen taidemaalarin elävä mestariteos. Se liikkui, muutti väriä ja ennen kaikkea eli. Viljo oli kuin myrkynvihreä mätäs keskellä syvää sänkyä, josta vihreä virtasi pitkin kaikkia pintoja. Se tahrasi talon ominaisväriä, sinistä, jota Sergei tiesi Mirankin hohtavan. Paikoin se muutti sinisen vihreäksi, paikoin sininen väistyi kokonaan.

"Syöpäkasvain, vitun syöpäkasvain. Ei helvetti", kirosi Sergei innoissaan ja piilotti leveän hymynsä kämmenensä taakse.

Mira oli tulossa, Jätti näki hänen kävelevän ovea kohti.

"Hetki vielä", kuiskasi Sergei ja käänsi Mavraa katsellakseen ympäri huonetta levinneitä vihreitä lonkeroita. Ne olivat katossa, seinissä, kaikkialla.

Jätin silmät näkivät raollaan olevan oven kahva kääntyvän. Sergei sammutti Mavran ja ojensi sen Jättille, joka piilotti sen takkinsa alle Miran astuessa sisään.

"Naukkailetteko te täällä?", kysyi Mira moittiva ilme kasvoillaan ja laski täyden vesisangon keittiökaappien viereen. Sergei nyökkäsi hymyillen ja levitti käsiään kuin antautuakseen.

"Saat sinäkin kahvisi kanssa", Sergei lupasi. Mira pudisti päätään virnistäen.

Mira otti lasin astiakaapista ja upotti sen vesisankoon. Hän maisteli vettä ja joi sitä kunnes se ei läikkyisi ja asetti siihen kolme paksuinta oljenkortta, mitä oli pihan laidalta löytänyt.

Viljo näytti heikolta mikä teki Mirasta surullisen. Hänen silmänsä olivat kaksi arpista kuoppaa ja hänen ihonsa näytti kuivalta ja elottomalta. Hän ei juuri liikkunut ja piti katsoa tarkasti, jotta tiesi hänen vielä hengittävän.

"Kas tässä, ota veli", kehotti Mira yrittäen hymyillä ja istui sängyn reunalle. Hän taputti Viljon rintaa hellästi ja Viljo käänsi päätään häntä kohti. Hänen kurkustaan kuului kuivaa pihinää.

Mira vei lasin Viljon kasvojen alle ja asetti oljenkorret hänen huulilleen. Viljo tunnusteli oljenkorsia huulillaan kuin ihmetellen mitä ne olivat. Mira taputti Viljon rintaa vielä kerran. Viljo kurottautui ja ohjasi oljenkorret kielellään suuhunsa. Ne vuosivat Viljon puristaessa niitä huulillaan, mutta Viljon aataminomena viesti, että suurin osa vedestä pääsi sinne minne pitikin. Mira nyökkäsi Sergeille ja Sergei nyökkäsi takaisin hymyillen.

"Valitettavasti kehoni täytyy olla iltapäivää varten Kajaanissa", pahoitteli Sergei haikea hymy kasvoillaan, "mutta lupaan sydämeni jäävän tänne." Hän virnisti ja nousi ylös. Mira nyökkäsi.

"Niin, ja tuotko niitä pillejä sitten?", muistutti Mira olkapäänsä yli Sergeille, joka oli jo ovella.

"Ah, niin. Hyvä kun muistutit, Mira-rakas!" huudahti Sergei kääntymättä ja käveli kiireellä autolleen. Mira pudisti päätään.

"Tervetuloa kotiin, veli", kuiskasi Mira Viljolle. Vesilasi oli tyhjä ja Viljo näytti jo silminnähdän paremmalta. Miralla taasen oli huono olo ja päänsärky, mutta hän oli silti onnellinen. Oli kuin pieni pala hänen pirstaleista elämänsä olisi palannut paikalleen.

Sergei ajoi maantielle ja kiisi pois Kajaanian kohti.

Talon ullakko oli ihmeellinen. Ihmeellinen.

Tosin, Mirasta kaikki vanhat ullakot olivat ihmeellisiä. Kyse oli niiden varjoista, jotka olivat ajan pehmentämiä. Oli kyse niiden tuoksusta, jotka olivat ajan säilömiä ja silti hätkähdyttävän ajankohtaisia. Tuoksu oli pölyssä ja hämähäkkien kutomissa seiteissä. Se oli ennen kaikkea kattojen ja seinien pienen pienissä ja suuren suurissa rakosissa, joista paistoi sisään auringon utelias valo, joka halusi pikkulapsen tavoin kurkistaa kaikkialle.

Viljo nukkui tuvan ikivanhalla sängyllä kuin lapsuudessaan. Auringonvalo oli lämmittänyt hänen kasvojaan, jotka olivat olleet levolliset Miran katsellessa niitä viimeistä kertaa ennen ullakolle nousua. Tuntemastaan onnesta huolimatta Miran täytyi tunnustaa itselleen se, että jostain selittämättömästä syystä hän tunsu olonsa paremmaksi ullakolla erossa Viljosta.

Ullakon katto oli harmaa ja puuta, kuten lähes kaikki mitä se allaan piti. Siellä täällä oli pölyisiä puu- ja pahvilaatikoita, joissa oli kaiken maailman rojua. Oli kaksi vanhaa pöytää, yksi piironki ja tusina kaikenkirjavia tuoleja. Vastapäätä ovea, jolle Mira oli kivunnut

jyrkkiä portaita pitkin, oli ikkuna, jonka kaksi puulistaa jakoivat neljään osaan. Se oli kuin lähestyvän junan valokeila, joka halkoi synkkää tunnelia ja sen hyljeksittyä väkeä.

Kissa odotti Miraa ullakolla ja Mira oli tiennyt sen. Oli vain tiennyt. Sieltä varjoista se taas ilmestyi kuin aave, joka muistuttaa menneisyydestä kerta toisensa jälkeen. Mörri-kissa.

"Terve Mira. Mites on mennyt?", kissa kysyi. Sen äänensävy oli Mirasta liioittelevan rento, letkeä. Kissa ei liioin herättänyt luottamusta Mirassa sillä, että se oli nyt Miran ikäinen, 34-vuotias. Mira ei uskonut, että yksikään tavallinen kissa oli koskaan elänyt niin pitkään. Ja tavalliset *kissathan eivät puhu*.

"Mitä sinä haluat?", kysyi Mira tyyliä ja tuijotti kissaa astumatta askeltakaan lähemmäksi.

"Minä haluan auttaa sinua, usko pois", vakuutti kissa. "Minä huomasin että Viljo on palannut takaisin kotiin."

"Ihan tosi", tokaisi Mira pohjattoman kyynisellä äänellä ivallinen hymy kasvoillaan. Kissa tuijotti häntä hiljaa. Sitten Miran kasvot synkistyivät. "Hei, sinä saat vittu olla täällä ullakolla ihan niin paljon kuin lystää, mutta pysy kaukana alakerrasta", sihisi Mira hampaidensa välistä ja kääntyi lähteäkseen.

Hän oli tullut etsimään jotain; ehkä sivua Sofian päiväkirjasta; ehkä hän oli vain tarvinnut tekosyyä päästä hetkeksi loitommaksi Viljosta. Nyt hän halusi kuitenkin takaisin alakertaan, sillä menneisyys ullakolla oli hetki hetkeltä painostavampi.

"Sinulla on paha päänsärky." Kissa latoi ensimmäisen ässänsä pöytään. Mira pysähtyi ja kääntyi ympäri ihmetys kasvoillaan. Jokin kissan olemuksessa kertoi, että se tiesi jotain mitä Mira epäili jossain tietoisuuden alimmissa kerroksissa. Kissan silmät kiiluivat häijyn viekkaina. "Se johtuu Viljosta, tiedäthän sinä sen, Mira?"

"Viljo on nyt kotona ja niin on hyvä, sinä riidankylväjä!", huusi Mira raivoissaan. "Kuulitko sinä?!" Mira astui uhkaavin elein kissaa kohti.

"Kuulenhän minä, rauhoitu hyvä ihminen." Mira näytti valmiilta repimään kissan kappaleiksi ja kissa jatkoi viipymättä. "Kuulehan, minä tiedän että sinä et halua kuunnella minua. Muista kuitenkin tämä: Viljo on Kalman paul --", selosti kissa kunnes Mira viskasi teekannun lähimmältä pöydältä sitä kohti.

Kissa oli useita askelia Miraa edellä ja asteli rauhallisesti piirongin taakse suojaan. Teekannu iskeytyi lattiaan ja särkyi lukemattomiksi palasiksi jotka levisivät ympäriinsä.

"Viljo on Kalman pauloissa!", kissa huudahti. Silti sen ääni pysyi hillittynä ja laskelmoituna. "Muista sinä vain se, kun Viljon käytös muuttuu. Ehkä sitten voimme puhua särkemättä hyviä astioita", näpäytti kissa Miraa. Mira parkaisi raivosta hampaat irvessä ja tuli silmissään. Kun kissa pysyi poissa näkyvistä, kääntyi Mira ja laskeutui alakertaan taloa vavisuttavin askelein. Hän tarvitsi vuorostaan lasillisen vettä.

Mira joi lasillisen yhdellä huikalla ja pyyhki suunsa. Viljo makasi sängyllä ja hengitti rauhallisesti. Aurinko oli mennyt pilveen, eikä tupa kylpenyt enää kirkaassa valossa.

On olemassa monia tietoisuuden tasoja. Ottakaamme esimerkiksi muurahaisen ja harakan, sekä ihmisen ja älykkään ihmisen:

Muurahainen pystyy toimimaan tehokkaasti yhteisössään, mutta on hyvin yksiraiteinen. Sen elämä on kiteytettynä neulasten liikutteluun ympäriinsä.

Kani taasen elää häkissä ja syö salaattia. Se tietää että neulasten liikuttelu on ajanhaaskausta - sen sijaan se näyttää ihmissilmissä hellyttävältä ja saa kaiken valmiina.

Ihminen on kuin muurahainen, joka tekee yhtä ja samaa päivästä toiseen. Ihminen ei osaa nähdä sen pidemmälle kuin mitä ruoka, seksi ja uni antavat myöten. Ihminen toimii sen mukaan, miten hän saa tyydytettyä ruumiilliset tarpeensa mahdollisimman helposti ja perusteellisesti.

Älykkäällä ihmisellä en tarkoita sitä, että Igor osaa laskea viisinumeroisia neliöjuuria tai että hän pystyy muistamaan piin ensimmäiset kymmenentuhatta desimaalia. Älykkäällä ihmisellä tarkoitan sellaista yksilöä, joka näkee perustarpeiden lävitse. Älykkäällä ihmisellä on käsitys elämän todellisesta tarkoituksesta ja siitä, kuinka tärkeää sen mukaisten arvojen tavoittelu on.

Mitä yhteistä kanilla ja älykkäällä ihmisellä sitten on? Kysymys ei ole niinkään suorista yhteneväisyyksistä, vaan toiminnan ja ajattelun tasoista. Kani ja älykäs ihminen näkevät muurahaisen ja ihmisen sellaisina kuin he ovat, kun taas muurahainen ja ihminen eivät tajua edes omia essentioitaan, puhumattakaan kanin ja älykkään ihmisen tietoisuuksien tasoista.

9. Heinäkuuta 1976, S

Sergei asetti kynän syrjään, hän oli selvittänyt ajatuksensa toistaiseksi. Hänellä oli tapana kirjoitella niitä näitä hiljaisina hetkinä, oli kyse sitten omista ajatuksista tai pienistä tarinoista.

Huone oli pieni, kuuma ja ikkunaton. Kesä oli nostanut sen ilman lämpötilan kolmeenkymmeneen asteeseen, mikä alkoi olla jo aivan tarpeeksi Sergeille, lämmöstä tavallisesti nauttivalle miehelle. Kaksi metallista tuuletinta hurisivat hänen molemmilla puolillaan ja tekivät hänen olostaan jokseenkin siedettävän. Sergei oli niin alasti kuin pystyi rikkomatta ihoaan tai kirjoittamattomia siveystottumuksia; hän ja Jätti olivat alushoususillaan hiestä märkinä.

Jokaisella pitkän kapean huoneen seinistä oli pöytiä ja hyllyjä, jotka kannattelivat valtavaa määrää koneiden osia, kuoria, työkaluja, papereita ja kirjoja. Ruokaa Sergei ei tuonut koskaan työhuoneeseensa, sillä se oli hänen temppelinsä. Tiede oli hänen maailmassaan pyhä ja sitä täytyi kunnioittaa. Vettä hänen oli kuitenkin ollut pakko tuoda, niin kuuman tämä kesä oli huoneesta tehnyt.

Sergei oli muuttanut Neuvostoliitosta Suomeen 1967. Syitä oli ollut monia, mutta pakottavin niistä oli ollut ideologinen. Hän oli oman määritelmänsä mukainen älykäs ihminen, toisin kuin monet hänen entisistä tiedemieskollegoistaan. He tekivät tiedettä samaan malliin kuin muurahainen kantaa neulasia kekoonsa. Keolla he saivat aina palkkion, jolla rahoittaa omia pieniä ilojaan.

Sergei vihasi erityisesti niitä tiedemiehiä, jotka tekivät työtään yhtä sokeasti kuin poliitikot tavoittelevat valtaa. He eivät kantaneet vastuuta työstään. Olivat kuin sitä ei olisi olemassakaan. Käsky tuli viisaammilta, he sanoivat ja työnsivät päänsä hiekkaan. Projektit olivat isoja, erittäin salaisia ja eettisesti kyseenalaisia, mikä Sergein mielestä lisäsi jokaisen tiedemiehen vastuuta tekemisistään.

Sergeissä oli liikaa filosofia tiedemieheksi jatkaakseen synnyinmaansa palveluksessa. Kun hän oli kerran lopettanut työt omasta tahdostaan, pitivät hänen entiset esimiehensä parhaansa mukaan huolen siitä, että hän ei tekisi töitä tai mitään muutakaan enää koskaan. Seurasi pitkä sarja ihmeitä, joiden seurauksena Sergein onnistui paeta Suomeen.

Sergei saapui Kajaaniin 1971 ja haki töitä paikallisesta pienkoneliikkeestä. Hän ei voinut paljastaa taustaansa, jotenka hän todisti käytännössä voivansa korjata minkä tahansa laitteista, joita asiakkaat liikkeeseen toivat. Hän sai liikkeen takahuoneen työpajakseen ja yläkerrasta pienen yksión asunnokseen. Sergei oli vaatinut kahta asiaa:

kaikki oli hoidettava pimeästi, sillä hänen täytyi pitää profiilinsa niin matalana kuin vain mahdollista. Toinen vaatimuksista oli oma puhelin.

Sergei nosti punaisen luurin korvalleen ja rullasi sarjan numeroita valitsimella. Jätti istui hiljaa ja tuijotti seinää. Sergein virne syntyi ja levisi - huomenna tehtäisiin todellista tiedettä.

Lund naputteli juttua liito-oravista huomisen lehteä varten. Ja voi kuinka hän rakasti liito-oravia; hän suorastaan jumaloi niitä! Hänen oli täytynyt haastatellessaan tohtoria, joka oli tehnyt väitöskirjansa liito-oravien ruokailutottumuksista.

Lund ei ollut hyväksynyt koskaan sitä, että hän sai roskajuttuja kerta toisensa jälkeen. Hän kaipasi säpinää ja sen hetkinen hellepäivä oli omiaan herättämään muistoja Vietnamista. Hän uskoi haluavansa sinne takaisin jollain etäisellä tavalla. Ainakaan siellä ei tarvinnut riutua keskinkertaisuudessa ja pohjattomassa tylsyydessä.

Puhelin soi. Lund huokaisi ja nosti luurin.

"Jakob Lund." Puhelimen toisessa päässä oli mies, joka hykerteli innoissaan.

"Huomenna Lund, huomenna lähdetään!", Sergei hihkaisi. "Siellä tapahtuu yhtä sun toista kiintoisaa ja sinä tulet hieromaan silmäsi rikki kunhan näet ne värit! Ne värit!" Lund nosti silmälasit otsalleen ja hieroi silmiään.

"Huomenna on perjantai. Perjantai on minulle työpäivä, Sergei."

"Hitot töistä Lund! Hitot töistä! Huomenna mennään ensialkuun tapaamaan Miraa ja Viljoa, saat oikein lähikontaktia. Sitten otetaan eturivin paikat vähän kauempaa ja ihastellaan auralinjojen ilotulitusta."

"Enpä tiedä, Sergei. Jos vaikka lauantaina - -"

"Hitot! Hitot lauantaista! Nyt ollaan tulella, pitää takoa kun uraani palaa ja niin edelleen! Huomenna aamulla tuolla linja-autoasemalla kahdeksan maissa, tulet jos tulet. Ainakin, jos sinua kiinnostaa kapakkatappelua merkittävämpi jutuntynkä. Ja minä kyllä tiedän että kiinnostaa, vanha mies."

"Hyvä on."

Luuri kalahti Sergein korvaan.

Olisihan hän toki voinut tutkia Miran ympärillä tapahtuvia ilmiöitä yksinäänkin, mutta hän kaipasi silti kumppania rinnalleen. Hän oli työskennellyt Neuvostoliitossa ollessaan erään Fedorin kanssa, joka oli ollut hänelle hyvä toveri. Fedor oli jossain muiden

tiedemiesten ja Sergein välimaastossa. Kun tuli hetki jolloin puolet valittiin, oli Fedor päättänyt olla seuraamatta Sergein ideologiaa. Panokset kasvoivat hänelle liian korkeiksi. Sergei ei silti moittinut Fedoria, sillä jokainen elää luontonsa mukaan.

Lund ei ollut tiedemies, mutta silti Sergei piti hänestä. Hän oli kuin tukahdutettu taistelija. Siellä syvällä Jakob Lundin sisällä oli tulisielu, joka vain odotti tilaisuuttaan ottaa jälleen vallan. Ihmiset olivat tukahduttaneet tuon tulisielun ja Sergei tekisi kyllä parhaansa herättääkseen sen henkiin.

Toki rahakaan ei ollut hänelle pahitteeksi.

Viljo joi, Kalma tarjosi. Kalma silitti Viljoa ja piti häntä hyvänä. Kalma opetti Viljoa ja lupasi ihmeellisiä asioita.

"Viljo, poikaseni, suon renki ja lapsi", Kalma sanoi. Viljo istui kostealla mättäällä ja hymyili auringon lämmittäessä hänen kasvojaan. Kalma istui Viljoa vastapäätä silmät kiinni levollinen hymy kasvoillaan.

"Kuka vei kuulosi? Kuka puhkoi silmäsi? Kuka leikkasi kielesi irti?"

Viljo ajelehti muistoihin, jotka olivat kaukaisia, mutta silti hyvin kivuliaita ja selviä. Hän näki vanhan miehen kasvot. Kasvot, jotka hän oli nähnyt unissaan ja ajatuksissaan kerta toisensa jälkeen. Viljo alkoi itkeä.

"Vanha mies. Hän asui lähellä. Minä näin hänet kantamassa jotain metsässä. Sitten hän tuli ja teki kaikki nuo asiat minulle", kuiskasi Viljo ja nyyhkytti.

"Rautavaara, Ukkoslinnun nöyrin palvelija. Hän teki tämän vääryyden. Sinä näit hänet lapsensilmilläsi ja hän, pahalaisen palvelijana, otti ne sinulta. Ukkoslinnun palvelijat ovat niin kieroja, että antavat uhriensa kärsiä pimeydessä haudan levon sijaan", sihisi Kalma. *"Älä huolehdi, Viljo. Tämä on nyt kotisi, paikkasi tässä maailmassa. Rautavaaran kaltaiset haudataan suon syvimpään soppeen juurien kuristettavaksi."*

"On tullut aika kuulla lintujen laulu, sulojen sävelet ja runot, joita kielet tapaavat. Viljo, sinä saat kuunnella minun puolestani ja kertoa sitten, mitä kaikkea korvasi tavoittavat."

"Minä kuuntelen tuulia, lintuja ja kaikkia runoja, joita luonto kuultavakseni suo. Kerron ne sitten sinulle ilomielin", lupasi Viljo ja tunsu hillitöntä innostusta syvällä sisimmässään. Hän pystyi silti hillitsemään itsensä, mutta hymy levisi jo vauhdilla ja valtasi hänen kasvonsa. Hän pystyi kuulemaan Kalman sanat, mutta ne kaikuivat kaikessa olevassa peittäen kaiken muun alle. Kalman sanat eivät sekoittuneet suon säveliin ja kaihoisan tuulen lauluun.

"Siispä olkoon kuulosi palautuva, kukkikoon suon lahja sinussa ja tuokoon äänen, jota kielesi ilokseni toistavi", jyrähti Kalma kuin ukkonen. Hän käveli Viljon luo raskain askelin ja kyyristyi. Kalma avasi suunsa ja puhalsi hellästi Viljon korvaan. Aluksi Viljo ei tuntenut muuta kuin viileän tuulenvireen korvassaan ja päätään vasten. Sitten, kun Kalma jo siirtyi puhaltaakseen toiseen korvaan, alkoi kova kipu syvällä korvassa. Viljo irvisti.

"Pysy urheana, suon lapsi. Kipu on osa kaikkea muutosta, uuden syntyä. Kyllä se siitä hellittää." Kalman ääni kuulosti Viljosta pelottavan etäiseltä ja heikolta. Kalma aisti senkin ennen kuin Viljo ehti sanoa sanaakaan.

"Sanani sekoittuvat nyt suon säveliin ja kaihoisan tuulen lauluun, luonnon runoihin. Älä pelkää Viljo, sinä kuulet minut kaikessa vielä niin pitkään kuin elät ikuisessa yössä", rauhoitteli Kalma ja puhalsi toiseenkin korvaan. Kivun hellittäessä toisessa korvassa, leimahti se täyteen liekkiin toisessa.

"Viljo, Viljo? Kyllä se siitä. Minä olen tässä!", rauhoitteli vieras ääni jossain äärettömien valtamerien takana. Ääni ei ollut Kalman, ei todellakaan. Se oli hennompi ja hauraampi. Siinä oli pelkoa ja huolta. Vieras ääni tuli yhä lähemmäksi kivun laantuessa ja Kalman kääntyessä pois päin. Kalma käveli pois päin Viljosta.

"Kalma, rakas isä! Älä mene pois, älä jätä minua!", huusi Viljo, mutta turhaan. Kalma ei kääntynyt.

"Rakas lapseni, minä menen pois, jotta voit kuunnella rauhassa. Kuuntele minua varten, kuuntele tarkkaan. Älä pelkää", pyysi Kalma. Viljon suu vääntyi mutruun ja hän itki.

"Älä itke, Viljo-rakas", pyysi vieras ääni ja pyyhki kyyneleen Viljon kasvoilta. Viljo tunsi sen yhtä selvästi kuin Kalman kosketuksen, mutta ei nähnyt mitään. Äänet voimistuivat hetki hetkeltä. Viljon oli kuitenkin mahdotonta tietää niiden merkitystä ilman silmiään. Silti Viljo yritti sysätä hädän kauas luotaan ja tehdä kuten Kalma oli neuvonut.

Viljo kuunteli tarkkaan.

Oli yö ja Mira nukkui makuukammarin jousisängyllä. Vaikka sänkyvaatteet olivat vanhoja ja nuhruisia, oli sänky mukava nukkua. Talossa näki hyvin, sillä oli pilvetön kesäyö. Huoneeseen puskeva valo sai Miran kasvot näyttämään pehmeän sinisiltä ja lumotuilta. Kuin kylmänä alleviivauksena hetken ilmapiirille, ulvoi susi jossain kaukana täysikuuta. Varjot talossa olivat paikoin pehmeitä, paikoin kulmikkaita ja niin syviä ettei niiden pohjalle pystynyt näkemään ilman lyhtyä.

Viljo löyhkäsi tuvan hyvällä sängyllä.

Miran päätä oli särkenyt koko illan ja oli ihme, että hän oli saanut lopulta unta. Aluksi Miralle oli tullut vain päänsärky, mutta sitten tilanne oli muuttunut huonompaan ja hän oli alkanut aistimaan epämiellyttäviä hajuja Viljon lähellä. Se ei ollut hikeä, vaan jotain synkkää ja epäinhimillistä.

Mira oli kuvitellut näkevänsä lyhyitä näkyjä Viljosta vapautuneita huuruja hengitettyään. Näyt ilmestyivät ikkunoiden, peilien ja vesipintojen heijastuksissa, mutta eivät kertaakaan todellisena totena. Mira oli nähnyt muun muassa kuolleita ihmisiä, kauheita painajaismaisia rämemaita ja mikä pahinta, isänsä ja äitinsä. Isänsä ja äitinsä, jotka sohivat Miraa kipeästi luisevilla sormillaan.

Sormet hipoivat Miran kasvoja.

Mira ponnahti istualleen ja sai tuskin hengitettyä. Hän tarkisti huoneen vilkuillen ympärilleen paniikinomaisesti, yrittäen saada selvää jokaisesta ja varjosta ja muodosta. Ei mitään. Sitten hän kuuli naisen äänen ulkoa.

"Mira, tule auttamaan äitiä."

Se oli äidin ääni, siitä ei ollut epäilystäkään. Mira tunsi ja tiesi sen yhtä aikaa. Hän työnsi peiton päältänsä ja kompuroi ylös sängystä.

Viljo nukkui ja oli samassa asennossa, jossa Mira oli hänet nähnyt mennessään nukkumaan. Löyhkä oli kumma kyllä poissa. Ei ollut muuta kuin aukinaisesta ovesta sisään tulviva kostea, raikas tuoksu. Mira ei miettinyt aukinaista ovea hetkeäkään vaan työnsi jalkansa kumisaappaisiin ja juoksi ulos.

Kostea tuoksu voimistui ulkona ja valtasi Miran sieraimet. Se tuli talon takaa metsän suunnalta. Kuu loisti korkealla taivaalla tähtien joukossa, eikä yhtäkään pilvenhattaraa ollut näkyvissä. Taivas ei ollut musta ja synkkä, vaan näytti hehkuvan sinistä syvää taikaa. Kun äitiä ei näkynyt, Mira juoksi talon nurkkaa kohti.

Ruoho Miran saappaiden alla oli märkää ja näytti limaisen kiiltävältä. Usva verhosi joka puolella levittäytyvät metsät taakseen. Oli liian hiljaista.

"Mira! Auta äitiä. Tule tänne!" Ääni tuli talon takaa, siitä Mira oli varma. Se oli ohut ja heikko.

Mira juoksi niin lujaa kuin pystyi ja tuli ensimmäiselle nurkalle. Miran oikaistessa saapas petti hänen altaan ja hän liukastui. Nurmikko oli todellakin limaista. Mira pyyhki kämmenensä yöpukuunsa inho kasvoillaan ja nousi ylös jatkaen talon toista nurkkaa kohti.

Mira saapui toiselle nurkalle hengästyneenä ja yöpuku likaisena. Hän otti tukea talon seinästä ja katsoi talon taakse.

Aukea talon takana oli varsin laaja. Siitä oli tehty aikoinaan peltoa, mutta kaikki se loppui siihen, kun isä ja äiti Nummelin kuolivat. Siellä täällä pellon reunoilla oli kasoittain kiviä, joita pellolta oli käsivoimin raivattu viikkokausia. Paikoin maasta pisti esiin pieniä puunversoja ja koko aukea oli korkean heinän peitossa.

Ja siellä keskellä, lähellä nurmikon ja heinikon rajaa. Siellä hän oli.

Äiti.

Kuunvalo valaisi vain puolet hänen kasvoistaan. Ne olivat kalpeat ja riutuneet, mutta Mira oli liian kaukana nähdäkseen ne tarkasti. Äidillä oli yllään pitkä valkoinen mekko, jota hän oli pitänyt vain kirkossa. Kenkiä hänellä ei ollut. Äiti kääntyi ja käveli pois päin, katosi korkeaan heinikkoon. Mira ryntäsi hänen peräänsä.

Kostea heinä piiskasi Miran kasvoja ja vartaloa ja hänen jalkansa hikosivat kumisaappaiden sisällä. Mira uskoi nähneensä naisen pään ja niskan vilaukselta heinikon seassa muttei ollut varma.

"Äiti!", huusi Mira ensimmäistä kertaa. Hänen äänensä rikkoi hiljaisuuden valtavalla voimalla, mikä ei tuntunut Mirasta hyvältä. Oli vain hänen äänensä ja sitten jälleen ei mitään. Mira hengitti raskaasti ja liikkui väistellen kiviä ja puunversoja parhaansa mukaan. Yö hänen ympärillään synkkeni askel askeleelta. Mira oli saapunut metsän reunaan.

Mira pysähtyi ja kumartui ottaen tukea polvistaan. Hän tunsu yöpukunsa selkäänsä vasten liimautuneena ja kuumuuden joka puolella kehoaan. Silti hänen kätensä ja jalkansa olivat kananlihalla.

"Mira, täällä näin! Auta äitiäsi, hyvä tyttö!", huusi nainen yllättävän läheltä. Mira hätkähti ja nosti katseensa. Siellä hänen äitinsä oli, viidenkymmenen metrin päässä

korkeiden pusikoiden varjossa. Hänen kasvonsa olivat täysin varjojen peitossa. Taas äiti kääntyi ja käveli pois päin.

"Äiti, odota! Minne sinä menet?", huusi Mira mutta ei saanut vastausta. Mira lähti jälleen liikkeelle.

Varjot syvenivät alati metsän vilistäessä Miran näkökentän molemmin puolin. Hänen silmänsä alkoivat tottua pimeyteen, mutta hän näki silti vain hyvin suurpiirteisesti. Metsä oli tiheää kuusimetsää, jonka tuuheat oksat salpasivat valon tiiviisti metsän ulkopuolelle. Metsän pohja oli lahojen puiden ja kosteiden mättäiden ansoittama ja Mira sai todella keskittyä pysyäkseen pystyssä. Hän ei tiennyt enää juoksiko oikeaan suuntaan ja pysähtyi.

Oliko Mira mennyt vahingossa äidin ohi? Mira oli hyvä tyttö ja halusi olla äidille mieliksi. Miralla oli niin ikävä äitiä, että häntä alkoi itkettää. Hän pysähtyi ja puuskutti kyyneleet poskillaan ja vilkuili ympärilleen pelokkaasti. Puita silmäkantamattomiin, synkkiä hahmoja ja varjoja kaikkialla minne katse eksyi.

Jossain edessäpäin oli heikko hohde. Se oli ainoa poikkeama metsän tukahduttavassa ilmapiirissä, eikä Mira nähnyt takana kotiaan tai edes sen takapihaa.

Mira otti askeleen ja heti perään toisenkin. Jokainen liike poltteli väsyneitä lihaksia, mutta Mira pakotti itsensä liikkeelle. Hohde tuli lähemmäksi askel askeleelta.

Mira saapui suon laidalle ja pysähtyi. Hohde tuli sumusta, joka hohti aavemaisesti kuunvalon alla. Suo oli iso ja levittyi kauas sumun taakse, kunnes metsä otti jälleen maaperästä vallan.

Siellä täällä suota oli isoja siirtolohkareita, joiden huiput pilkistivät turpeesta kuin jäävuoret merestä. Paikoittain suossa kasvoi kitukasvuisia taimenia ja pusikoita, mutta suurin osa Miran edessä levittäytyvästä suosta oli tasaista ja ilmeisen kuollutta. Siirtolohkareiden esiin pistävät huiput seisoivat synkkinä hirviömäisinä hampaina ja pusikot ja taimenet olivat kuin ristejä lukemattomilla haudoilla.

Kuunvalo kimalteli siellä täällä ympäri suota heijastuen pienistä vesialtaista. Suo oli märkä, petollisen märkä ja pohjaton. Kyllä Mira sen verran tiesi. Tiesi kuinka helposti suonsilmä nielee saappaan sisäänsä ja pitää sen otteessaan, jos sitä ei kammeta lapiolla väkisin irti.

Miran oli silti jatkettava, sillä hänen äitinsä seiso i keskellä suota pienen siirtolohkareen päällä. Seisoi ja odotti, odotti Miraa. Tie äidin luokse oli pitkä ja kivinen. Sieltä täältä reittiä pisti esiin kivien tummia pintoja, mutta niiden väleissä piili suon arvaamaton pinta.

Mira ponnisti ensimmäiselle kivelle. Askel piti, mutta seuraavalle kivelle oli jo pidempi matka. Mira astui varovaisesti suon pehmeälle pinnalle ja saapas upposi hieman. Mira tunsu kiven ohuen turvekerroksen alla. Hän vilkaisi äitiään ottaen seuraavan askeleen. Äiti oli yhä samassa paikassa, seisoj odottamassa Miraa.

Seuraavan askeleen tiellä oli vesilätäkkö, jonka Mira vältti kurottamalla sen yli. Saapas upposi. Mira siirsi toista jalkaansa ottaakseen askeleen, mutta saapas upposi vain lisää. Mira näki saappaan olevan nilkkaa myöten suon puristuksessa ja hätääntyi. Hän kaatui käsiensä varaan ja kiskoi saapasta suosta. Jalka irtosi ja saapas jäi töröttämään suon tiukkaan puristukseen.

"Voi piru", kirosi Mira hiljaa ja vilkaisi äitiään. Äiti odotti ja oli yhtä todellinen kuin Miran sydämeen hiipivä kolkko tunne.

Saapas ei irronnut suosta vaikka Mira yritti sitä kuinka repiä. Hän luovutti ja nousi ylös päästen seuraavalla askeleellaan toiselle kivelle. Miran yöpuku oli turpeessa, limassa ja hiessä, mutta hän ei välittänyt siitä. Miralla oli kylmä ja kuuma yhtä aikaa, mutta hän ei välittänyt siitäkään.

"Äiti, minä tulen", lupasi Mira ja jatkoi eteenpäin määrätietoinen katse silmissään. "Minä tulen!"

Äiti oli hiljaa.

Saapuessaan pienelle saarelle keskellä suota, oli Mira menettänyt toisenkin saappaansa, repinyt yöpukunsa riekaleiksi ja saanut lukemattomia naarmuja ja mustelmia. Mira nosti katseensa kiskottuaan itsensä viimeisestä suonsilmästä ja näki äitinsä. Äiti oli odottanut ja seisoj kymmenen metrin päässä Mirasta. Hän oli ristinyt sormensa ja piti käsiään suorina sylissä. Äidin mekko aaltoili pienessä tuulenvireessä.

Mira otti kaksi askelta äitiään kohti.

"Äiti, se olen minä, Mira." Mira puhui heikolla äänellä, joka oli täynnä epävarmuutta. Mira ei tiennyt mitä odottaa, ei edes sitä, miksi hän oli suolla. Sitä, miksi äiti oli suolla.

Äiti ei vastannut vaan seisoj hiljaa.

Mira käveli lähemmäksi. Hän saattoi jo nähdä äidin mekon läheltä. Se oli kaunis, mutta jotenkin haalistunut. Kuiva, väritön, paperinen. Äidin kasvot olivat selittämättömien varjojen peitossa, kuin niiden paikalla olisi ollut musta ikkuna syvimpään yöhön.

"Äiti?" Mira lähestyi varoen. Äiti ei vastannut vaan otti askeleen ja hänen kasvonsa poistuivat varjoista. Ne olivat hyönteisten syömät, veden pehmittämät, turpeen kalpeaksi värjäämät. Toinen silmä puuttui kokonaan, toinen oli kuivunut nahkamainen pussi silmäkuopan pohjalla. Hänen nenänsä oli kuivunut siihen pisteeseen, että sitä kannattelevat kallon muodot erottuivat ihon lävitse. Sellainen oli äidin kunto. Muut hänen ruumiinosistaan myötälivätkin sitä, mitä Mira näki ensivilkaisulta. Mira peitti silmänsä ja kääntyi pois päin ähkäisten kauhusta.

"Mitä luojan nimeen?", Mira huudahti. Hän tunsu vatsansa räjähtävän. Tuntui siltä kuin sen sisällä olisi parveillut tuhat herhiläistä. Kauhu versosi Miran sisällä valtavaa vauhtia, eikä hän tiennyt mitä tehdä.

Mira kääntyi katsoakseen äitiään uudestaan. Äiti käveli pois päin pitkin pientä polkua turpeessa ja upposi suohon askel askeleelta. Mira ei tiennyt huutaako vai tehdä jotain muuta ja seiso paikallaan tuijottaen tuon harmaan ilmestyksen selkää. Mira yritti huutaa, mutta ei saanut ääntä aikaiseksi. Hän ei pystynyt liikkumaankaan, niin syväälle oli kauhu hampaansa häneen upottanut. Mira seiso ja katsoi äitinsä katoavan lopulta suon sisään.

Mira ei tajunnut, että jokin liikkui hänen takanaan. Jokin kasvoi suosta. Jokin murskasi oksia alleen ja valutti suovettä ympärilleen. Mira ei tajunnut ennen kuin se tarrasi hänestä kiinni. Ote oli kylmä ja kova. Mustat juuret kiertyivät Miran ympärille ja käänsivät hänet voimalla ympäri. Mira vinkaisi ja veti keuhkonsa täyteen ilmaa. Hänen hengityksensä salpaantui.

Se, mikä oli kohonnut suosta, oli lähes musta ja valui vettä. Kuunvalo kiilsi sen märissä pinnoissa.

"*Miraaa?*", kysyi hahmo kurnuttavalla äänellä. Ääni oli matala ja vain siinä määrin inhimillinen, että siitä sai juuri ja juuri selvää. Hahmo sihisi hiljaa. Mira tuijotti sitä lasittunein silmin saamatta sanaakaan suustaan. "*Miraa Nummeliinn?*", kurnutti hahmo syvemmillä äänellä ja sihisi hetken. Sitten oli aivan hiljaista lukuun ottamatta hahmosta putoilevia vesipisaroita, joiden iskeytyminen maata vasten kuulosti Mirasta korvia huumaavalta.

Mira yritti saada päätään liikkeelle, vaikkei hän tiennyt mitä hän sillä tekisi. Yllätyksekseen Miran leuka painui alas ja hän nyökkäsi kankeasti. Mirasta tuntui siltä, kuin hänen päänsä olisi ollut märässä betonissa. Hahmo päästi pitkän kurnuttavan äänen, joka voimistui ja hiljeni siihenäksi. Mira uskoi nähneensä hahmon nyökkäävän.

"*Minä olen Kalma*", esitteli olento itsensä. Kalman lausueessa nimensä suo täyttyi äänistä, jotka kaikuivat vaimeasti vasten suota reunustavia metsiä. Äänet toistivat Kalman nimeä. "*Sinä olet Nummelinin Mira, valittu.*" Kalman ääni nousi kohden jokaisen lauseen loppua. Äänet ympäri suota yhtyivät jälleen toistaen sanaa *valittu*.

Mira ei saanut tietää enempää. Kalma tiukensi otettaan hänen ympärillään ja kiskoi hänet syliinsä. Mira pakeni mielensä kahleista väkipakolla ja alkoi rimpuilla, mutta se oli jo aivan liian myöhäistä. Ote kiristyi mitä enemmän Mira rimpui. Pian hän oli täysin puristuksissa ja vain hänen päänsä pisti esiin Kalman versovasta ruumiista.

Kalma vetäytyi takaisin suohon Mira mukanaan. Mira alkoi huutaa tajutessaan kohtalonsa. Huusi hädissään "Päästä irti!", kirosi Kalmaa ja tyytyi lopulta vain vaikeroimaan kyynelten sekoituessa suon paksuun liejuun. Sitten oli aivan pimeää ja kylmää.

Mira tunsi juurien raapivan kasvojaan ja kehoaan. Hänellä oli liejua suussaan, sieraimissaan ja korvissaan. Mira tunsi keuhkojensa nykivän, huutavan lisää happea, tilaa hengittää. Mira upposi syvemmälle pimeyteen.

Jokin työnsi itseään Miran sisään haarojenvälistä. Mira oli yhä täysin Kalman rutistavassa otteessa eikä voinut tehdä asialle mitään. Mirasta tuntui siltä, kuin oksakimppu olisi raiskannut häntä ja hänen mielensä kirkastui hetkeksi kivusta. Mira halusi huutaa, muttei pystynyt. Sen sijaan hän sulki silmänsä ja toivoi, että kuolisi pian. Kipu ja oksat vetäytyivät jonnekin kauas ja Miran tajunta alkoi sumentua. Miralle tuli lämmin olo, vaikka suossa olikin hyisen kylmää ja hän syleili tuota lämpöä epäröimättä.

Yhtäkkiä Mira tunsi lähtevänsä taas liikkeelle. Oksat raapivat jälleen hänen kasvojaan, mutta tällä kertaa toiseen suuntaan. Mira ei välittänyt siitä vaan vaipui yhä syvemmälle uneen. Vauhti kiihtyi ja Mira kohosi yhä nopeammin.

Mira työntyi suosta Kalman varmassa otteessa, kuin valtavan mustan nyrkin sisällä. Lietettä ja vettä lensi ympäriinsä. Kalma laski Miran maalle.

Mira köhi ja oksensi lietettä sisältään. Hän tunsi olevansa sitä täynnä ja pystyi hädin tuskin hengittämään. Miralla oli valtavan kylmä ja paha olla ja hän näki vuotavansa verta jalkojensa välistä.

Kalma lipui takaisin syvyyksiin sanaakaan sanomatta.

Oli enää vain yö, suo ja Mira.

Aurinko nousi vähä vähältä ohi vilistävien puiden takana. Lund ajoi Kajaania kohti ikälopulla kuplavalokkareillaan ja siristeli silmiään auringonvalolle.

Kello oli vasta vähän yli seitsemän. Silti Lund tunsu itsensä virkeäksi, vaikka olikin saanut unta vasta keskiyön aikoihin. Hän uskoi sen johtuvan jännityksestä. Lund meni sänkyyn hyvin väsyneenä jo kymmenen aikoihin, mutta huomina pyöri armottomana hänen mielessään. Tätä päivää kiertelevät asiat olivat koskettaneet Lundin elämää kerran liikaa. Hän ei voinut vain jättää asiaa rauhaan.

Lundilla oli mukanaan eväinä kaksi termospullollista kahvia, voileipiä ja pari suklaapatukkaa. Lisäksi hänellä oli kamera, filmiä, taskulamppu ja lehtiö muistiinpanoja varten. Päällään hänellä oli pari käyttökertaa nähnyt eräpuku, vaelluskengät ja lippalakki.

Radio soitti uusimpia iskelmähittejä ja Lund naputteli rattia jännittyneenä. Perhoset tanssivat hänen vatsansa pohjalla ja hän tunsu jännityksen tuoman kankeuden ohjausliikkeissään.

Vilkku päälle, viimeinen käännösliehe aseman pihalle ja auto parkkiin. Sergei odotti Mersunsa vieressä ja nojasi sitä vasten. Jätti oli sisällä, Sergei piti profiilinsa matalana.

Lund sammutti autonsa ja astui ulos.

"Huomenta", toivotti hän vaimeasti ja nyökkäsi Sergeille.

"Huomenta, toveri Lund", vastasi Sergei jo Lundille tutulla iloisella äänensävyllä ja hymyili leveästi. Aurinko kimalteli hänen silmälaseissaan. Lund nyökkäsi uudestaan ja kurottautui kuljettajan istuimen yli ottaakseen reppunsa takapenkiltä.

Lund istui Sergein kyydissä ensimmäistä kertaa. Mersun nahkaistuimet olivat kulunutta nahkaa. Täyte niiden sisällä tuntui kuitenkin pehmeältä, eikä nahka ollut tahmea liasta kuten joillakin Lundin tuntemista autoilijoista. Sergei käynnisti auton ja kohta he ajoivat samaa tietä jota Lund oli tullut vastakkaiseen suuntaan.

Miehet olivat tehneet matkaa jo tovin, kun Lund rikkoi pitkän hiljaisuuden. Se ei ollut tavallista Sergein kanssa, joka oli yleensä lakkaamatta äänessä.

"Sanohan, missä tämä Mira asuu?" Sergei nosti katseensa ja Lund katsoi häntä silmästä silmään peilissä. Sergei oli hetken hiljaa.

"Herra Lund, Jakob.", aloitti Sergei kohteliaaseen äänensävyyn vilkaisten Lundia ajoittain peilistä, "Minä olen tiedemies. Nero, kuten asia usein kansankielellä

ilmaistaan. Se on tekosyyni hajamielisyyteen ja yleiseen kömpelyyteen arkipäivän askareissa." Sergei virnisti Lundille peilissä. "Minä en tiedä *missä* Mira asuu, olen kamalan huono nimien kanssa. Osaan kyllä ajaa sinne, mutta siinä kaikki. Kai se meidän tämän päiväisiin tarpeisiimme riittää, herra Lund?" Sergei katsoi Lundia peilissä kysyvästi.

"No joo, se riittää hyvin", totesi Lund hieman kiusaantuneena. Hän ei tiennyt oliko Sergei ollut tosissaan vai eikö hän halunnut kertoa.

"Saanko laittaa tupakaksi?", Lund kysyi. Hän tunsu kylmän hien selässään ja näki käsiensä tärisevän. Tupakka tekisi hänelle hyvää.

"Saat toki, Jakob", lupasi Sergei, "kunhan et polta tässä autossa." Hän katsoi peilistä pettymystä Lundin kasvoilla ja virnisti. "Tarkoittaen sitä, että herra on hyvä ja avaa ikkunan. Kyllä nyt yhdet hermosauhut tupakkamiehelle on suotava", Sergei naurahti. Lund nyökkäsi varovainen hymy huulillaan ja veivasi ikkunan auki.

Meni taas tovi ja Lundin ajatukset lipuivat siihen, mitä varten he kolme hikoilivat autossa kuumana kesäpäivänä. Mahtipontinen orkesterimusiikki pauhasi radiossa ja Sergei elehti käsillään kuin kapellimestari.

Lund nojasi leuallaan kämmeneensä ja tuijotti mietteliäänä ulos ikkunasta. Maisemat olivat muuttuneet maalaismaisiksi jo kauan ennen Kajaanin rajalinjoja. Navetat, rintamamiestalot ja ladot vilisivät teiden reunoilla, puolessavälissä peltoja tai kaukana metsän varjossa. Silloin tällöin näkyi lehmiä ja hevosia niityillä märehimässä. Tiellä matelevia traktoreita oli ohitettu jo ainakin kolme.

Lundilla oli kova jano. Hän ei ollut tajunnut pakata mukaansa muuta juotavaa kuin polttavan kuumaa kahvia. Hän oli aikonut pyytää Sergeiltä jotain moneen otteeseen ja painiskeli erilaisten sanamuotojen kanssa. Lopulta hän piti kuitenkin suunsa kiinni ja toivoi, että he pysähtyisivät matkan varrella huoltoasemalla tai kyläkaupassa. "Kai Mira voisi tarjota kupin raikasta kaivovettä? Tai ehkäpä valtavan saavillisen", haaveili Lund janoisena ja nieleskeli sylkeään.

Kun Sergei hidasti huoltoaseman kohdalla ja kaarsi sen pihaan, hihkaisi Lund ääneen ja rummutti nahkapenkkiä sormillaan. Sergei hymyili peilissä.

Huoltoasema ei näyttänyt kovin vanhalta. Se oli silti epäsiisti, mikä selittyi Lundin mielestä pihalla pesivien rekkujen kuseilla. Silti Lund vähät välitti epäsiisteydestä ja mittailevista katseista ja asteli tiskille. Sergei seurasi häntä sisään ja nyökkäsi omistajalle. Omistaja nyökkäsi takaisin ja kääntyi Lundin puoleen.

"Mitähän saisi olla?", mies kysyi.

"Annas kun katson", virkkoi Lund ja katsoi hyllyjen valikoimaa jano mielensä päällimmäisenä. Odotus alkoi käydä sietämättömäksi. Tuoli narahti hänen takanaan, kun Sergei istui pöytänsä ääreen.

"Neljä kokista, kiitos", Lund pyysi. Omistaja katsoi Sergeitä hänen päänsä ohi ja nyökkäsi. Hän käveli vesihanan luokse ja täytti kannullisen vettä, otti kaksi lasia ja vei ne Sergeille. Sitten hän poimi hyllystä neljä kokispulloa ja laski ne tiskille Lundin eteen.

"Saiko olla muuta?"

"Ei kiitos", Lund vastasi.

"Kahdeksan markkaa." Kaksi markkaa pullosta oli paljon, mutta Lund kaivoi rahat mukisematta esiin ja ojensi ne miehelle. Mies otti ne ja nyökkäsi. Lund poimi pullo tiskiltä ja istui Sergein pöytään.

Lund avasi pullon ja joi kunnes meinasi tukehtua. Hän laski lähes tyhjän pullon pöydälle ja päästi tahtomattaan valtavan röyhtäyksen. Lähellä istuvat kolme miestä nauroivat häntä vilkuillen ja palasivat sitten omiin jutusteluihinsa. Sergei peitti suunsa, mutta nauravat silmät antoivat hänet ilmi. Lund näytti hieman nololta, mutta jaksoi hymyillä. Juotava oli tehnyt todella terää.

Sergei ja Jätti joivat koko vesikannullisensa tyhjäksi. Jätti joi tosin suurimman osan Sergein tyytyessä siemailemaan lasillisen tyhjäksi.

"Eiköhän me olla valmiit lähtemään, vai mitä?", tiedusteli Sergei Lundilta ja nosti kulmakarvojaan. Lund oli puolessavälissä toista pulloaan ja näytti juomapaikalta yllätetyltä eläimeltä. Hän nieli suunsa tyhjäksi.

"Joo, ei", ähisi Lund, "mun pitää käydä vielä ihan ehdottomasti vessassa." Sergei nyökkäsi ja viittoi huoneen päädyssä olevaa pientä ovea.

"Tuolla noin. Parempihan se on nyt käydä kuin pysähtyä puunjuurilla pitkin matkaa."

Vessa ei ollut sen kummempi kuin loput huoltoasemasta, mutta Lund ei valittanut. Rakko tyhjänä oli hyvä olla. Mersu ajoi pois huoltoasemalta hetken päästä ja matka jatkui. Tovin kuluttua Sergei avasi suunsa.

"Jakob, saanhan kutsua sinua sillä nimellä?" Lund nyökkäsi peilille.

"Jakob, ymmärrät tämän varmasti, mutta haluan varmistaa välttääkseni ikäviä väärinkäsityksiä." Lund nyökkäsi ja odotti mitä Sergeillä oli sanottavana. "Ajattele mitä sanot Miran kuullen. Vaikka se tyttö on ollut lukkojen takana kolmekymmentä vuotta, se ei ole tyhmä. Minä kuule oikeasti kunnioitan sitä tyttöä, vaikka aiotaankin tehdä jotain näin

salakavalaa. Sitä ei pidä aliarvioida." Sergei vaihtoi radioasemaa. Laulava mies vaihtui viulun kiihkeäksi tanssiksi.

"Se veli sitten", jatkoi Sergei ja piti pienen tauon, "se on todellakin kuuromykkäsokea kuten olen jo kertonut. Muistat varmaan kun katseltiin hyllyäsi Mavralla?" Lund nyökkäsi ja katsoi vaitonaisena ohi kiitävää maisemaa. "Kun Mavralla katsoo sitä veljeä, Viljo on nimi, on kuin katselisi vuotavaa myrkkytynnyriä. Se saasta on joka puolella sitä taloa ja sen miehen vieressä saa päänsäryn hetkessä. Sen voi jopa haistaa." Lund katsoi Sergein silmiä peilissä. Ne pysyivät tiukasti tiessä eivätkä laskeneet leikkiä.

"Kyse on niin sanotusti erivärisistä auroista, erilaisista energiatyypeistä. Jos ilmaisen asian oikein yksiselitteisesti, on kyse hyvästä ja pahasta, meihin positiivisesti ja negatiivisesti vaikuttavista energiakentistä. Se mitä tahdon sanoa on, että älä mene yhtään lähemmäksi sitä veljeä kuin on tarvis. Älä koske sitä missään nimessä."

"Miran aura on sen verran voimakas, että se kestää olla Viljon lähellä. Veikkaan tosin, että Mirakaan ei voi enää mitä parhaimmin, sillä sen veljen vihreä kenttä syö Miran sinistä kenttää. Jos katsotaan tuossa myöhemmin ihan esimerkin vuoksi omia kenttiämme huomaat, että nekin ovat siniset, mutta hyvin mitättömät Miraan verrattuna." Sergei oli hetken hiljaa.

"Äläkä pyydä siellä vettä tai muuta nieltävää. Voi olla, että Viljon myrkyllinen aura saastuttaa ruoankin jollain tasolla. En ole todennut sitä vielä puoleen tai toiseen." Sergei oli jälleen hiljaa ja katseli Lundia kysyvästi peilissä.

"Jep, ymmärrän", totesi Lund ja nyökkäsi. Hän tunsu jännityksen palaavan lihaksiinsa, mieleensä ja ennen kaikkea vatsaansa. Hän otti tupakan ja veivasi ikkunan auki.

Talo oli Lundin silmissä kuin yksi niiden satojen puutalojen joukossa, joiden ohi he olivat kiitäneet matkan varrella. Sitä ei oltu maalattu mustaksi, sen katolla ei ollut synkkiä kivipatsaita, eikä ruoho sen ympärillä ollut kuollutta. Toki ajan jäljet näkyivät sen rapautuneissa seinissä, joiden punainen maali oli jo harvaa ja haalistunutta. Se oli tosin vain laiskasti hoidetun talon merkki.

Matka oli lopulta ohitse ja Lund nousi autosta. Ilma oli kosteaa ja raskasta hengittää, mutta löi mennen tullen vanhan nahan ja kolmen miehen hien yhdistelmän.

Myös Sergei nousi autosta ja käveli takakontille. Lund sulki ovensa ja käveli auton ympäri tiiraillen ympäristöä. Hän oli hermostunut, mutta tunsu aistiensa olevan

terävimmillään. Hän tiesi olevansa innostunut. Se mitä oli tuleva oli jotain tuntematonta ja jännittävää, ehkä jopa jossain määrin vaarallista.

Lund tunsu suhteensa vaaraan. Hän oli tavallinen tosipaikan tullen raukkana itseään pitävä mies, joka sai aivan tarpeeksi jännitystä elokuvissa käydessään. Silti Lund oli mennyt Vietnamiin ja silti, mikä ihmeellisintä, hän oli pitänyt siitä. Kun hän oli ollut vaarassa haavoittua tai kuolla, tunsu hän todella elävänsä, niin kummalta kuin se voi koko elämänsä turvallisessa ympäristössä eläneestä ihmisestä kuulostaa. Lund eli nyt pitkää aikaa ja se tuntui hänestä hyvältä.

Sergei nosti takakontista kassillisen elintarvikkeita ja muovisen paketin, jossa näytti olevan pillejä. Lund avasi suunsa, mutta Sergei tiesi jo mitä hän aikoi kysyä.

"Kuuromykkäsokea", muistutti Sergei hymyillen ja sulki takakontin. Lund nyökkäsi asiaa hetken mietittyään.

Miehet kävelivät talon vanhalle puuovelle ohi terassin ikivanhan kiikkutuolin ja Sergei koputti ovea. Lund katsoi jännittyneenä vuoroin kenkiään ja vuoroin Sergein selkää. Kului tovi ja Sergei koputti uudestaan, mutta kukaan ei avannut ovea. Sisällä oli aivan hiljaista.

"Mira?", kysyi Sergei ovelta kuuluvalla äänellä. Ei mitään. Sergei kokeili ovea ja se oli auki. Hän raotti sitä ja astui varjoihin. Lund odotti jännittyneenä.

"Mira? Mira?", kuului Sergein ääni talosta. Lund käveli ovelle ja kurkisti sisään. Sisällä oli hämärää ja ilma oli tunkkaista. Oikealla ovesta oli jyrkät portaat yläkertaan ja niiden takana pieni keittiö. Keittiön vieressä vastakkaisella seinällä oli iso sänky verhotun ikkunan juurella. Mies makasi sängyssä kyljellään. Sergei tuli tupaan makuuhuoneen avoimesta ovesta, joka oli tuvan vasemmalla seinällä. Hän kohautti olkapäitään.

"Kuka sinä olet?!", huusi vihainen ääni Lundin takana. Ääni oli karmea ja kuin toisesta maailmasta. Siinä oli tuskaa, ärtymystä ja hulluutta. Se sai Lundin kääntymään kädet vaistonvaraisesti suojanaan.

Nainen seisoj nurmikolla ja pysyi hädin tuskin pystyssä. Hän näytti siltä kuin olisi juuri ryöminyt ylös likakaivosta. Hänen kehonsa oli kauttaaltaan tumman lietteen peitossa kasvoja myöten. Naisen yöpuku oli niin riekaleina, että hän oli käytännöllisesti katsoen alasti. Hänen rintansa olivat lietteen peittämät ja naarmuilla repaleisen yöpuvun alla. Hänen alushousunsa olivat riekaleina kuin raiskaajan jäljiltä.

"Öh, Sergei?!", Lund huusi. Hän päätyi huutamaan vasten Sergein kasvoja, joka oli tulossa juuri ulos talosta.

"Anteeksi", mumisi Lund ja väistyi Sergein tieltä.

"Mira!", huudahti Sergei ja juoksi naisen luokse. Naisen jalat pettivät ja Sergei otti hänet kiinni. Jätti nosti naisen käsivarsilleen.

"Mene vain sisään", kehotti Sergei Lundille. "Kyllä tämä tästä."

Nainen virkosi silmin nähden saatuaan lasin vettä. Lund vältteli katsomasta naisen alastonta vartaloa, mutta katsoi silti pari kertaa naisen näkemättä. Nainen ei vaikuttanut aralta missään määrin ja asteli ympäriinsä ilman vaatteita kuin ei olisi huomannutkaan Lundin arkuutta.

Naisella oli leveä lantio, vahvat jalat ja isot täyteläiset rinnat, mikä oli perinteistä suomalaista naiskauneutta arvostavalle Lundille kaunis näky. Tosin se tila, jossa nainen oli ilmestynyt pihalle huolestutti Lundia ja sai hänet pohtimaan mitä oli tapahtunut. Naisella ei ollut naarmuja vain rinnoissaan, vaan joka puolella kehoa. Jotkin naarmuista olivat käytännöllisesti katsoen haavoja, mutta silti nainen ei vaikuttanut kärsivän ollenkaan tai oli hyvä peittämään tunteitaan.

Sergei oli avannut tuvan verhoja ja Lund näki nyt huomattavasti paremmin. Ilma sisällä ei ollut vain tunkkaista, kuten hän oli aluksi ajatellut. Se haisi pahalle kuten Sergei oli kertonut. Se haisi todella pahalle.

Miran veli, Viljo, makasi sängyssä paikallaan. Hän vaikutti todellakin kuuromykkäsokealta, kuten Sergei oli häntä värikkäästi kuvannut. Lund oli tosin huomaavinaan, että Viljo oli liikkunut ainakin kerran heidän saavuttuaan. Hän oli kääntynyt kyljeltään selälleen. Mira sai lopulta puhtaat vaatteet päällensä ja käveli makuuhuoneesta tupaan kuivaten ruskeaa hiuspehkoaan pienellä pyyhkeellä.

"Kukas tämä kaverisi on, Sergei?", Mira kysyi. Hän vaikutti omalta kyyniseltä itseltään, mikä oli Sergeille pienoinen helpotus. Hän avasi suunsa ja ehti lausua L:n, kun Lund jatkoi omasta puolestaan.

"Lund, Jakob Lund", esitteli Lund itsensä ja hymyili kohteliaasti. "Teen väitöskirjaa rintamamiestaloista ja herra Sergei tässä, hyvä ystäväni, kertoi minulle että täällä päin on todella hyvin säilyneitä yksilöitä aina 40-luvulta asti." Mira kuivasi hiuksiaan ja katseli Lundia. Hän piti pienen tauon ja jatkoi.

"Hän mainitsi eritoten tämän kotitalonne", jatkoi Lund ja nyökkäsi Sergeille, "ja voin kyllä yhtyä hänen mielipiteeseensä siitä, että tämä talo on harvinaisen hyvin säilynyt." Mira istui sängyn reunalle ja alkoi silittää Viljon hiuksia. Hän piti katseensa lattiassa. Lund vilkaisi Sergeitä levottomana.

"Mira, jos et vielä huomannut, laitoin kassisi tuonne keittiön puolelle", huomautti Sergei ja nousi sohvalta. Hän käveli Miran ja Viljon luokse.

"Tuossa on vielä noita pillejä kuten sovittiin, toivottavasti auttavat." Sergei ojensi pienen muovipaketin Miralle.

"Kiitos", sanoi Mira ja katsoi Sergeitä silmiin. Mira laski paketin sängylle Viljon viereen ja keskittyi Viljon silittämiseen. Sillä hetkellä Viljo oli Miran koko maailma.

Sergei katsoi Lundia silmiin ja nyökkäsi ovea kohti sanaakaan sanomatta. Lund vilkaisi Miraa ja Viljoa vielä viimeisen kerran ja seurasi Sergeitä autolle.

Kun miehet olivat lähteneet, kuiskasi Mira Viljolle sanoja, joista joka ikinen oli vieras hänen suussa. Ei hän sille mitään voinut: käskyt, kehotukset ja ajatukset olivat tunkeutuneet hänen päähänsä ja ottaneet vallan.

*"Raato suon rauhaan painuu,
siel hiljaa se uinuu.*

Siel Viljo-poika isänsä sylissä lepää ja ikuisesti.

*Suunsa ja mielensä yhdeksi mullaksi maatuu,
turpeen osaksi, Suoherran haltuun"*

"Sanoinko minä jotain väärin?", kysyi Lund heti ovensa suljettuaan. Hän tunsi sydämensä jyskyttävän lähes kivuliaan kovasti.

"Et", vastasi Sergei ja käynnisti auton. "Jotain merkittävää on tapahtunut. Mira on kyllä hidas lämpenemään, mutta tuo oli jo minullekin uutta." Sergei ajoi maantielle ja he jatkoivat tietä eteenpäin.

"Missä se tyttö kävi?", mietiskeli Sergei ääneen. "Vaatteet riekaleina, yltäpäältä ties missä mudassa ja liejussa."

"Jos se oli mennyt jotenkin tolaltaan ja ryöminyt yön metsässä?", ehdotti Lund.

"On se toki mahdollista, mutta tuskin ilman hyvää syytä."

Kun aukio loppui ja metsä alkoi maantien molemmin puolin, kaarsi Sergei ensimmäiselle metsätielle ja pysäköi auton puiden varjoon.

"Jep, jep. Laitetaan leiri pystyyn", sanoi Sergei ja sammutti moottorin.

Rakas päiväkirjani,

Töissä piti tänään tosi kiirettä. Saatiin kaksi tarjouspyyntöä ja näyttää siltä, että saamme molemmat urakat. (Aki kiusaa minua, ilkimys!) Olin itse neuvottelemassa niitä sopimuksia. Ne olivat kyllä todella koukeroisia, mutta selvisivät lopulta hyvillä kompromisseilla

Äiti soitti päivällä, kun olin ruokatunnilla ja uhkasi käydä isän kanssa kylässä! Asunto on vaan vielä aikamoinen sotku näin pian muuton jälkeen ja sanoin sen kyllä äidille. Lupasi heti, että auttavat järjestelyssä kun tulevat. Äiti nyt on äiti! Isä ei jätä meitä rauhaan rahojensa kanssa ja lähettää sitä jatkuvasti kuin oltaisiin pahaisia kakaroita. Meille jää rahaa yli vaikka kuinka paljon jo omista tuloista! Hyväähän ne vanhukset tarkoittavat, mitä minä valitan.

Aurinko oli tänään pilvessä ja iltapäivällä satoi vähän, mikä oli kyllä helpotus tämän helteen keskellä. Sade se voi olla niin kaunis, mutta joskus niin haikea. Ilma täällä on kosteaa ja raikkaan viileää. Muistimmepä kerrankin tuulettaa ennen nukkumaanmenoa! Minä rakastan kesää ja lämpöä yli kaiken, mutta yöllä saisi olla kyllä vähän viileämpää, ei hiki hatussa ole kiva nukkua.

Aki kutittelee ja suutelee minua, vaikka hyvin tietää, että minä yritän pitää käteni vakaana! Huomionkipeä, minkäs sille teet! Poika ei ole koskaan kaukana miehen kaarnasta, kuten äiti tapasi sanoa. Hassuja. Kai sille on annettava periksi.

- Sofia

19. Kesäkuuta -75

Mira istui ullakolla portaiden ylimmällä askelmalla ja itki lohduttomasti. Hän laski päiväkirjasta revityn sivun vierelleen ja pyyhki kyyneleitä kämmenselkäänsä. Oli varhainen iltapäivä ja aurinko paistoi sisään ullakon ikkunasta.

Mira ajatteli Sofiaa Helsingissä. Hän ajatteli Sofian Akia, jonka hellät huomionosoitukset suorastaan ärsyttivät Sofiaa runsaudellaan. Mira oli niin vihainen, mustasukkainen ja surullinen yhtä aikaa, että hän ei tiennyt miten purkaa oloaan. Itku, tuo uuvuttamiseen perustuva lääke, sai kelvata toistaiseksi.

"Antaa itkun tulla, vittu", tiuskaisi Mira itselleen. Hän ei pitänyt omasta äänestään kiroilun makeudesta huolimatta. Jokainen kyynel oli kitkerä ja vihan tulistama.

Viljo makasi alakerrassa. Oli vaihtanut asentoaan kahteen otteeseen sitten Sergein ja muukalaisen.

Muukalainen, jonka nimen Mira muisti alkavan L:llä, oli vaikuttanut kohteliaalta, mutta Mira oli ollut kuin veden alla sekä unessa sillä hetkellä. Viljon läsnäolo aiheutti sen osittain, minkä Mira oli nyt valmis myöntämään. Lisäksi se mitä suolla tapahtui oli seurannut Miraa kotiin ja oli läsnä kuin jatkuva hellittämätön pahoinvointi. Ullakolla piileskely ei tuonut enää kuin vain hetkellistä helpotusta.

Viimeöiset tapahtumat tuntuivat Mirasta yhtä etäisiltä kuin miesten sanat aamulla. Hän yritti saada niistä selkoa, mutta muisti vain tuntemuksia ja pieniä välähdyksiä; äiti, äiti oli ollut alussa; Mira oli juossut ja ryöminyt metsässä; veden ja maan alle vajoaminen; tuska ja kipu; pelastautuminen ja syvä uni. Hän ei ollut varma tapahtumien järjestyksestä ja siitä, mitä ne merkitsivät.

Mira tuijotti syvää haavaa käsivarressaan. Se oli lakannut vuotamasta, mutta aukeaisi pienimmästäkin ärsytyksestä. Mira yritti pohtia mistä se oli tullut.

Pohtia myös sitä, miksi hän vuosi sisältään. Mira tiesi miltä kuukautiset tuntuivat. Polte vatsassa oli kuukautisia pahempaa, eikä missään määrin tavallista. Miksi hänen jalkojensa väli oli naarmuilla ja mustelmilla? Mira tiesi millaista oli tulla raiskatuksi, tiesipä hyvinkin. Jos hänet oli raiskattu viimeyönä, oli se tehty paksulla oksalla.

Mira otti päiväkirjan sivun ja nousi ylös. Hänen kasvoillaan oli nyt välinpitämätön ja turtunut ilme. Hän käveli ikkunan viereiselle piirongille ja veti yhden sen laatikoista auki. Se oli täynnä samanlaisia sivuja, joiden pintaa koristeli naisen kurvikas käsiala. Mira asetti sivun päällimmäiseksi ja sulki laatikon.

Syvällä ullakon varjoissa kiilui kaksi kissan silmää, jotka olivat tarkkailleet Miraa kaiken aikaa.

Mira palasi alakertaan. Hän keitti teetä ja istui sohvalle. Päänsärky voimistui huumaavaksi ja Mira hieroi ohimoitaan.

*Ken suolle yöllä eksyy,
eksyy suolle ikuisesti*

*Yön lapsi kasteensa saa,
lapsi suon alastomana*

On niin kylmää

Mira hätkähti niin rajusti, että hänen mielensä kirkastui ja syttyi tuleen.

"Mitä helvettiä?!", hän huudahti. Mira ei voinut uskoa korviaan, järkeään ja mieltään. Hän heitti katsettaan joka suuntaan ja hypähti jaloilleen niin, että sohvapöytä lensi kumoon kera täyden teekupin. Hänen silmänsä kiiluivat hullun lailla tarkistaen huoneen jokaisen piilon, mutta hän oli yksin Viljon kanssa. Siellä ei ollut ketään muuta.

Kurnuttava ääni hiipi Miran tietoisuuteen.

"Mitä vittua?!", kirkui Mira raivoissaan tuvan katolle ja haroi ilmaa käsillään, jotka halusivat raapia, kuristaa ja tappaa.

"Rauhoitu, Mira." Ääni tuli ovelta. Se oli levollinen ja lämmin. Mira kääntyi ja oli valmis repimään tunkeilijan paljain käsin riekaleiksi.

Se ei ollutkaan tunkeilija, vaan naapurin Rautavaara, mies joka esiintyi Miran hyvissä lapsuusajan muistoissa. Rautavaaralla oli syöty tikkukaramellia monet kerrat, kun isä Nummelin joi perheen rahoja.

Päällään hänellä oli karkeat työvaatteet, jotka olivat puupölyn peitossa. Rautavaaran kasvot olivat vanhat, mutta terveen punakat ja hän hymyili ystävällisesti. Miran raivo laantui ja oli poissa.

"Minä, minä..", takelteli Mira hämillään ja näytti yhtäkkiä pikkutyttöä.

"Sattuuhan sitä. Kukas se nyt ei pahalla päällä koskaan olisi?", lohdutti Rautavaara. "Minä kuulehan ajattelin, että tulisitte molemmat sinä ja Viljo syömään tuonne minun kattoni alle iltapäivemmällä." Pikkutyttö tuijotti Rautavaaraa ja nyökkäsi.

"Onhan siinä jo ihan riittämmiin juhlimisen aihetta, kun on lapsoset saatu takaisin kotiin kaiken maailman korppikotkien kynsistä." Rautavaara virnisti ja Mira nyökkäsi.

"Mitenkäs se Viljo-poika voi?" Rautavaara asteli sängyn viereen.

"Hyvinhän se!", huudahti Mira ja käveli Rautavaaran viereen. "Se pääsi pois, käytiin pyytämässä. Siis käytiin kaverin kanssa, ihan autolla. Nyt se on täällä ja minä pidän siitä hyvää huolta", selitti Mira ja hymyili leveästi.

"Terveen näkönen poika. Tervetuloa takaisin, muistat kai sinä minut?", kysyi Rautavaara hymyillen ja nyökkäsi. "Kukapa se tällaista vanhaa höyrypäätä unohtaisi."

Rautavaara käveli keittiön puolelle. "Ei kai haittaa jos vähän kattelen?" Mira pudisti päätään. "Siitä on jo pitkä aika, kun minä olen näillä lattialankuilla seissyt."

"Hyvin on tupa säilynyt", kehui Rautavaara ja nyökkäili seinille ja katolle kädet taskuissaan. "Katoppas tämän päivän uusia taloja niin eivät kuule säily kahtakymmentä vuotta."

"Se on kuule puusta paljolti kiinni, kyllähän minun vanhana metsämiehenä pitäis tietää." Rautavaara naurahti. "Tehhään kunnon hirrestä kuten tämä tässä", virkkoi Rautavaara ja läimäisi kämmenellään seinää, "niin johan kestää vaikka sata vuotta!" Mira nyökkäsi.

"Ei mutta, katelkaas tässä vähän aikaa. Minä laitan hyvät ruuat, niin syödään ja jutustellaan." Rautavaara käveli ovelle.

"Eikä tarvi hienostella vaatteiden kanssa tai mitään, minä se en ole koskaan pitänyt muodollisuuksista. Ei kai sitä vanhojen hyvien tuttujen kesken." Rautavaara hehkui lämmintä hymyään ja heilautti kättään.

Mira seisoj hämillään ja tuijotti ovea. Hänestä tuntui siltä, kuin kaksi voimaa olisivat repineet häntä kahtia. Hän tunsj Rautavaaran lämmön kasvoillaan, kun taas Viljon hyytävä läsnäolo tuntui takamuksissa. Mira pakotti itsensä makuuhuoneeseen vielä kun pystyi ja avasi vaatekaappinsa.

Rautavaara oli monella tapaa kuin Miran edesmennyt setä. Hänellä riitti tarinoita, hän oli ystävällinen ja Mira tunsj olonsa turvalliseksi hänen lähellään. Ollessaan lapsi Mira toivoi useaan otteeseen, että Rautavaara ottaisi hänet tyttäreksen. Pyysipä hän sitä jopa erään kerran omalla ujolla tavallaan.

"Kuinka joku nättiä mekkoa muodollisuudeksi voisi laskeakaan", tuumaili Mira ääneen ja hymyili vienosti.

Teltan pystyttämiseen oli mennyt tunteja. Lopulta viimeinenkin kiiloista löysi paikkansa kivikkoisesta maaperästä ja Lund ja Sergei saattoivat kontata sisään. Lund tunnusteli teltan pohjaa ja levitti Sergeiltä saamansa makuualustan kohtaan, jossa tuntui olevan vain pieniä muhkuroita.

"Satuttiin sitten laittamaan tämä louhikon päälle", Lund naurahti. Sergei virnisti. Hän oli levittänyt makuualustansa toiselle puolelle teltaa ja kävi makuulle kädet niskansa takana. Jätti mahtui hädin tuskin sisään nostamatta teltaa juuriltaan ja makasi kyljellään teltan suuaukon edessä.

"Jep, jep", sanoi Sergei, "eiköhän laiteta laitteet pystyyn."

Hän avasi ison jumppakassin ja nosti Mavran esiin. Lisäksi kassista löytyi kolmijalka, joka näytti Lundista tavalliselta kamerajalustalta. Kaikkein pohjimmaisena oli naamioverkko, joka koostui vihreistä ja ruskeista kangaspaloista, jotka oli sidottu kiinni mustaan tukiverkkoon.

Miehet kantoivat välineet metsän reunaan, josta telta oli parinkymmenen metrin päässä. Lund katsoi taakseen ja näki teltan olevan näkymättömissä havupuiden takana. Sergei pystytti jalustan kuusen ja pusikon suojaan, josta oli hyvä näkymä Nummelinien talolle.

"Jakob, voitko ottaa toisesta päästä kiinni?" Lund katsoi metsää ajatuksissaan ja havahtui.

"Joo, toki."

Miehet levittivät naamioverkon kuusen oksille ja pusikon päälle niin, että he saivat työnnettyä Mavran linssin sen lävitse. Verkko teki miehistä ja Mavrasta näkymättömiä aukion suuntaan.

"Aurinko on ja pysyy selkäpuolella, ei heijastu linssistä", tuumaili Sergei ääneen. Hän laskeutui polvelleen Mavran taakse ja käynnisti sen. Hologramminäyttö näkyi heikosti. Sergei käänsi pientä säätöpyörää ja näyttö vahvistui peittäen taustansa.

"Katsos, Jakob", selosti Sergei, "tästä säädetään näytön virtaa, voimakkuutta. Akkuja ei tarvitse sääliä, ne kestävät vaikka sata vuotta. Kysymys on siitä, kuinka kirkkaalle tätä kärsii säätää. Näin päivällä se ei paljasta, mutta laitas yöllä näin kirkkaalle, niin loistetaan kuin lyhty kilometrien päähän." Lund nyökkäsi.

"Mutta entäpä jos yöllä tapahtuu jotain pirun kiinnostavaa?", kysyi Sergei itseltään naama kurtussa. "No mutta, siihen meillä on ratkaisu!", hän hihkaisi ja pyyhälsi takaisin teltan edustalle.

Lund jäi Mavran luokse ja katsoi Sergein ja Jätin menoa huvittuneena: kaksikon edestakainen pyyhkäily oli koomista katseltavaa.

Sergei otti jumppakassin sivutaskusta ison kaapelikimpun sekä jonkin pienen esineen ja juoksi takaisin Mavralle puuskuttaen hengästyneenä. Hän liitti kaapelin yhteen Mavran pistokepaikoista ja alkoi oikoa sitä telttaa kohti.

"Pidä siitä kiinni ettei kaadu", Sergei kehotti. Lund otti jalustasta tukevasti kiinni. Sergei veti kaapelin lyhintä reittiä teltalle ja pujahti oviaukosta sisään. Kului hiljainen hetki.

"Lund, tänne!" Lund pyyhkäisi teltalle ja konttasi sisään.

Sergei oli asettanut pienen kalliilta tuhkakupilta näyttävän laitteen ovea vastapäiselle puolelle telttaa. Kaapeli luikerteli ulkoa laitteen juureen. Lund katsoi Sergeitä kysyvästi.

"Istu, ystävä hyvä, istu", kehotti Sergei hymyillen. Lund istui makuualustalle.

Sergei napsautti kytkintä laitteen kyljessä ja teltassa oli valoisaa. Lund siristeli silmiään ja tunnisti näkymän tulevan Mavran silmästä. Vihreät ja siniset värikiehkurat tanssivat keskenään kohoten korkealle taivasta kohti. Paksu vihreä vana kiemurteli talon takapihan yli metsää kohti. Näkymän reunalla oli punainen hehku, joka oli Lundille kiusallisen tuttu Sergein antamasta demonstraatiosta. Sergei huomasi kiusaantuneisuuden Lundin kasvoilla ja virnisti.

"Se on Rautavaara, tämän näytöksen kolmas tekijä", Sergei selosti. "Vanha mies, aika lailla minun ikäiseni."

"Mitä nyt olen hänen aurajälkiään kerennyt analysoimaan, näkyy siellä lukuisia murhia. Se on juuri tuo hallitseva punainen värisävy." Sergei hymyili pirullisesti. "On siellä tosin jotain muutakin, varsinkin talon yläosaan keskittyen", kertoi Sergei ja vakavoitui. "Aivan helvetisti elinvoimaa, energiaa. En tiedä mitä."

"Entä Miran isä ja äiti?", kysyi Lund. "Missä ne jäljet ovat?"

"Kyllä ne siellä ovat kaiken tuon vihreän ja sinisen alla", selitti Sergei ja osoitteli toistensa ympärille kiertyviä värikiehkuroita.

"Menneisyyden tapahtumat ovat eräänlaista säteilyä, joka jää kiinni paikkoihin ja esineisiin. Niillä on oma puoliintumisaikansa, eli ne heikkenevät ajan kanssa. Mira, Viljo

ja Rautavaara ovat kaikki hengissä ja palavat kuin kirkkaat soihdut yössä, peittäen menneet tapahtumat alleen." Lund kuunteli ja tuijotti näyttöä keskittyneesti.

"Ehkä joku päivä, kun Mira ja Viljo ovat jossain muualla."

"Ai mitä?", Lund kysyi.

"Nähdään ne murhien jäljet", sanoi Sergei ja hymyili.

Oksa katkesi ulkona. Askelia.

Miehet katsoivat toisiaan. Sergei kohautti olkapäitään ja konttasi ulos teltasta.

Lund kuunteli kun Sergei puhui miehelle, jolla oli vahva paikallinen murre. Mies oli ilmeisesti paikallisia, ehkä maanviljelijä, joka ihmetteli mitä he tekivät hänen maillaan. Sergei vakuutti hänet siitä, että he olivat valtion palveluksessa ja tutkivat laitteillaan paikallista säätä.

Askeleet loittonivat ja Sergei palasi teltaan.

"Kaikki ok." Lund nyökkäsi.

Tunnit kuluivat ja Lund istui hologramminäytön edessä kuin liimattu. Sergei oli sanonut Lundille, että herättää jos jotain tapahtuu. Sanoi että uni maittaa hänelle erityisesti raikkaassa ulkoilmassa ja kävi nokosille. Lund tuskin kuuli Sergeitä ja oli vain nyökännyt.

Värit ja muodot näyttivät ensivilkaisulta tylsiltä ja itseään toistavilta, mutta Lund pääsi niistä perille hetki hetkeltä. Hän tajusi, että näyttölaitteessa oli näppäimiä, joilla pystyi hallitsemaan Mavran linssiä. Hän tarkensi katsellakseen osia isosta kuvasta. Lund näki muotoja, joista jotkin olivat kasvoja. Jotkin muodoista olivat niin kummallisia, että hän ei pystynyt tunnistamaan niitä. Se teki hänestä levottoman.

Aika ajoin Lund konttasi ulos teltasta saadakseen raitista ilmaa. Hän käveli Mavran luokse ja katseli samaa maisemaa, joka oli painautunut häneen mieleensä teltan sisällä. Katsellessaan taloa paljailla silmillään, Lund kuvitteli värikiehkurat sen ylle ja pohti sitä, kuinka vähän ihmissilmä loppujen lopuksi kykenee näkemään.

Sergei heräsi Lundin ääneen nukuttuaan sikeästi jo toista tuntia.

"Ei perkele, Sergei! Ylös sieltä, nyt tuli juoneen käänne!" Sergei nousi ylös ja siristeli silmiään. Lund näytti kolmivuotiaalta, joka näki piirrettyjä ensimmäistä kertaa. Hän huitoi innoissaan käsillään ja hymy hänen kasvoillaan loisti.

"Nyt ne lähtee", kertoi Lund jo hieman rauhoittuneena. Sergei konttasi hänen viereensä ja katsoi näyttöä. Vihreät ja siniset kiehkurat liikkuvat oikealle, pois päin talosta.

Ne lähestyivät punaista hehkua. Ilmassa luikertelevat värikäärmeet lyhenivät, mikä näytti siltä kuin punahohde olisi poltellut niitä.

"Näetkö tuon reaktion, Jakob?", huudahti Sergei ja osoitti alati heikkenevää vihreää ja sinistä värikiehkuraa. Lund nyökkäsi ja katsoi, kun Sergein kasvoille levisi innostunut rasvainen hymy. Sitten hänen silmänsä rävähtivät auki oivalluksen kourissa.

"He menevät Rautavaaralle!" Lund nyökkäsi hymyillen asian jo oivaltaneena.

Miehet seurasivat tapahtumia niin innokkaina, etteivät tajunneet värien katoavan näytöltä ennen kuin ne olivat jo poissa.

"Perkele, pitää kääntää Mavraa!", ärähti Sergei ja konttasi ulos teltasta. Lund seurasi perässä.

"Mitä me teltassa vielä kun on valoisaa", harmitteli Sergei silmiä siristelllessään. "Voidaan katsella ihan tavallisiakin aaltopituuksia samalla." Lund virnisti Sergeille, joka oli ollut vielä hetki sitten syvässä unessa, mutta piti suunsa kiinni.

Jätti kaivoi takkinsa kätköistä kiikarit ja ojensi ne Sergeille. Hän polvistui suojaverkon viereen ja tarkensi kiikarin linssejä. Mira seiso i Rautavaaran talon edustalla. Viljo roikkui hänen olkapäillään kuin palomiehellä ikään. Rautavaara avasi oven ja puhui. Viljo alkoi liikkua ja Mira näytti hätkähtävän.

"Mitä ne tekee?", kysyi Lund silmiään siristellen. Hän näki ihmishahmot talon edustalla, mutta ei mitään sen tarkempaa.

"Puhuvat. Rautavaara kävelee alas portaita - ja koskettaa Viljoa, sanoo jotain - No nyt ne menivät sisään." Sergei laski kiikarit silmiltään.

"Käännetääs linssiä", tuumaili Sergei ja käänsi Mavraa jalustallaan. Kuva oli epäselvä, sillä kuusen oksat olivat tiellä. Sergei tuhahti ja siirsi Mavraa jalustoineen vasemmalle pois päin kuusesta, kunnes mitään ei ollut enää tiellä.

"Jakob, laitatko tuota verkkoa?" Lund käveli Mavran etupuolelle ja nosti ja oikoi verkkoa kunnes se peitti miehet jälleen taakseen.

He kyyristyivät ja Sergei kytki Mavran näytön päälle. Se säräsi ja kuva muodostui.

Kuva oli täysin punainen. Hetken mietittyään Sergei pyöritti ja paineli Mavran lukuisia säätöinstrumentteja, kunnes kuvasta alkoi erottua muotoja. Sergei virnisti.

"Katsos, Rautavaara on ollut kiireinen mies! Murhia, noin paljon murhia!", hihkui Sergei ja osoitti punaisena hehkuvaa kuvaa. Lund oli jo ilmeisesti tajunnut punaisen merkityksen ja tuijotti kuvaa vaitonaisena.

"Kaikki tuo punainen, kaikki tuo kuolema. Se saturoi kuvan, peittää kaiken alleen. Mutta kyllä tämä tästä, minä hienosäädän vähän", selosti Sergei Mavraa säätäessään.

Kuvasta alkoi todellakin erottua muita värejä ja muotoja, kuin vain punaisia tuskissaan vääntelehtiviä kasvoja. Miehillä tutut vihreä ja sininen erottuivat heikosti kuin pedon vatsan lävitse. Niiden värikäärmeet yrittivät luikerrella ulos punaisen pedon suista, silmistä ja sieraimista, mutta olivat siihen liian heikkoja.

Välillä miehet oikoivat jäseniään ja kurkistelivat taloa paljain silmin. Ei se näyttänyt sen kummemmalta kuin muutkaan talot vaikka kuinka silmillään siristeli. Siellä se vain istui kolme suursielua vatsassaan.

Iltapäivä lähestyi loppuaan ja aurinko vajosi hyvää vauhtia horisonttia kohti. Varjot syvenivät kaikkialla paitsi miesten lumoutuneilla kasvoilla. Kului pitkä tovi ennen kuin Lund tajusi, kuinka pimeää heidän ympärillään oli hologramminäytön valossa.

"Nyt näyttään ja kauas, Sergei", Lund kuiskasi. Sergei oli mietteissään ja näytti siltä, kuin ratkoisi valtavan monimutkaista ongelmaa.

"Sergei?"

"Ah, totta puhut. Anna anteeksi, toveri. Nyt olin kyllä aivan jossain muualla", Sergei myönsi. "Laitetaan tämä näyttö kiinni ja siirrytään sisätiloihin."

Ilma oli muuttunut viileäksi auringon laskettua, mistä johtuen miehet tunsivat jäykkyyttä lihaksissaan teltalle palatessaan. Lund oli istunut pienellä mättäällä ja nyt hänen takamuksensa oli läpimärkä. Hänen olonsa helpottui kuitenkin teltan suojassa.

"Katsohan, Jakob", kehotti Sergei ja osoitti Nummelinien taloa, joka oli kuvan vasemmassa reunassa. Lund katsoi tarkkaan.

Sergei paineli näytön painikkeita ja valkoinen tausta heikkeni. Punaista, siellä ne olivat. Haalistuneet punaiset hahmot liikkuvat talon sisällä.

"Näetkö Jakob, näetkö?", huudahti Sergei innostuneena. Lund nyökkäsi ja tarkensi kuvaa lähemmäksi taloa.

Seuraavat puoli tuntia miehet katselivat, kun mies ampui naisen ja sitten itsensä. Sitten hahmot haalistuivat ja kaikki alkoi uudestaan. Se oli todellakin eturivin paikka suuren yliluonnollisen esi-illassa, kuten Sergei oli luvannut.

"Sergei, onneksi olkoon", toivotti Lund vilpittömästi. "Tämä selittää aaveet, kummitukset sun muut lakanahaput kertaheitolla." Sergei nyökkäsi.

"Kiitos, toveri Jakob."

Oltuaan Rautavaaralla melkein kolme tuntia, palasivat Mira ja Viljo kotiinsa. Vihreä ja sininen voimistuivat sitä mukaa, kun ne loittonivat Rautavaarasta ja ottivat toisistaan mittaa entiseen malliinsa. Sergeitä alkoi haukotuttaa, kun taas Lund istui näytön edessä kuin partiopoika osoittamatta väsymyksen merkkejä. Hän kaivoi repustaan termospullon ja kaksi mukia.

"Kahvia?"

"Kiitos", vastasi Sergei veltoisti.

Miehet joivat useita kuppeja kahvia ja söivät Lundin voileipiä. Lund tarjosi kahvia Jätillekin, mutta Sergei selitti, että hän ei reagoinut siihen hyvin. Sergei antoi Jätille kahvin sijaan jotain limonadilta näyttävää ja yhden Lundin voileivistä.

Kahvi ei kyennyt pitämään Sergeitä hereillä loputtomiin, ja eipä aikaakaan kun hän kuorsasi makuualustallaan. Lundin rannekello alkoi lähestyä keskiyötä ja kahvin loputtua häntäkin alkoi haukotuttaa.

Mavran kuva alkoi tuntua Lundista epätodelliselta ja hän alkoi nukahdella. Hän säpsähti hereille aina hetken nukuttuaan ja yritti pitää silmänsä auki, mutta se oli todella vaikeaa. Värien tanssi vaikutti Lundiin hypnoottisesti tuntikausien jäljiltä. Hän pohti oliko hänen vaimonsa vielä hereillä.

"Lapset ovat jo varmastikin nukkumassa", tuumaili Lund ajatuksissaan. Hän oli jo valmis luovuttamaan ja käymään pitkäkseen makuualustalle, kun jokin muuttui itseään toistavassa kuvassa. Punainen valtava hahmo ilmestyi kuvaan. Lund läimäytti itseään poskelle.

"Ei helvetti", älähti Lund suu auki. Hän oli hetken varma, että oli nähnyt olemattomia unenpuutteesta johtuen. Mutta siellä se oli ja laskeutui hitaasti kohti Rautavaaran taloa. Lund tökki Sergeitä kylkeen.

"Herää, tämä sinun on nähtävä", komensi Lund kovalla äänellä. Sergei mumisi jotain venäjäksi eikä liikkunut. Lund tönäisi Sergeitä niin lujaa kuin pystyi ja hän pomppasi ylös.

"Mitä nyt?" Sergei etsi silmälasejaan taskuistaan.

"Katso, Rautavaaran talon päällä." Lund osoitti kuvaa.

Iso punainen hahmo laskeutui Rautavaaran katolle. Sergei löysi silmälasinsa ja tarkensi kuvan hahmon ympärille. Miehet näkivät hahmon siipien piiskaavan ilmaa.

"Mikä se - -"

"Shhhh", Sergei kuiskasi.

Hahmo laski jotain talon sisään. Sitten se nousi siivilleen ja lensi näkymättömiin. Miehet tuijottivat näyttöä.

"Iso lintu", sai Sergei sanottua. Lund nyökkäili.

"Oli iso, kyllä."

Miehet arvuittelivat tapahtuneen piristäminä, mikä tuo valtava lintu oli ollut ja mitä se oli Rautavaaran katolla tehnyt. Sergei oli sitä mieltä, että se oli jonkin esihistoriallisen jättiläislinnun jälki ajassa. Lund ei tiennyt mitä ajatella ja tuijotti näyttöä lievässä shokissa. Muistot, ajatukset ja tuntemukset löivät kipinää hänen päässään.

Uni otti vähitellen vallan ja miehet kävivät makaamaan. Kukin pohti omiaan ennen nukahtamistaan ja teltassa oli jälleen hiljaista.

Oksa katkesi ulkona. Toinen. Puskien lehdet kahisivat toisiaan vasten jonkin ryömiessä maata pitkin.

Lund ei tiennyt, paljonko kello oli. Hän oli ollut kuitenkin unessa ja kuunteli hiljaa. Äänet lakkasivat. Sitten ne alkoivat uudestaan. Rasahdus. Jokin ryömi teltan takana.

Lund konttasi Sergein luokse niin hiljaa kuin vain pystyi. Sergein hengitys oli raskasta ja Lund tiesi hänen olevan syvässä unessa.

"Sergei, hei", kuiskasi Lund ja yritti tökkiä häntä kylkeen sormillaan niin kovaa kuin pystyi. "Sergei, herää."

Jokin haisteli ilmaa äänekkäästi teltan ulkopuolella.

"Se on helvetti joku karhu", kirosi Lund kuiskaten ja jatkoi Sergein tökkimistä ja tönimistä. Lundilla oli yhtäkkiä hiki ja hän tunsu pelon vatsansa pohjalla.

Hänellä ei ollut mitään aseeksi kelpaavaa mukanaan. Miksi hän olisi sellaista mukaan ottanutkaan? Kuinka hän olisi voinut ennakoida tulevansa karhun syömäksi keskellä metsää teltanpahasessa?

Jokin ärisi ja voihki ulkona. Vaikka ääni kuulosti hyvin epäinhimilliseltä, se oli silti ihmisääni. Lund pystyi kuulemaan sen nielevän sylkeään, narskuttavan hampaitaan ja kiertävän telttaa. Nyt Lund toivoi, että se olisi ollut karhu.

Lund survaisi sormensa Sergein kylkiluiden väliin niin lujaa kuin pystyi.

"Herää, perkele!", Lund sähähti. Hän tajusi kuiskanneen aivan liian kovaa, mutta Sergei sentään näytti virkoavan.

Sergei kirosi ja nousi istumaan.

"Ulkona on jotain", Lund kuiskasi.

Samassa teltta painui sisään petomaisen huudon säestämänä. Vain ovea pystyssä pitävät nurkat jäivät pystyyn ja miehet olivat telttakankaan ja pedon puristuksessa.

Lund pystyi kuulemaan kahden hyökkääjän kiljaisut ja huudot, kun ne moukaroivat miehiä nyrkeillään telttakankaan lävitse. Lund yritti ryömiä kankaan alta, mutta lyönnit satelivat hänen selkäänsä armotonta tahtia. Lund huudahti tuskasta, joka sykki joka puolella hänen kehoaan. Sergei huusi jotain venäjäksi.

Jokin petoja isompi murahti ja lennätti telttakankaan hyökkääjineen ilmaan. Pedot ulvahtivat ja iskeytyivät maahan. Jätti nosti Sergein kainaloonsa ja kiskaisi Lundin taakseen. Taivas oli pilvetön ja miesten silmät sopeutuivat hämärään nopeasti.

Toinen hyökkääjistä nousi kontalleen puun takaa ja tuijotti miehiä verenhimo silmissään. Se oli mustan lian peitossa ja sen päällä joskus olleesta paidasta oli jäljellä enää vain kaulus. Housuja sillä ei ollut ollenkaan. Se oli mies, vaikkakin sen sukupuolielimet olivat kuin jonkin rikki pureskelemat.

"Mitä herran nimeen!", Sergei huudahti. Hän sanoi Jättille jotain venäjäksi.

Peto ponnisti ja ryntäsi miehiä kohti kädet koholla. Jätti veti pistoolimaisen aseensa takkinsa alta ja ampui pedon parin metrin päähän. Sen keskivartalo räjähti auki niin, että vain kyljet pitivät sitä kasassa. Lund pani tuskin merkille sitä, että ase ei pitänyt ääntä ollenkaan. Hän oli kauhun pysäyttämä.

Toinen pedoista ponnisti lähempää puiden varjoista, eikä Jätti ehtinyt reagoimaan tarpeeksi nopeasti. Peto kaatoi hänet painollaan ja Sergei lensi maahan.

Peto oli nainen. Se oli hyvin lihavan ja pehmeän näköinen, mutta liikkui silti ketterästi kuin kissa. Sen keho oli kuitenkin pöhötynyt ja pehmeä ja antoi periksi kuin paperi, kun Jätti tunki kouransa sen rintakehän sisälle. Hän repi jotain rikki sen sisällä ja työnsi sen sivuun kuin suolistetun eläimen.

Telttakankaan poimuihin valunut veri kimalteli kirkkaan yötaivaan alla. Tilanne oli ohitse.

"Helvetti!", huusi Lund ja tunsu helpotusta ja adrenaliinin antamaa voimaa. "Mikä jätkä!" Hän läimäisi Jättiä olkapäälle. Jätti mulkaisi Lundia uhkaavasti ja Lund perääntyi askeleen riemu kasvoillaan.

"Näetkös, Jakob. En minä turhan takia tämän miehen kanssa ystäväystynyt", sanoi Sergei ja nousi ylös.

Ruumiit alkoivat liikahtella. Jätti poimi aseensa maasta ja tähtäsi. Sergei hätkähti ja katseli näkyä suu auki.

"Kuolkaa!", huusi Lund pelokkaana.

Ruumiit alkoivat ryömiä pois päin miehistä jättäen paksut verivanat jälkeensä. Ne liikkuvat hitaasti ja kivun kynsissä ähisten. Sergei lausui venäjänkielisen sanan ja Jätti ampui ruumiita. Ne levisivät yksi kerrallaan metsän pohjaa vasten.

Miehet tuijottivat taistelun jälkiä vaitonaisina. Paksu liman ja ruumiinkappaleiden kerros peitti maata heidän edessään.

Kun ruumiit alkoivat hohtaa valoa, uskoi Lund ettei hetkelle tulisi loppua. Sergei tuijotti tapahtumia kuin tehden muistiinpanoja syvällä mielessään. Valo voimistui muuttuen kirkkaan valkoiseksi valaisten metsän ympärillään ja oli poissa.

Ruumiit haihtuivat ja valuivat pieninä pisaroina yötaivasta kohti. Sitten ne olivat poissa jälkeäkään jättämättä.

Kului hiljainen hetki ja miehet seisoivat liikkumatta.

"No, eipähän tarvitse pestä tuota perhanan telttakangasta!", naurahti Lund ja virnisti Sergeille. Sergei yritti pitää pokkansa, mutta epäonnistui ja yhtyi läpi metsän raikuvaan nauruun.

Mira oli kypsä lähtemään. Äänet kuiskivat hänen päässään lakkaamatta ja Viljosta nouseva löyhkä tunki kaikkialle. Miran päätä särki ja hänellä oli huono olo. Hän oli vetänyt päälleen parhaan mekkonsa, joka oli punainen ja valkoisten kukkakuvioiden täplittämä. Jaloissaan hänellä oli valkoiset sukat mustissa nahkakengissä.

Mira istahti sohvalle ja tuijotti Viljoa tovin. Mira näytti alakuloiselta ja kauttansa murrelta. Silti jokin hänen päässään torui häntä ja käski ryhdistäytymään. Ehkä se oli setä tai isä, ehkä hänen alitajuntansa. Mira ponnahti joka tapauksessa ylös ja marssi kaikesta välittämättä Viljon luokse.

"Vitut", hän kirosi ja tarrasi Viljosta kiinni. Mira nosti hänet olkapäilleen. Viljo inisi hiljaa, mutta ei rimpuillut.

Mira käveli ulko-ovelle hitain mutta varmoin askelin. Hetken ajan hän uskoi lyyhistyvänsä, mutta tulinen ääni nousi taas pintaan ja käski olemaan valittamatta. Mira avasi oven vapisevalla kädellään.

Mira laskeutui alas terassin portaita ja vaappui kohti Rautavaaran taloa, joka oli parinsadan metrin päässä maantien toisella puolella. Mira ähisi Viljon painon alla, mutta askeleet pitivät ja kohta hän oli maantiellä. Viljo ääntelehti hiljaa.

Mira nosti katsettaan ja uskoi nähneensä Rautavaaran ikkunassa. Katsoessaan toisen kerran, hän ei nähnyt ketään. Viljon valitus voimistui askel askeleelta.

"Sen on .. parempi .. olla .. kotona", puhkui Mira hengästyneenä ja saapui talon portaille. Viljo valitti ja kiemurteli voimakkaasti.

Talo oli hieman Miran kotia suurempi, vaikkakin aavistuksen verran matalampi. Se oli maalattu keltaisella maalilla, joka ei näyttänyt lohkeilleen mistään. Ovi oli paksu ja tammesta veistetty. Mira tiesi, että se ja koko talo olivat Rautavaaran käten jälkeä.

Ovenkahva kääntyi ja ovi aukesi hieman narahtaen. Rautavaara seisoi kynnyksen takana kuin hymyilevä kivipatsas.

"Tervetuloa, lapset", toivotti Rautavaara lämpimään äänensävyyn. Pisara hikeä valui Miran suuhun. Rautavaara käveli portaita alas ja kuunteli Viljon valitusta mietteliäänä.

"Se ei vaan tykkää matkustella", selitteli Mira ja yritti hymyillä. Rautavaara kosketti Viljon päätä, sulki silmänsä ja lausui ääneen:

"Rauhotu, taivaan poika

Ukkosen lähettiläs

Siut sanani nukuttavi,

ja rauhan ovat sinulle tuovan

Isäs hymyilee pilvien pääl,

katsoo poikaansa ja hymyilee

Kuten mie sinul"

Viljo lakkasi valittamasta ja hengitti levollisesti. Mira ei tiennyt mitä Rautavaara oli juuri tehnyt, mutta se oli toiminut. Rautavaara nyökkäsi hänelle leveästi hymyillen.

"Kiitos", sanoi Mira ja hymyili parhaansa mukaan. Rautavaara kääntyi ympäri ja käveli portaat ylös.

"Tulkaas sisään ennen kuin vallan läkähdytte", hän kehotti. Mira käveli sisään.

Tupa oli kuin suoraan Miran lapsuudesta. Vain vähän, jos mitään, oli muuttunut. Se oli lämmin, kodikas ja näytti vieläkin yhtä tilavalta Miralle kuin pikkutyttönä. Ovesta tullessa vasemmalla edessä oli iso leivinuuni, jonka yllä oli iso savuhormi. Keskellä tupaa oli iso pitkä ruokapöytä ja oikealla seinustalla mukava vierassänky, jossa Mirakin oli lukemattomat kerrat levännyt. Tuvasta johti ovi makuuhuoneeseen sekä pieneen komeroon, jossa oli portaat ullakolle.

Mira laski Viljon sängylle ja asetti pehmeän tyynyn hänen pänsä alle. Viljo nukkui, mikä voitti Miran mielestä levottomuuden mennen tullen. Hän suoristi selkänsä ja käveli ruokapöydän luokse. Rautavaara puuhasteli leivinuunin äärellä ja Mira huomasi yhtäkkiä, että tupaa oli täynnä herkullisten ruokien tuoksua.

Mira näki pannulla tiriseviä muikkuja, palapaistia omassa syvässä pannussaan ja kattiloita, joissa Mira arveli olevan perunaa ja muita kasviksia. Pöydälle Rautavaara oli kattanut ruisleipää ja karjalanpiirakkaa puiseen leipäkoriin, lämpimässä pehmittynyttä voita puuveitsineen ja monenlaista juomaa piimästä kotikaljaan.

Miran kasvoille levisi hymy ja hän unohti murheensa täysin.

"Otahan sinä siitä leipää maistiaisiksi, tämä ei enää pitkään odotuta", kehotti Rautavaara hyväntuulisena ja käänsi muikkuja puisella kauhalla. Mira käveli lieden ääreen.

"Voi kiitos, tätä minä aina salaa ikävöin kun olin siellä", voihkaisi Mira liikuttuneena. Kyyneleitä valui alas hänen poskiaan. Rautavaara hymyili loputtoman lämpimästi niin, että Miran sydän oli pysähtyä. Hän silitti Miran hiuksia karkealla työmiehen kourallaan.

"Ei mitään hätää enää, tyttöseni. Sinä oot nyt kotona."

"Niin mutta kun", sanoi Mira ja piti tauon pyyhkiäkseen kyynelitään, "siellä oli niin kauheata. Et usko ikinä." Hän katsoi Rautavaaraa surkeana silmät kyynelistä punaisina. Rautavaara silitti hänen päätään toisella kädellään ja pyöritteli palapaistia toisella.

"Kuulehan, mitä jos alat käymään täällä kylässä useammin?", Rautavaara ehdotti. "Meillähän on aina riittänyt juttua."

Miran suru muuttui jälleen iloksi, naama mutrusta hymyksi.

"Joo!", Mira huudahti. "Sehän on todella hyvä idea!"

"Selvä, tyttöseni. Se on sitten sovittu juttu", totesi Rautavaara napakasti ja virnisti.

"Otahan tuosta lautaset sun muut härpäkkeet ja laita pöytään." Mira teki työtä käskettyä.

"Minä laitan Viljolle pienen nyytin, saat syöttää sitten kotona kun herääpi. Se on ollut aina sikiä nukkumaan", Rautavaara naurahti.

"Niin se on ollut", myönsi Mira asetellessaan haarukat ja veitset paikoilleensa.

Mira tuumaili kaikenlaista karjalanpiirakkaa mutustellessaan.

Ensin hän katseli tuvan yksityiskohtia. Hän huomasi monia pieniä asioita, jotka muisti yhä lapsuudestaan, kuten kädenmuotoisen oksan lattialankussa. Sitten hän katseli Rautavaaran selkää ja sitten Viljoa. Sitten hän katseli Rautavaaraa uudestaan.

Mira tajusi, että Rautavaara oli huomionnut Viljoa tuskin ollenkaan. Rautavaara oli lepperrellyt Viljon uneen ja Rautavaara oli laittanut syrjään pienen nyytin ruokaa Viljoa varten, mutta sen pituinen se. Eihän Viljo ollut tilassaan kovin hyvää seuraa, mutta silti Rautavaaran käytös kummastutti Miraa. Hän muisti, että Rautavaara oli leikkinyt niin Miran kuin Viljonkin kanssa kolmekymmentä vuotta takaperin. Ei hän ollut silloin Viljoa nukuttanut ja laittanut syrjään.

Tosin, ehkä Rautavaara tiesi enemmän kuin kertoi. Ehkä hän oli tiennyt, että vierailu olisi Viljolle huomattavasti miellyttävämpi unessa kuin vierasta sänkyä ihmetellessä. Ehkäpä. Mira päätti olla mainitsematta asiaa.

Rautavaara asetteli pannut ja kattilat alustoilleen pitkin pöytää ja istui Miraa vastapäätä. Hän kaatoi vettä lasiinsa ja joi.

"Ole hyvä ja ota", Rautavaara kehotti. Mira nyökkäsi hymyillen ja nousi ylös lautasensa kanssa. Tuvassa oli lämmin ja Mira tunsi hiestä kosteat alusvaatteensa ihoaan vasten. Rautavaara oli askeleen edellä.

"Täällähän tuppaa olemaan kuuma", sanoi Rautavaara ja aukaisi ikkunan Miran takana sekä makuuhuoneessa. Vaikka ulkona olikin kuuma, oli leivinuuni lämmittänyt tuvan huomattavasti kuumemmaksi.

Jokainen ruoista oli Miran mieleen, eikä hän voinut olla ottamatta niitä kaikkia. Hänen lautasensa täyttyikin kukkuralleen. Rautavaara selitti palapaistin olevan hirveä, jonka hän oli kaatanut vain pari viikkoa sitten. Muikut Rautavaara oli vaihtanut eräältä kalamieheltä samaisen hirven lihaan. Perunat, tilli ja porkkanat olivat omasta maasta.

"Ja ruislimpun ja nämä maailman parhaat karjalanpiirakat leivoit itse!", täydensi Mira suu ruokaa täynnä. "Anteeksi", hän lisäsi ja punastui. Rautavaaran karjalanpiirakat olivat toden totta parhainta herkkua, mitä Mira tiesi. Ilman mitään lisukkeita, paksusti voita.

Rautavaara piti keskustelua liikkeessä ja Mirakin teki sen eteen parhaansa. Suuri osa ruoasta oli syöty kuin huomaamatta keskustelun edetessä ja Mira tunsi ratkeavansa. Silti hän ahtoi jo aloittamansa riisipiirakan sisäänsä. Oli se sen verran hyvää kaikkien niiden vuosien jälkeen.

Rautavaara laski haarukkansa lautaselleen ja selvitti kurkkuaan.

"Kuulehan, miten sinulla menee?", kysyi Rautavaara Miralta ja katsoi häntä silmiin. Hänen äänensä oli matala ja silmänsä kaiken näkevät.

"H-hyvin", vastasi Mira takellelleen. Rautavaara oli yllättänyt hänet kysymyksellään ja Mira oli selkä seinää vasten.

"Mahtaa olla raskasta hoitaa Viljoa, varsinkin kun pääsit ite vasta täysihoitolasta."

"Ei se mikään täysihoitola ollut."

"Mira, ei minulla tarvetta olla oikeassa. Minä yritän vain auttaa sinua." Rautavaaran kasvoilla lepäsi vilpittömyys. Mira epäröi hetken ja vilkaisi Viljoa.

"Ehkä meidän pitäisi lähteä, alkaa olla jo myöhä. Viljo herää varmasti kohta ja säikähtää vierasta sänkyä ja --"

"Mira, oletko sinä kirjoittanut koskaan päiväkirjaa?" Rautavaara kysyi. "Sellaista, joka on ihan itseäsi varten."

"En ole." Mira oli hämmentynyt.

"Koska olivat sinun ongelmiasi minkälaisia tahansa, voin suositella päiväkirjan pitämistä. Se on kuin hyvä ystävä, jolle voit kertoa kaiken. Ystävä jolle voit purkaa kaiken pahan olon, kuten myös hyvät asiat." Lämmin hymy nousi Rautavaaran kasvoille. Mira ei voinut olla hymyilemättä takaisin.

"Kuulehan, minulla on yksi vain vähän käytetty päiväkirja tuolla hyllyssä. Sinä saat sen", lupasi Rautavaara ja nousi ylös pöydästä. Hän käveli makuuhuoneeseen ja palasi pienen puukantisen kirjan kanssa. Rautavaara istui paikalleen ja ojensi kirjan Miralle.

"Kiitos", sai Mira sanottua ja tunnusteli kirjaa sormillaan. Puukannet olivat tuoreeltaan veistetyt ja kirjan sivut olivat valkeita kuin vastasatanut lumi.

"Ai niin!", Rautavaara huudahti. "Tärkein meinasi unohtua." Hän veti taskustaan kaksi pitkää lyijykynää ja ojensi ne Miralle.

Viljo pysyi unessa vielä pitkään kotiinpaluun jälkeen. Mira oli asettanut päiväkirjan sohvapöydälle ja katseli sitä jännittyneenä. Hän pohti, osasiko hän enää edes kirjoittaa. Pohti, pystyisikö hän edes kirjoittamaan, sillä hänen päätänsä alkoi jälleen särkeä.

Sitten Mira keksi, että tulisi kirjoittamaan ullakolla. Piirongilla. Sanoi se kissa mitä tahansa.

Oli vuosi 1942.

Peter Lund, Jakob Lundin veli, oli pudonnut katolta.

Isä Anders oli ostanut pojilleen tuliaisiksi leijan, joka tuppasi sotkeutumaan alati tuuliviiriin. Tällä kertaa isä oli ollut töissä ja äiti puhui ystävättärensä kanssa. Jakob oli pyytänyt Peteriä hakemaan leijan, koska hän oli vanhempi veljistä. Peter ei ollut suostunut aluksi, mutta oli kiivennyt ylös tikapuita, kun Jakob kutsui häntä raukaksi.

Raukaksi.

Nyt Peter makasi talon edustalla niska murtuneena. Jakob juoksi äitinsä luokse kauheiden syyllisyyden ja pelon tunteiden kourissa.

"Äiti, Peter putosi katolta!", huusi Jakob äidilleen, joka joi kahvia ruokapöydän ääressä. Äidin kasvot muuttuivat vahaksi ja hän laski kahvikuppinsa pöydälle.

Lääkäri tuli ja meni. Peter oli kuollut. Äiti katsoi Jakobia surullisena ja sitten taas Peteriä. Isä tulisi töistä tunnin kuluttua.

Jakob istui sängyllään ryhdittömänä. Äiti itki eteisessä, jonka sohvalle Peter oli nostettu nurmikolta.

Raukaksi.

Jakob kuuli isänsä saapuvan kotiin.

"Mitä?! Mitä?!", huusi hän raivoissaan. Jakob kuuli sen hyvin huoneeseensa asti.

Isä tuli ja repäisi huoneen oven auki.

"Mitä tapahtui?!" Isä tarrasi Jakobin olkapäistä kiinni. "Mitä tapahtui?!" Isän nenästä valui räkää ja hänen poskensa olivat kyynelissä.

"Peter meni hakemaan leijaa", nyyhkytti Jakob eikä pystynyt katsomaan isäänsä silmiin.

"Etkä sinä estänyt?" Tiedät varmasti että sitä ette saa mennä itse hakemaan, aina pitää olla isä mukana!" Isä ravisti Jakobia.

Raivo katosi vähitellen isästä ja vain suru jäi jäljelle. Jakobin syyllisyydentunnot eivät hävinneet minnekään. Päivä jona Peter kuoli meni täysin surressa. Kukaan teki tuskin mitään muuta kuin itki tai tuijotti kattoa mykkänä. Äiti teki Jakobille voileivän ennen nukkumaanmenoa, mutta sen enempää kukaan heistä ei ajatellut ruokaa.

Peter siunattiin kirkossa juhlallisin menoin ja haudattiin syvälle maan sisään. Jakob tunsi kantavansa valtavaa taakkaa perheen palatessa kotiin hautajaisista. Hän muisti veljensä niin värikkäästi ja selvästi ja nyt hän oli poissa. Jakob odotti näkevänsä veljensä vieressään heti herätessään, mutta Peter ei ollut enää siellä. Hän oli kutsunut veljeään raukaksi, ei kukaan muu. Jakob oli haastanut veljensä menemään sinne katolle, putoamaan alas ja taittamaan niskansa.

Kuolemaan.

Eikä mikään toisi hänelle helpotusta. Jakob oli varma, että jos hän kertoisi vanhemmilleen asiasta, jäisi hän aivan yksin. Hän saisi asua yksin metsässä, eikä kukaan ottaisi häntä enää kattonsa alle. Siispä Jakob päätti olla hiljaa ja kantaa taakkansa.

Oli kulunut kuukausia Peterin hautajaisista ja perheen arki oli palannut jokseenkin tavallisille urilleen. Toki jokainen perheenjäsenistä näytti kantavan jotain näkymätöntä taakkaa, josta heistä kukaan ei halunnut puhua. Jakob näki sen vanhempiensa silmissä ja omissaan peiliin tuijottaessa. Ei Peter ollut minnekään hävinnyt, vaan vaani joka oven takana muistuttamassa kohtalostaan.

Isä oli käskenyt Jakobin nukkumaan tavallista aikaisemmin. Jakob oli levoton eikä väsynyt. Aika ei näyttänyt kuluvan ollenkaan ja nukahtamiseen tuntui olevan ikuisuus.

Vanha kello raksutti jossakin keskellä pimeyttä. Ikkunastakaan ei näkynyt mitään. Aika oli paikallaan. Mitään ei tapahtunut.

Yhtäkkiä ovi narahti auki. Jakob näki vaalean hahmon keskellä pimeyttä, joka löntysti laahaavin askelin häntä kohti. Se oli hänen äitinsä. Hänen kasvonsa olivat kalpeat ja elottomat. Äiti käveli Jakobin eteen ja polvistui.

"Äiti, käveletkö sinä unissasi?" Äiti ei vastannut, vaan puhui huuliaan liikuttamatta.

"Jakob, tämä ääni ei ole äitisi. Valitsin hänet puhumaan puolestani, koska hänen kielensä on hyvä." Käheä ääni ei todellakaan ollut hänen äitinsä. Jakob kuunteli jännittyneenä.

"Sinua on kohdannut kauhea onnettomuus. Veljesi kuoli ja sinä olet pahasti haavoittunut." Ääni piti pienen tauon. "Tilanne täytyy korjata. Saat tavata veljesi vielä viimeisen kerran ja nähdä, että hänellä on kaikki hyvin. Sitten, ja vain sitten, tilanne on korjattu osaltasi, pieni mies."

"Sinun täytyy kiivetä katolle heti, kun äitisi on palannut takaisin uneen. Älä pelkää, vanhempasi ovat syvässä unessa ja askeleesi katolle ovat minun turvaamiani."

"Pyydän että teet juuri kuten neuvon. Vain sitten tilanne on korjattu ja te voitte nukkua yönne rauhassa. Vain sitten vanhempasi saavat poikansa takaisin."

Ääni oli sanonut sanottavansa ja äiti nousi jaloilleen. Hän käveli ovesta ulos jättäen sen auki ja katosi pimeyteen. Jakob makasi hetken sängyssään ja nousi varovaisesti ylös. Hän hiipi ulos huoneestaan ja käveli ulos talosta.

Tikapuut olivat sateen kastelemat, mutta Jakobin jalanpohjat pitivät. Kattokin vaikutti liukkaalta, mutta hän ei liukastellut vähimmässäkään määrin. Hän näki leijan päästyään katon harjalle. Se oli vieläkin tuuliviirissä kiinni. Jakob päästi sen vapaaksi ja samassa valtava tumma hahmo pyyhkäisi hänen ylitseen vieden hänet mukanaan.

Lintu asetti Jakobin sulkiensa väliin ja lensi valtavaa vauhtia korkealle ja kauas. Jakob näki sulkien raoista tähtitaivaan ja kaukana alhaalla maan, joka oli huimaavan kaukana. Sulkien välissä oli lämmintä ja pehmeää ja matka kului mukavasti.

Jakob oli jo melkein unessa, kun lintu laski hänet sulkiensa kätköistä pimeyteen. Kädet ottivat Jakobin vastaan ja vetivät hänet jonkinlaisesta putkesta valoon.

Vanha mies laski hänet lattialle. He olivat ullakolla. Putki hänen takanaan oli savupiippu ja hänen yöpukunsa oli noessa. Jakob ei pelännyt paljoa, sillä miehen silmät olivat kirkkaat ja ystävälliset. Sellaiset joihin pystyi luottamaan helposti.

"Terve, Jakob", sanoi mies hymyillen ja kätteli Jakobia kuin miestä ikään.

"Hei", vastasi Jakob hiljaa.

"Kuulehan, minulla on veljesi täällä", mies kertoi. "Hän on vieläpä ihan kunnossa, parhaassa kunnossa mitä on koskaan ollut." Jakobin suu lokshti auki.

"Tulehan tänne", kehotti mies ja käveli täysinä pullottaville säkeille. Mies polvistui säkkien viereen ja viittoi Jakobia vierelleen.

"Tiedätkö sinä mitä kuolema merkitsee, Jakob?", mies kysyi. Jakob ei yrittänyt edes teeskennellä tietävänsä ja pudisti päätään. Mies nyökkäsi hymyillen.

"Meillä kaikilla on sielu, minkä sinä varmaankin olet joskus kuullut. Sielu on täysin hyvä. Se on kaikkea sitä hienoa, mitä sinä ja minä voimme olla", mies selitti.

"Ruumis on vain lihaa, se on kuin kotelo sielulle. Jos olet joskus nähnyt oikein hyvän ja hienon ihmisen, on hänestä tullut osittain oma sielunsa. Hän on toteuttanut sen, mitä hänen on tarkoitettu olevan."

"Kun ihminen kuolee, kuolee vain ruumis. Vain kotelo, vain väliaikainen koti sielulle. Sielu jää jäljelle ja jatkaa matkaansa", selitti mies ja hymyili. Hän silitti pientä säkkiä vierellään.

"Syy siihen miksi olet täällä on se, että sinä toisit sielusi esille. Että sinä toisit maailmaan sen osan hyvyydestä, jonka kantajaksi sinut on valittu. Et sinä veljeäsi kuolemaan tuominnut. Sinua ja minua suuremmat voimat ohjaavat kohtaloita ja kantavat vastuunsa, niistä sinun ei tarvitse huolehtia." Mies avasi solmun, joka piti säkin suuta kiinni. Jakob pidätti hengitystään.

"Tässä on se hyvä, mitä veljesi kantoi. Se ei päässyt vielä vapaaksi, koska ei ollut hänen aikansa. Mutta usko pois, se aika on tuleva. On kysymys vain oikeasta ajoituksesta." Mies veti säkin suun auki. Kirkas valo loisti säkistä ja häikäisi Jakobin silmiä.

Mies työnsi kätensä säkkiin ja veti esiin Peterin, joka hohti ja loisti puhtaan valkoisena ilman tahrain tahrain. Peterin silmänsä olivat kiinni ja hän oli alasti. Jakob inahhti ja perääntyi, mutta mies otti hänestä kiinni ja veti hänet syliinsä.

"Älä pelkää, Jakob, älä pelkää", mies rauhoitteli. "Hän on veljesi Peterin sielu. Hän on Peter, ei se kotelo jonka te kirkkomaahan hautasitte." Jakob rauhoittui ja lakkasi rimpuilemasta, mutta halusi silti pois miehen läheltä.

"Minä tiedän, että sinä et pidä minusta. Usko pois, oli joskus aika jolloin minäkin epäilin sanojani ja ajatuksiani. Mutta näin on hyvä. Minä palvelen voimia, jotka haluavat turvata elämän luonnollisen kiertokulun."

"On voimia, jotka haluavat turmella ja ryöstää kaiken hyvän, käyttää sitä itsekkäästi. Kun kaltaisesi hieno poika muuttuu niin surulliseksi kuin sinä olit veljesi kuoltua, jää sinun hyväsi toteutumatta ja tulematta maailmaan. Siitä pahan voimat pitävät. Ne oikein maiskuttelevat ajattellessaan sinua." Jakobia pelotti ja mies näki sen.

"Jakob", sanoi mies vakavana ja piteli Jakobia edessään, "tärkeintä on, että et syytä itseäsi veljesi kohtalosta. Unohda kaikki muu mitä sanoin jos haluat, mutta älä syytä itseäsi. Tee asioita, tutki maailmaa ja anna hyväsi tapahtua", neuvoi mies ja kätteli Jakobia vielä kerran.

Mies nosti Jakobin syliinsä ja työnsi hänet takaisin savupiippuun. Lintu otti Jakobista kiinni ja nosti hänet siipiensä suojaan.

Paarmat pitivät auringosta ja pörräsivät Rautavaaran ympärillä lakkaamatta. Ne joko löysivät paljasta ihoa, jota hän ei ollut tajunnut peittää tai vain purivat vaatteiden läpi.

Rautavaaralla oli päällään harmaat vanhat housut, jotka pysyivät päällä henkseleillä. Jaloissaan hänellä oli kumisaappaat. Hän oli suojannut kätensä ja ylävartalonsa ohuella verryttelypuvun takilla. Päässään hänellä oli kulunut sininen lippalakki ja kädessään pitkä vesuri.

Aurinko ei ollut Rautavaaran ystävä metsätöissä. "Tuskin kenenkään metsätöitä helteellä tehneen", hän ajatteli. Rautavaara oli aloittanut aikaisin aamulla saadakseen työt päätökseen ennen pahinta hellettä, mutta päätettyään tehdä yhden palstan, piti hän päätöksestään kiinni. Kuolleet oksat eivät karsi itseään.

Rautavaara oli herännyt tavalliseen tapaansa viideltä ja pukenut vaatetta päällensä. Hän laittoi aamupuuron ja kahvin porisemaan ja kävi huusissa asioillaan. Hän kattoi pöytään puuron ja kahvin lisäksi ruisleipää ja luki vanhasta kirjasta aforismin sen hetkisellemme päivämäärälle.

Rautavaara siivosi illan jäljet aamupalan jälkeen. Ei hän itselleen niin monipuolisesti tavannut kokata kuin Miralle, mikä lisäsi pannujen, kattiloiden ja muiden astioiden pesu-urakkaa. Oli se tosin tehnyt hyvää hänellekin, niin seura kuin ruokakin.

Tiskattuaan Rautavaara puki takin päällensä ja veti saappaat jalkoihinsa ulkoportailta. Sitten hän marssi kohti sen päiväistä työmaataan.

"Kyllä työ tekijäänsä kiittää ja loppuu aikanaan, kun sitä tosissaan tekee", tuumaili hän mielessään ja jatkoi poltteesta välittämättä.

Aurinko oli laskenut taivaankannelta jo hyvän matkaa töiden tullessa päätökseen. Rautavaara joi viimeisen vesitilkkan pullostaan ja löntysti takaisin kotia kohti.

Rautavaara istui kiikkutuoliinsa. Hän oli nostanut kaivosta ison peltisangollisen raikasta vettä ja ammensi sitä suuhunsa puukupilla. Kuten aina polttavan kuuman työpäivän jälkeen, kylpi Rautavaara hiessä. Hänellä oli niin kuuma, että hän olisi voinut luulla verensä kiehuvan. Jano lähti hetken vettä juomalla, mutta kuuma vain kärsivällisellä odottelulla.

Kiikkutuoli jolla Rautavaara istui oli makuuhuoneessa, jonka seiniä reunustivat korkeat kirjahyllyt. Ne notkuivat haalistuneiksi luettuja kirjoja. Niistä suurin osa oli vanhoja, jotkut harvat todella vanhoja. Uusia kirkasvärisiä kansia ei hyllyissä näkynyt ollenkaan.

Rautavaara kiikkui tuolissaan ison irtokivistä muuratun takan edessä ja katseli kattoa. Rutiinit alkoivat käydä jo vanhan miehen voimille, mutta mitä muutakaan vanhalla miehellä on?

Hän oli syntynyt 1867 ja oli 109 vuotta vanha. Mikä oli hänen salaisuutensa? Se yksi ja sama, ainoansa. Kukaan ei päässyt siitä selville, sillä hän joko vaihtoi itse paikkakuntaa tai hautasi tarkkasilmäiset maan alle.

Rautavaara poimi aloittamansa kirjan hyllystä ja avasi sen kirjanmerkin kohdalta. Se oli 1700-luvulta ja filosofin kirjoittama. Hänen suhteensa kirjoihin oli tiivis ja lämmin. Niitä lukiessa ei tarvinnut matkustaa edes juna-asemalle päästäkseen toiselle puolelle maapalloa jotakuta kiinnostavaa ihmistä kuuntelemaan. Kirjaa lukiessa saattoi jutella kenen tahansa joskus kirjan kirjoittaneen kanssa, vertailla kirjailijan ajatuksia omiinsa ja päinvastoin.

Hän luki pari tuntia, oikein syventyi ajatuksiinsa ja aika lensi ohi huomaamatta. Kello takan yllä löi kuuluvasti kolme kertaa ja Rautavaara alkoi kuolata kuin Pavlovin koira ikään. Oli ruoka-aika. Hän nousi kiikkutuolista ja laittoi kirjan hyllyyn omalle paikalleen.

Rautavaara oli oman mittapuunsa mukaan yksinkertainen mies. Hän ei tarvinnut hienoja ruokia, hienoja vaatteita tai hienoja viihdykkeitä. Hänen mielestään ne toivat elämään vain ylimääräisiä mutkia. Perusarvot olivat niitä, joiden mukaan tuli elää. Kirjat takasivat sen, että hän tiesi mitä ajatteli ja mistä puhui. Rautavaara oli nähnyt maailman telepatian avulla, sillä kirjojen kautta tapahtuvalla.

"Minä poika se vaan pistelen perunalohkoa ja ruisleipää", naureskeli hän itseksensä.

Rautavaara otti kaapista viisi uutisperunaa. Hän huuhtoi ne vedessä ja lohko ne suoraa päätä pannuun. Hänen jääkaappinsa oli komerossa, josta jyrkät portaat johtivat ullakolle. Hän poimi sieltä voita ja piimää ja käveli takaisin lieden ääreen.

Rautavaara otti lieden viereltä pienen yksikäätisen kirveensä ja asetti koivuhalon lieden edustan metallivahvikkeelle. Hän halkaisi sen viiteen osaan ja asetteli ne limittäin toistensa päälle hellan pesään. Sytykkeeksi Rautavaara työnsi pilkkeiden alle kaarnaa ja kaarnan sytykkeeksi sanomalehtipaperia.

Eipä aikaakaan kun pesässä oli kuuma tuli ja Rautavaara asetti halkoja sen päälle. Hellan lämpö tuntui miellyttävältä ja jutteli poksahdellen kuin vanha ystävä. Rautavaara ruskisti perunalohkot voissa ja ruoka oli valmista. Nälkä oli kova ja otti ruoan ilomielin vastaan.

Syötyään Rautavaara jätti astiat korjaamatta ja asettui tuvan sängylle ruokalevolle. Hän tunsu sängyssä maatessaan Kalman saastaisen kosketuksen, jota Viljo oli mukanaan levittänyt. Hän haistoi juuri ja juuri sen saman löyhkän, jota Miran talo oli tupaten täynnä. Se ei kuitenkaan haitannut Rautavaaraa, joka oli haistellut kaikenlaatuisia löyhkiä koko ikänsä. Hän käänsi kylkeä ja nukahti.

Tuli ilta ja aurinko alkoi laskea ulkona. Rautavaara heräsi kellon lyötyä seitsemän kertaa ja istui sängyn reunalle. Hän tuijotti samaa näkyä, jota oli tuijottanut jo neljäkymmentä vuotta ruokalevolta herätessään ja nousi ähisten jaloilleen. Astiat saivat odottaa.

Rautavaara napsautti makuuhuoneen katosta roikkuvan hehkulampun päälle. Kiikkutuoli narahti hänen painonsa alla ja hän avasi kirjansa. Kului tovi.

Päivän helle oli enää vain etäinen muisto ja viileys alkoi purra Rautavaaran vanhoihin luihin, jotenka hän sytytti takkaan pienen tulen. Hän luki sivun sivun perään ja takan lämpö alkoi tarttua hänen jalkoihinsa, joista se virtasi vähitellen ympäri kehoa.

Tuli sammui ja miellyttävä lämpö jäi kiertämään huoneesta toiseen. Kello löi kymmenen kertaa.

Rautavaara laski kirjan kädestään ja nousi ylös. Takan kyljessä oli metallitanko, jonka hän työnsi sisään sulkien savupiipun. Sitten hän otti kirjansa ja istui takaisin kiikkutuoliinsa.

Kello löi yksitoista kertaa. Rautavaara mulkaisi kelloa ja palasi kirjan maailmaan.

Kello löi kaksitoista kertaa. Rautavaara nousi ylös ja laittoi kirjan takaisin hyllyyn. Hän vilkaisi ikkunasta ulos; taivas oli pilvinen ja sade näytti olevan tuloillaan. Hän sammutti makuuhuoneen valon ja käveli keittiöön.

Hän sytytti keittiön valon ja korjasi astiat ruokapöydältä lieden viereiselle pöydälle. Niiden tiskaaminen saisi odottaa aamuun.

Jokin tömähti vasten savupiipun sulkevaa metallilevyä. Rautavaara hätkähti, kuten oli tehnyt jo yli puoli vuosisataa.

"Oli jo aikakin", hän päivitteli ja nousi komeron portaita ullakolle. Makuuhuoneen kello löi kerran.

Ullakon päädyssä oli pieni ikkuna, jonka valossa Rautavaara näki liikkua. Siellä täällä ullakon lattiaa oli karkeita kangassäkkejä ja pahvilaatikollisia kirjoja. Savupiippu oli keskellä ullakkoa ja sen kyljessä oli metalliovi, jonka reunoista paistoi valkoinen valo.

Oli hiljaista askelten painosta narahtelevia lankkuja lukuun ottamatta. Rautavaara käänsi luukun kahvaa, josta roikkui pieni kirjekuori, ja veti sen auki. Ullakko kylpi valossa, joka sokaisi hänet hetkeksi.

"Aina sama juttu", naurahti Rautavaara ja otti savupiipusta kaatuvan sielun kiinni. Sielun koskettaminen tuntui aina yhtä hyvältä. Se tuntui siltä, kuin olisi hyväillyt pilveä josta saa otteen. Se oli hyvin kaunis sieluksi. Sen kantaja oli ollut erittäin kaunis nainen. Tosin, kaikki sielut näyttivät kauniilta Rautavaaran silmissä.

Savupiipussa oli kahden naisen sielut, jotka hän laski varovaisesti ullakon lattialle. Ne olivat moitteettoman puhtaita ja kirkkaita nokisesta savupiipusta huolimatta. Rautavaaralle alkoi tulla hyvä mieli ja olo juuri hetkellä, jolloin sielut olivat hänen sylissään. Tottahan toki hän sen tiesi, salaisuutensa. Hän vanheni ikätovereitaan hitaammin sielujen takia, salaisen työnsä takia. Siitä sen täytyi johtua ja niin oli hyvä.

Rautavaara työnsi sielut isoon säkkiin ja solmi sen nyörit kiinni. Sitten hän asetti säkin toisen säkin sisään, jottei valo paistaisi kankaan läpi. Rautavaara nosti säkin olalleen. Se ei painanut juuri mitään. Hän laskeutui portaita alakertaan.

Rautavaara oli tuumailut järkevänä miehenä, että jos hän useana päivänä viikossa vuosikausien ajan marssisi etuovesta iso säkki selässään, alkaisivat ihmiset epäillä jotain. Siispä hän oli rakentanut pienen salaoven makuuhuoneeseensa, josta pääsi talon sisä rakenteiden kautta toiselle salaovelle, joka aukesi talon taakse metsän varjoihin, suojaan epätoivotuilta katseilta.

Tie sisä rakenteiden kautta oli ahdas ja pölyinen, mutta Rautavaara oli vielä sen verran solakassa kunnossa, että mahtui hivuttautumaan ulos asti. Ulkoilma oli virkistävän raikas ja pilvet varjostivat metsää sopivasti, jotta hänen ei tarvinnut huolehtia huomatuksi tulemisesta. Rautavaara roikutti säkkiä olkapäällään ja käveli pehmeän askelin kohti maantietä, jonka hän ylitti vilkuillen puolelta toiselle.

Rautavaara vilkaisi taloan. Valot olivat jääneet päälle, kuten hän oli tarkoittanutkin. Nummelinien talo oli pimeänä ja näytti synkältä pilvistä taivasta vasten. Rautavaara pudisti päätään ja jatkoi syvemmälle metsään. Pöllö huhui jossain lähellä. Hän tiesi tarkalleen minne oli menossa, mutta pyrki menemään aina hieman eri reittiä ollakseen jättämättä jälkiä.

Rautavaara saapui joen mutkalle. Lepopaikka oli siitä vähän matkaa yläjuoksulle, jotenka hän jatkoi matkaansa joen vartta pitkin. Säkki liikkui pehmeästi hänen selkäänsä vasten.

Rautavaara pysähtyi vähän matkaa käveltyään. Pilvet hänen edessään paljastivat kuun, jonka valo kimalteli veden pinnassa. Hän laskeutui polvensa varaan ja maistoi vettä kämmenellään. Se oli hyvää ja virkistävän viileää.

"Täällä teidän on hyvä olla", Rautavaara kuiskasi.

Viljo huusi täyttä kurkkua kuin pistetty sika. Sitä oli jatkunut läpi yön, eikä Mira ollut saanut silmällistäkään unta. Ajoittain Mira komensi Viljoa olemaan hiljaa, mikä tuntui hiljentävän hänen ääntään hetkeksi. Sitten Mira muisti, että hän oli kuuro. Että ainakin hänen piti olla kuuro.

"Mitä syytä sinulla on huutaa? Oliko Rautavaaran sänky liian kova herralle?", tivasi Mira kahvia keittäessään.

Viljo oli huutanut itsensä uuvuksiin ja hänen äänensä ei yltänyt enää yhtä korkealle kuin yöllä, mutta hän teki parhaansa. Hän repi ja riuhtoi sänkyvaatteita käsillään ja hakkasi päätänsä tyynyä vasten.

"Etkö jaksaa enää? Häh?!", huusi Mira Viljolle pirullisesti virnistäen. Viljo sulki suunsa ja oli hiljaa.

"Kuuletko sinä minua, kuuro?!" Viljo oli hiljaa. Mira mulkoili häntä vihaisesti. Hän kaatoi mukinsa täyteen kahvia ja istui sohvalle.

Mira oli juonut kahvia pitkään ja tiesi, minkälaisia päänsärkyjä kofeiinin puute hänessä pystyi aiheuttamaan. Siispä päänsärkyjen alkaessa hän oli alkanut juoda lisää kahvia, mikä vei kivut yleensä mennessään. Nyt se ei kuitenkaan auttanut. Kahvi rauhoitti hieman, mutta kipu jäi sykkimään ohimon seudulle.

Mira joi kahvinsa niin nopeasti, että poltti kielensä.

"Huuda ihan niin paljon kuin jaksat, minä en välitä paskaakaan", hän tiuskaisi ja käveli ulos.

Talon huusi oli lahonnut ajat sitten, mikä ei Miraa haitannut. Hän käveli talon taakse niityn reunalle ja laski alushousunsa nilkkoihinsa. Mira katseli taivasta tehdessään tarpeensa; synkkiä pilviä, jotka lupasivat sadetta ja ehkäpä ukkostakin. Ilma oli kostea, raikas. Ulkona olo oli virkistävää sisällä olon jäljiltä ja Mira ahmi ulkoilmaa sisäänsä kävellessään takaisin talolle.

Viljo alkoi valittaa heti Miran astuttua sisään, mistä hän ei olisi voinut välittää vähempää. Hän otti päiväkirjan ja kynät keittiöpöydältä ja nousi portaita ullakolle.

Pöly tanssi ullakon heikossa valossa. Kaikki oli Mirasta turvallisen haalistunutta ja kuollutta, yllätyksetöntä. Sitä kissaa lukuun ottamatta, tietty.

"Tule esiin, kissa", tokaisi Mira varjoille. Kissa astui valoon äänettömin askelin. Se tiesi mitä Mira oli tullut tekemään.

"Huomenta, Mira", tervehti kissa hienostuneella äänellä.

"Huomenta, kissa. Mitä luulisit mun psykiatrini sanovan, jos se tietäisi että puhun kissalle?"

"Kysymyksesi viittaa menneisyyteen, Mira. Se mitä olet tullut tänne tänään tekemään luo tulevaisuuttasi", kissa virkkoi. "Sinä tulit laittamaan kovan aidon totuuden paperille, mustaa valkoiselle. Sinä tulit katsomaan sitä silmästä silmään."

"Oletpa sinä vallan nokkela karvapallokone, kiilusilmä. Miltä sinun tulevaisuutesi näyttää? Olisiko se mahdollisesti kenkälaatikossa mullan alla?", tokaisi Mira ja puristi kirjaa kädessään.

"Jätän sinut rauhaan", lupasi kissa ja katosi takaisin varjoihin.

Mira käveli piirongille äkäisin askelin ja veti pienen jakkaran alleen. Piirongin kirjoitustaso oli paksun pöykerroksen peitossa, jonka hän pyyhki kädellään lattialle. Hän meinasi puhalttaa, mutta tajusi kuinka paksuksi ilma silloin kävisi. Jo ilmassa leijuva pöly kirveli hänen silmissään.

Mira asetti kirjan pöydälle ja tutki sen kansia. Ne olivat symmetrisiä suorakulmioita, jotka olivat täsmälleen samankokoisia. Puiset pinnat oli hiottu huolella tikuttomiksi ja liekitetty kevyesti tummanruskeiksi. Kirjan selkä oli nahasta ja sen sivut oli sidottu huolella paksulla langalla, joka salli jokaisen aukeaman levittämisen paperia repimättä.

Kanteen oli poltettu *Mira*.

Mira oli kummastellut kirjan hyvää kuntoa jo aikaisemmin, mutta hän huomasi nimensä sen kannessa vasta nyt. Mira oli varma siitä, että kirja oli uusi. Rautavaara oli tehnyt sen häntä varten.

Mira katsoi ikkunasta levittäytyvää maisemaa miitteliäänä; synkkää pilvistä taivasta, kaukana levittäytyvää metsän rajaa ja sen sisään katoavaa maantietä. Kolmekymmentä vuotta laitoksissa oli tehnyt hänestä todella kyynisen ja hän tiesi hyvin mitä se tarkoitti. Joskus Mira katui sanojaan ja käytöstään jälkeinpäin, mutta piti sitä pysyvänä osana itseään niin hyvässä kuin pahassa.

Vierailu Rautavaaralla oli yllättänyt hänet täysin. Se oli tuntunut siltä kuin viimeiset kolmekymmentä vuotta olisivat olleet vain paha unta ja Mira olisi ollut pikkutyttö Rautavaaran polvella. Kysymys kuului, pitäisikö hänen olla kyynisempi Rautavaaraa kohtaan?

Se oli Mirasta tyhmä kysymys ja vastaus oli ei. Jos hänen elämässään oli vain yksi hyvä asia, se saisi olla kuinka petollinen tahansa kunhan se tuntuisi hyvältä ja saisi todellisuuden katoamaan edes hetkeksi.

Mira avasi kirjan kannen. Ensimmäinen sivu hohti lumivalkoisena ja tyhjänä. Kynät odottivat kirjan vieressä terävinä ja valmiina levittämään lyijynsä ajatuksiksi ja kuviksi. Hänen kätensä hikosivat ja hänen kurkkuaan kuivasi. Ehkä hänen olisi ensin parempi käydä juomassa lasillinen vettä? Oliko hänellä liian vähän vaatetta päällä?

Ei, se on nyt tai ei koskaan. Lakkaa pakenemasta todellisuutta.

Mira veti syvään henkeä ja poimi toisen lyijykynistä käteensä. Hän laski kätensä paperille ja alkoi kirjoittaa koukeroisin kirjaimin.

Päiväkirja,

Minulla on tosi paha olla. Vitun paha olla.

Viljo huutaa minulle koko ajan ja hakkaa minun päähäni nauloja löyhkällään.

Päätä särkee.

Vittu minä saan kokata, tiskata ja keittää. Pestä ja käyttää sitä paskalla. Sitä minä vaan tuumailen, että olisko pitänyt jättää se sinne laitokseen mätänemään. Olisko se siellä tyytyväisempi? No varmasti! Kai minäkin olisin tyytyväisempi.

Tämä on kai nyt kuitenkin tilanne, jossa joudutaan elämään. Ei sitä sinne takaisinkaan voi noin vain viedä tai muuallekkaan laittaa.

Mä puhuin tossa äsken kissalle. Uskotko? Oon puhunut jo monta kertaa. Se kertoi että Viljo on Kalman pauloissa. Kuka Kalma on?! Minä kuuntelen kissojen neuvoja! En minä niitä noudata, mutta.. Kai minä olen hullu niin kuin ne siellä aina sanoivat.

Minä sain tämän päiväkirjan Rautavaaralta naapurista. Rautavaara on mukava ihminen, joka on tällä hetkellä kyllä ainut jolle jaksaa puhua. Sergei on pervo friikki, joka on aivan samaa sarjaa laitoksen raiskaajien kanssa. Miten semmosille voi puhua?

Mun päätä särkee eikä kahvin kittaaminen auta. Voi jeesus, mä tarvin pillereitä ja paljon. Niitä tai jotain muuta, joka vie muihin maailmoihin.

Mira jatkoi ja jatkoi kirjoittamista. Hän toisti samoja asioita tietoisesti, mutta tunsu hetki hetkeltä olonsa parantuvan. Päänsärky jäi, mutta siirtyi kauemmaksi tietoisuuden keskipisteestä.

Kun Mira lopetti, oli hän kirjoittanut neljä sivua nuhruisella käsialallaan ja sutannut viimeisen sivun alaosaan raskaalla kädellä.

Vitut, elämä on perseestä ja sitten kuollaan.

- Mira, 1976

Mira hengitti raskaasti ja luki mitä oli kirjoittanut. Häntä alkoi hymyilyttää lukiessaan joitakin asioita, kun taas joidenkin asioiden kohdalla hänen ilmeensä vakavoitui. Se oli totta ja aitoa joka sana, sitä mitä elämä Mira Sofia Nummelinille tätä nykyä oli. Mitäpä muutakaan se oli ollut pitkään aikaan? Mira sulki kirjan ja työnsi sen piirongin varjoihin. Hän lepuutti silmiään ikkunan maisemassa ja päätti yhtäkkiä lähteä ulos. Noin vain.

"Minä lähden saatana ulos!" hihkaisi Mira ja pomppasi ylös jakkaralta.

Hän loikki portaat alas. Viljo alkoi valittaa heti, mitä Mira ei ollut huomaavinaanakaan. Hän nappasi mustan kuluneen nahkatakkin naulakosta ja veti sen päällensä. Sitten hän hyppäsi kumisaappaisiin ja marssi ulos sulkien oven perässään.

Virkistävän viileä kostea ilma osui hänen kasvojaan vasten ja täytti hänen keuhkonsa. Tuuli puhalsi hiukset hänen kasvoilleen. Mira käveli pihan keskelle ja pysähtyi katsellakseen maisemia. Hän pyöri kuin pikkutyttö ikään ja ihasteli jokaista luonnon yksityiskohtaa. Ihasteli taloja, ihasteli taivasta. Hengitti lisää tuota raikasta, kosteaa ja ennen kaikkea viileää ilmaa, joka vapautti hänet lukemattomista taakoista. Päänsärky oli poissa ja Mira nauroi onnellisena. Nauroi niin että itki.

Mira polvistui ja kosketti rikkaruohoista nurmikkoja. Hän tunsu kasteen sen pinnalla ja maistoi sitä kastuneelta kädeltään. Mira katsoi taivasta silmiään siristellen ja vesitippa osui hänen nenälleen.

Toinen. Kolmas.

Alkoi sataa kaatamalla ja Mira avasi suunsa juodakseen sadevettä. Hän hymyili ja nauroi. Levitti kätensä ja tanssi litimärkänä.

Rautavaara katseli Miraa tupansa varjoista ja hymyili.

"Niin sitä pitää, tyttöseni. Tuuleta, tuuleta kunnolla!"

"Herää Viljo, herää", kuiskasi Kalman etäinen ääni. Viljo oli syvässä unessa eikä havahtunut.

"Herää Viljo", kuiskasi Kalma lähempää.

Viljo säpsähti hereille ja katsoi ympärilleen. Hän tunsu kostean sammalen allaan ja tuulen kasvoillaan. Suo näytti samalta kuin aina, aurinkoiselta ja elinvoimaiselta.

"On tullut aikasi palata kuolevaisten keskuuteen. Olet kuunnellut tarkasti kuten Kalman lapsen tulee", sihisi ääni Viljon korvissa. "Kuuntelit kavalia miehiä, jotka sekaantuivat suon asioihin, kuuntelit Ukkoslinnun nöyrää palvelijaa ja ennen kaikkea Miraa, Kalmalle niin arvokasta Miraa."

"Tavalla jolla eilen palvelit kuulollasi, huomenna palvelet silmilläsi ja kielelläsi, Kalman lapsi."

"Seuraa suokukkaa, se johdattaa sinut luokseni."

Viljo näki ison valkoisen kukan, joka nousi tuulen kannateltavaksi. Se tanssi ja lensi hänestä pois päin. Viljo nousi jaloilleen. Ne huusivat kivusta, mutta hän kompuroi liikkeelle. Hänen jalkansa upposivat suohon ja hänen askeleensa olivat uuvuttavan raskaita.

Viljo nousi sängystään ja lysähti lattialle. Hän nosti päätään ja katsoi eteensä sokeilla silmillään kuin nähden jotain.

Oli yö ja Mira nukkui sikeästi viereisessä huoneessa.

Suokukka pyöri sammalmattoa pitkin. Tuuli sai otteen sen pohjasta ja lennätti sen kauas eteenpäin.

"Voi ei!", ähkäisi Viljo ja repi jalkansa kaikin voimin suon otteesta. Hän kompuroi pystyyn ja pääsi kuivemmalle maalle. Kukka oli ehtinyt taas kauemmaksi.

Viljo juoksi mutta kompastui ja pyöri alas pientä mäkeä satuttaen itsensä. Hän nousi jaloilleen ja hoiperteli kukan perään, joka pyöri yhä eteenpäin.

Viljo törmäsi oveen ja se pamahti auki. Hän kompuroi ulos ja kaatui terassin portailta alas. Hän löi päänsä pihakiveen ja kolhi polvensa, mutta nousi ylös horjahdellen puolelta toiselle.

Äkillinen tuuli idästä lennätti kukkaa kauemmaksi Viljosta. Hän sai voimaa jalkoihinsa ja harppoi kukan perään.

Suon kuiske ja tuoksu voimistuivat Viljon ympärillä ja kannustivat häntä jatkamaan. Sää kirkastui ja luonto hohti. Se mitä Viljo oli pitänyt jumalaisen kauniina osana suota, oli ollut rämemaata tähän verrattuna. Vesi kimalteli joka puolella ja kukat puskiivat maan lävitse auringonvaloon.

Selvittyään talon nurkasta, josta Viljo otti hetken tukea, pääsi hän heinikon reunalle. Suon tuoksu veti häntä metsän reunaa kohti, jonne hän kompuroi niin nopeasti kuin pystyi. Hän kompastui kiviin ja repi jalkansa verille, mutta jatkoi vauhtiaan hidastamatta eteenpäin.

Viljon kasvot olivat hiestä märät ja vaatteensa nuhriset ja revenneet. Hän puuskutti ja murahteli kuin eläin ja tuijotti tyhjällä katseellaan jotain edessäpäin.

"Kalma, minä tulen!", huusi Viljo hengästyneenä ja jatkoi eteenpäin.

Suosta versosi pusikoita ja kitukasvuisia puita. Terävät piikit peittivät niiden oksia, odottivat lehtien takana piilossa. Samassa taivas synkkeni niin, että Viljo säikähti.

"Juokse poikani, juokse! Älä revi veriäsi maahan!" Kalman ääni tuli jostain kaukaa edestäpäin. Viljo väisteli piikkejä parhaansa mukaan ja kiristi vauhtia, vaikka hänen kehonsa halusi jo levätä.

Metsä peitti Viljon varjoihinsa. Jos hän näki aukiolla, ei hän nähnyt enää täällä. Silti kuin ihmeen kaupalla hän väisti puut, väisti kivet, väisti kannot. Oksat piiskasivat hänen kasvojaan, mutta eivät vaikuttaneet hänen kulkuunsa. Viljon hengitys oli kuivaa, raivoisaa pihinää.

Kaukana edessäpäin synkkien hahmojen takana pilkahteli aavemainen hohde.

Piikikkäät pensaat ja puut jäivät Viljon taakse ja taivas kirkastui kauniiksi.

Viljo näki Kalman selän kaukana edessään. Se kohosi korkealle maanpinnan yläpuolelle, josta kasvavat juuret kiertyivät sen ympärille kuin jättiläismäiset käärmeet. Vesi virtasi Kalman naavamaisista hiuksista ja valui alas muodostaen kirkasvetisen lammen.

"Seuraa suokukkaa, se johdattaa sinut luokseni", kuiski suo lakkaamatta. Häly Viljon ympärillä alkoi käydä korvia huumaavaksi. Se kannusti häntä loppuun asti, kannusti Kalman luokse.

Metsä tuli loppuunsa ja suo alkoi. Se levittäytyi kauas hohtavan usvan taakse. Vesi joka puolella oli pikimustaa, sillä taivas oli synkkien pilvien peittämä ja suo syvien varjojen peitossa.

Viljo seisahtui hetkeksi ja hymyili kuin ihastellen edessään levittäytyvää maisemaa. Sitten hän nytkähti liikkeelle kuin käskystä ja kiirehti eteenpäin. Hänen ähkäisyensä ja rikkoutuvien vesipintojen pärskähtelyt täyttivät suon kaiuillaan.

Lampi Kalman ympärillä kasvoi kasvamistaan jokaisella Viljon ottamalla askeleella.

"Juo", komensi Kalma. "Juo minusta!"

Viljo pusersi itsestään viimeiset voimavarat irti. Jalat pettivät ja hän kaatui puolikuolleena lammen viileään veteen. Viljo avasi silmänsä ja näki vain kirkasta valoa. Lammen pohja paistoi kuin aurinko ja käski Viljoa nielemään vettä.

Viljo hengitti sitä.

Suuri vesiallas odotti Viljoa petollisen mustana. Kasvit kasvoivat pintaan siellä täällä sen reunoja, mutta keskeltä se oli niille liian syvä.

Viljo oli likainen ontuva hahmo, joka ryntäsi puuskuttaen ja hinkuen suomaan halki. Hän ei jaksanut enää askeltakaan ja hoiperteli loppuun asti kovan vauhtinsa turvin. Jalat pettivät ja hän kaatui veteen.

Viljo joi sakeaa suovettä upoksissa ja veti sitä keuhkoihinsa. Hänen kehonsa alkoi nykiä ja pyristellä vastaan hapen loppuessa, mutta hänen mielensä pakotti kädet kauhomaan kehoaan syvemmälle.

Kaikki Viljon ympärillä oli sokaisevan valkeaa. Hän ei nähnyt mitään muuta kuin oman paljaan ruumiinsa sitä katsoessaan.

"Tervetuloa kotiin, Kalman lapsi", kurnutti Kalma jossain lähellä. Viljo vilkuili ympärilleen, muttei nähnyt häntä.

"Minä tulin", totesi Viljo ja hymyili.

"Sinä tulit, rakas lapsi." Kalma lipui esiin valkoisesta usvasta. Hän näytti samanlaiselta kuin ensimmäisellä kerralla; äärettömyyksiin levittäytyvät juuret ja varret, joiden keskipisteenä oli luomakunnan herra, Kalma. Hänen silmänsä olivat kirkkaat kuten aina.

"Sinä tulit syntyäksesi uudestaan. Sinä tulit syntyäksesi ihmisten maailmaan, jossa saat palvella Kalmaa."

"Sinulta olen saanut henkiriepuni. Olen sinulle sen velkaa", vastasi Viljo. Kalma kurnutti hyväksyvästi.

"Tule lähelle, Viljo", kehotti Kalma. "Tule niin lähelle kuin suinkin pystyt."

Viljo veti itseään yhä syvemmälle pohjakaasvillisuutta nyhtämällä. Hänet ruumiinsa oli lakannut nykimästä ja antanut periksi.

Syvällä pohjassa oli paksu juuri, jonka alle Viljo työnsi kätensä. Se jäi juuren puristukseen ja Viljo lakkasi liikkumasta. Kalma lipui esiin sakean veden kätköistä ja kääri juurensa tiukasti Viljon ympärille.

Viljo oli Kalman sylissä ja pystyi haistamaan hänen lahoavan puisen ihonsa. Kalmasta versovat juuret kiemurtelivat hellästi Viljon iholla. Ne levisivät joka puolelle hänen kehoaan niin, että kohta vain hänen päänsä pilkisti esiin Kalmasta. Sitten yksi toisensa jälkeen ne puristautuivat läpi Viljon ihosta, lihasta ja luusta ja repivät hänet kappaleiksi niin, että Viljo oli todella osa Kalmaa.

Niin Viljo kuoli.

Suon lapsi oli syntynyt. Suon lapsi kohotti kätensä vedenpinnan läpi ja otti kourallaan otteen sammalesta. Kalpeat sormet upposivat sammaleeseen ja puristivat niin, että vesi tihkui sormien välistä. Toinen koura sinkoutui ensimmäistä kauemmaksi ja teki esimerkin mukaan.

Koura kouralta suon lapsi nousi veden alta. Nousi uuteen maailmaan, joka haisi ja näytti vieraalta. Se veti kiduksensa täyteen näkymätöntä ja kirkui, huusi ja mylvi synkälle maailmalle.

Oli vuosi 1964.

Kylä 7 sijaitsi keskellä Siperian valtavia erämaita. Se oli nimensä mukaisesti pieni kylän kokoinen kompleks. Se oli niin salainen ja huipputarkasti vartioitu, että mikä tahansa sen lähelle eksynyt tunnistamaton esine tai olento tuhottiin välittömästi. Paikka oli tosin valittu tarkkaan syrjäisyyttä silmällä pitäen, eivätkä automaattitykit ja tarkka-ampujat saaneet tavallisesti muuta saalista kuin pieneläimiä.

Sergei istui pöytänsä takana ja naputti papereitaan kynänsä tylpällä päällä. Hän oli hermostunut ja syvällä mietteissään.

Huone oli pieni ja harmaa. Sotilaallinen askeettisuus näkyi kaikessa. Niin hyllyt, seinät, lattia kuin kattokin olivat metallisia. Ainoastaan Sergein pöytä ja kynät olivat puusta kirjojen ja papereiden lisäksi. Ilmassa saattoi aistia kylmän metallisen tuoksun.

Sergein ongelmana ei ollut tiede, mikä sujui kuin vodkapaukkujen kumoaminen nuorempana. Ongelmana oli tieteen tekemisen etiikka, mikä raastoi Sergein mieltä. Se sai hänet tuntemaan itsensä valtavan syylliseksi kaikkeen väärään, mitä he hänen nähdäkseen tekivät.

Neuvostoliitto istui niin huikaisevien teknisten innovaatioiden päällä, että niillä olisi voitu parantaa nälänhätä, syöpäsairaudet ja ihmisen murhanhimoisen luonne. Komissaari sai ladella propagandaa sen kuin kerkesi siitä, miten kapitalistit sun muun tyhjöpäät eivät ymmärtäisi heidän innovaatioidensa päälle. Samaan hengenvetoon hän lisäsi, että oli parempi jos heidän oma kansansakaan ei tietäisi, mihin heidän nykyteknologiansa todellisuudessa pystyy.

"Me olemme kuin hyviä vanhempia ja tiedämme, mikä on parhaaksi rakkaille lapsillemme", julisti Komissaari erään tilanneraportin lopuksi. Sergei muisti hänen hymynsä, joka antoi ymmärtää että Komissaari uskoi siihen mitä sanoi.

"Paskiainen", Sergei ajatteli.

Nyt Komissaari halusi päästä vierailemaan korkeammalla ulottuvuustasolla. Hän halusi nähdä leveyden, pituuden, syvyyden ja ajan lisäksi sen viidennen. Tiedemiehet Sergei mukaan lukien olivat selittäneet hänelle, miksi se oli mahdotonta; hänen aivonsa eivät pystyneet käsittämään viidettä ulottuvuutta. Se voisi olla vaarallista, ellei jopa kuolettavaa, he sanoivat. He uskoivat saavansa Komissaarin takaisin, mutta eivät pystyneet takaamaan sitä, että hän olisi samassa kunnossa kuin mennessään.

Komissaari oli pitänyt päänsä ja käski miesten tehdä siitä mahdollista.

Tiedemiehet olivat onnistuneet Sergein johdolla tutkimaan viidettä ulottuvuutta. He olivat "katsoneet" sitä mustavalkonäytön kautta, he olivat "kuunnelleet" sen taajuuksia ja he olivat nostaneet rotan sen tasolle.

Se, mitä he näkivät oli kuin soluelämää mikroskoopin linssin läpi; kaikenmuotoiset hahmot liikkuvat ilman mitään ilmeistä kaavaa ympäriinsä. Se, mitä he kuulivat oli kohinaa; heidän laitteensa eivät ilmeisestikään pystyneet käsittelemään signaalia oikein tai vika oli heidän aivoissaan.

Rotta oli saatu laskettua takaisin. Se oli kyhjöttänyt häkkinsä nurkassa useita tunteja kerälle kääriytyneenä, minkä jälkeen se alkoi liikkua ja käyttäytyä lähes normaalisti. Se oli kuitenkin muuttunut siinä määrin, että se ei päästänyt enää yhtäkään lajitoveriaan lähelleen, vaan joko pakeni tai puri niitä kunnes välimatkaa oli häkinmitta.

Suuremman nisäkkään, kuten Komissaarin tapauksessa ihmisen, nostaminen ei ollut kummoinen haaste tiedemiehille. Tarvittiin vain suurempi taajuusmuunnin ja enemmän virtaa. Sergei naputti kynällään paperia, jolla oli piirustukset huomattavasti entistä suuremmasta rottanosturista.

Hän oli selittänyt Komissaarille henkilökohtaisesti, että ihmisen siirtämiseen tarvittava valtava sähkömäärä voisi aiheuttaa ongelmia. Kylä 7:llä oli oma ydinvoimala, joka oli kaivettu syvälle maan sisään, kuten suurin osa muistakin rakennuksista. Voimalan kapasiteetti oli huomattava tiedeprojektien epätavallisuudesta johtuen. Silti rottanosturin käyttö oli pimentänyt osan verkosta.

"Jos teidät herra Komissaari nostettaisiin, vaatisi se vähintäänkin koko voimalan kapasiteetin. Tarvetta on hyvin vaikea arvioida, sillä se ei ole missään määrin suorassa suhteessa eliön massaan", oli Sergei selittänyt. Komissaari oli nyökännyt ja luvannut voimalan koko kapasiteetin. Hänen ilmeettömät kasvonsa harmaan kiekkomaisen lakin alla kertoivat, että koe tehtäisiin kaikesta huolimatta hänen tahtonsa mukaan. Sergei oli nyökännyt ja Komissaari oli kävellyt ulos huoneesta.

Sergei naputti papereitaan yhä voimakkaammin. Kokeen alkuun oli seinäkellon mukaan puoli tuntia. Komissaari saapuisi hetkenä minä hyvänsä.

Sergei ajatteli sitä, että Kylä 2:ssa onnistuneesti toteutettu tyhjiöstä loputtomasti energiaa tuottava generaattori oli yhä vain maan eliitin ja yhteiskunnastaan eristettyjen tiedemiesten tiedossa. Ei hän tiennyt mitä sen jälkeen oli tapahtunut, kun heidät oli siirretty Kylä 7:ään. Sergei uskoi, että generaattori oli kuljetettu johonkin toiseen

Kylistä jatkojalostusta varten. Mitä vähemmän pieni ihminen tietää, sen helpompaa häntä on hämätä. Selvähän se.

Ilmalukon ovi sihahti auki käytävässä ja Komissaarin ääni seurasi perässä. Hän selvitti aikatauluun hintelän avustajansa kanssa, erityisesti huomista tapaamistaan presidentin kanssa. Sergei pudisti päätään. Komissaari ei hyvin ilmeisesti ymmärtänyt, kuinka vaarallista nostaminen oli.

"Erinomaista päivää, toveri Sergei", tervehti Komissaari ovelta. Hän oli silminnähdyn innoissaan. "Olemmeko valmiit?"

"Olemme, herra Komissaari", vastasi Sergei ja nousi tuoliltaan. Hänen kasvonsa olivat kuolemanvakavat. Hän otti lehtiönsä mukaansa ja ohjasi Komissaarin takaisin käytävään.

"Tätä tietä, herra Komissaari", pyysi Sergei ja käveli käytävää eteenpäin.

Sergei ei kuunnellut, kun Komissaari kertoi innoissaan omasta käsityksestään siitä, kuinka koe tulisi menemään. Hän vaikutti luulevan, että näkisi jotain ihmeellistä ja että se tekisi hänestä jollain tavalla paremman ihmisen. Sergei nyökkäili ja mutisi hyväksyvästi mietiskellessään kaiken järjettömyyttä. Koko maailman järjettömyyttä ja irrationaalisuutta. Koko maailman *epätehokkuutta*. Sitä, kuinka *egoistiset idiootit* sanelivat elämän säännöt hyvätahtoisten idealistien kantaessa vastuun ja taakan.

"Ehkäpä jonakin päivänä idealistit raivaavat tiensä voimalla", ajatteli Sergei ja hymyili.

"Tässä herra Komissaari, toinen kolmosluokan suojauksella varustetuista häkeistämme", esitteli Sergei ja avasi oven painamalla kämmenensä skanneriin. Ovi avautui sihahtuksen saattamana ja miehet astuivat sisään. Sergei pysähtyi ovelta ja päästi Komissaarin ohi. Sitten hän sulki sen Komissaarin avustajan nenän edessä. Avustaja katseli Sergeitä ikkunan lävitse kuin hylätty koiranpentu.

Huone oli eteinen, jonka seinillä oli naulakoita ja penkkejä. Seuraava huone oli läpinäkyvän paineoven takana. Se oli suihkutila, jonka seinillä roikkui valkoisia kangaspukuja.

"Vai että häkki?" ihmetteli Komissaari ja riisui paksun, pitkän takkinsa.

"Kyllä, herra Komissaari", vastasi Sergei ja huokaisi. "Se on slangiamme ja tarkoittaa kolmannen luokan Yasha-kammiota. Se on vuorattu amerikkalaisilta saaduilla eksoottisilla materiaaleilla ja pysyy kasassa, vaikka räjäyttäisimme antimateriapommin sen sisällä. Ulkoapäin se kestää käytännössä mitä tahansa."

"Aah, totta kai", sanoi Komissaari ja nyökkäili kuin olisi ymmärtänyt joka sanan.

"Jos saan pyytää, voisitteko riisua kaikki vaatteenne niin voimme siirtyä suihkujen puolelle?" Komissaari virnisti ja nyökkäsi.

Suihkusta selvittyään miehet siirtyivät seuraavaan huoneeseen valkoisissa kangaspuvuissaan. Tila oli täynnä elektroniikkaa ja valkopukuisia tiedemiehiä. Häkin paksu ovi oli auki. Sen vieressä seisoivat sotilas, joka tervehti Komissaaria napauttaen kengänkantansa kuuluvasti toisiaan vasten. Komissaari nyökkäsi ja sotilas laski kätensä.

"Kykenee pysäyttämään vaikka armeijan tuolla kiväärillään", mutisi Komissaari itseksensä ja käveli häkkiin.

Ihmiskokoinen nosturi ei ollut vaikuttavan näköinen laite. Se oli tyypillistä harmaiden teknologiaa: siro, pitkä ja yksinkertainen. Paksut kaapelit mutkittelivat sen kytkentäpaneeliin seinän isoista sähköporteista. Niitä lukuun ottamatta huoneessa ei ollut muuta kuin pitkiä kaarevia tankoja, joiden alle ihminen juuri ja juuri mahtui. Itse hallintalaitteet ja valvontatilat olivat häkin oven takana, mistä tiedemiehet saattoivat seurata kokeen kulkua videokameroiden avulla.

"Fedor, tuo panta", Sergei huikkasi. Nuori mustatukkainen mies tuli valvontahuoneesta valkoinen valjailta näyttävä esine mukanaan. Sergei otti sen hänen kädestään ja kiitti. Fedor palasi valvontahuoneeseen.

"Herra Komissaari, jos saan häiritä?" Komissaari oli syventynyt nosturin ihailemiseen ja oli aikeissa koskettaa sitä. "Pantanne." Komissaari kääntyi ympäri ja avasi suunsa. "Ennen kuin kysytte, herra Komissaari, panta on laite joka kiinnitetään ympärillenne laskemista varten. Se kiinnitetään tiukasti niin, että se kulkee haarojenne välistä, sekä kylkienne ja olkapäidenne yli."

"Te osaatte ajatella niin kaikkea, toveri Sergei", Komissaari naurahti. "Vallan ylimmissä piireissä puhutaan työstänne vain hyvää ja voin nyt omakohtaisesti todeta, miksi."

"Kiitos, herra Komissaari", kiitti Sergei ja hymyili jäykästi. "Pukekaa panta päällenne niin voimme aloittaa."

Kammion ovi suljettiin. Sen reunoista pääsi pieniä sihahduksia ilmalukkojen sulkeutuessa. Komissaari seisoivat oven takana ohuiden yllään kaareutuvien tankojen alla. Panta puristi hänen lihavaa kehoaan joka puolelta.

"Eiköhän laiteta pojat laite tulille", Komissaari kehotti. Hänen äänensä kuului sähköisenä valvontahuoneen kaiuttimista. Neljä monitoria näyttivät kuvaa huoneen jokaisesta nurkasta. Sergei nosti mikin pöydältä ja katsoi yhtä ruuduista puhuessaan.

"Ei mene enää pitkään, herra Komissaari."

Kun valmistelut oli saatu päätökseen, Sergei käynnisti nosturin. Se latautui ja imi kaiken sähköön koko Kylästä niin, että valvomon valot välkkyivät hetken ajan. Sitten nosturi purkautui äänettömästi ja näkymättömästi Komissaariin, joka katosi jälkeäkään jättämättä.

Valot paloivat jälleen normaalisti ja Sergei kollegoineen alkoi ladata nosturia laskemista varten. Hän selosti havaintonsa kokeen jokaisesta vaiheesta seinään kiinnitettyyn ääninauhuriin. Kaikki meni kuten piti ja nosturi oli valmis laskemista varten noin viisi minuuttia kokeen aloittamisen jälkeen.

Sergei nosti mikin ja valitsi vartiohuoneen kanavan.

"Selvä, voitte tulla." Meni hetki. Kaksi vankkaa sotilasta saapui valvontahuoneeseen suuri läpinäkyvä mellakkakilpi mukanaan.

"Fedor, paikallista rakas Komissaarimme", käski Sergei ja valmisti nosturin laskemista varten.

"Löytyi. Syötän", Fedor ilmoitti. Loput valvomon tiedemiehistä huolehtivat kokeen muista osa-alueista. Heistä aliarvoisimmat, jotka hekin olivat hyvin korkea-arvoisia siviilimaailmassa, valvoivat instrumenttien arvoja.

Sergei aktivoi nosturin ja Komissaari ilmestyi kammioon. Hän seisoి eleettömänä tyhjä ilme kasvoillaan.

"Perhana, ei näytä hyvältä", Sergei manasi. "Selvä, olkaa valmiina sotilaspojat. Jos herra Komissaari on aggressiivisella päällä, pidätte hänet kammiossa." Sotilaat nyökkäsivät päättäväisesti ja nostivat mellakkakilven käsivarsilleen.

Sergei avasi oven ja käänsi katseensa monitoreihin. Sotilaat sulkivat oven mellakkakilvellä ja tukivat sitä kaikin voimin.

Aluksi ei tapahtunut mitään. Komissaari seisoi yhä eleettömänä. Alkoi tapahtua vasta, kun hän näki miehet kilven takana. Komissaari huusi kuin sekopäinen ja ryntäsi sotilaita päin. Hänen suuri painonsa mätkähti kilpeä vasten, mutta sotilaiden jalat pitivät.

"Ikävää olla oikeassa", kuiskasi Sergei ja sulki kammion oven. Komissaari monitoreissa murisi ja räyhäsi ovelle ja repi hiuksiaan päästään.

" Fedor, ennen kuin herra satuttaa itsensä." Kammio täyttyi näkymättömästä kaasusta ja Komissaari lyhistyi lattialle syvään uneen.

Viljo oli kadonnut kolme päivää sitten. Mira oli etsinyt häntä joka paikasta ja oli käynyt pyytämässä Rautavaaraa pitämään silmänsä auki. Viljoa ei kuitenkaan löytynyt mistään ja Miran hätä katosi tavalla, josta hän tunsu syyllisyyttä. Mira tunsu olonsa hyväksi ja onnelliseksi pitkästä ajasta. Aamuisin hän heräsi aikaisin ja astui ulos haistelemaan raikasta ilmaa ja katsomaan auringonnousua. Sen jälkeen hän kirjoitti pitkästi päiväkirjaansa unistaan ja siitä, mitä tulisi päivän aikana tekemään. Energiaa tuntui riittävän loputtomiin ja aivan mihin tahansa, eikä hymy kadonnut hetkeksikään Miran kasvoilta. Se näkyi joka ikisessä heijastavassa pinnassa.

Neljäs päivä Viljon katoamisesta alkoi tapaan, johon Mira oli jo ehtinyt tottua. Vaikka taivas oli synkkä sateella uhkaavista pilvistä, ei Miran hyväntuulisuus kadonnut minnekään. Rautavaara oli käynyt pyytämässä häntä edellisenä iltana luoksensa kirjoja lukemaan. Hän oli kertonut näkönsä alkavan olla jo niin huono, että lukeminen oli tuskallisen vaikeaa. Hän oli pyytänyt, että Mira lukisi jotain hänelle. Mira oli suostunut ilomielin ja oli herännyt innostuksissaan hyvin aikaisin. Lakanat hänen allaan olivat olleet verestä tahmeat. Miran kuukautiset olivat alkaneet.

Mira laittoi aamupalaksi mannapuuroa ja kahvia. Hän söi ja joi niin nopeasti kuin pystyi. Miralla ei ollut kovinkaan nälkä, mutta hän halusi välttää häiritsevää mahan kurinaa lukemisen aikana. Viljon sänky oli tyhjänä hänen silmiensä edessä. Sen lakanoissa ja tyynyssä oli painaumat hänen jäljiltään. Mira oli katsonut parhaaksi jättää sängyn rauhaan.

Miran kävellessä Rautavaaran talolle alkoi ohut vesisade, joka laski hänen kasvoilleen ohuen vesikalvon.

"Virkistävää ja kuivuu hetkessä", ajatteli Mira ja katseli taivasta silmiään siristellen. Oli valoisaa vaikka kumpuavat valtavat pilvivallit peittivät lähes koko taivaan taaksensa.

"Hyvää huomenta", toivotti Rautavaara ovelta.

"Hyvää huomenta!", vastasi Mira pirteästi. Rautavaara astui sivuun ja päästi hänet sisään.

"Vähän meinasi sataa", kommentoi Mira riisuessaan kumisaappaansa oven viereen.

"Niinhän tuo näyttäisi." Rautavaara katsoi ulos avoimesta ovesta. "Kaunis sade, tekee hyvää maalle." Mira nyökkäsi iloisesti. Hän näytti eri ihmiseltä kuin se, joka oli tullut viimeksi kylään Viljon kanssa. Mira hohti itsevarmuutta ja energiaa.

"Joitko jo aamukahvit?"

"Jep, tuli jo kupponen otettua. Ehkä myöhemmin, kiitos", Mira vastasi.

"Eiköhän aloiteta sitten muutta mutkitta", ehdotti Rautavaara hieroen käsiään yhteensä.

Mira yllättyi nähdessään Rautavaaran kirjakokoelman.

"Kylläpä näyttävät todella vanhoilta ja arvokkailta!", Mira huudahti. "Kuinka vanhoja nämä ovat?"

"Jotkin ovat aina 1600-luvulta asti, isoisien peruja", Rautavaara esitteli. "Eivät ne silti täällä museota varten pölyty, kyllä minä olen ne kaikki lukenut ja moneen otteeseen. Mitäpä kirja olisi ilman lukijaa."

"Ihan totta", Mira nyökkäili. "Meillä oli laitoksessa eräs Paula hoitajana, joka oli niin pakkomielteinen potilaskirjaston kunnosta, että tuskin antoi kirjaakaan lainaan. Minulle hän lainasi, koska olin hyväluontoinen, kuten he asian niin hienosti ilmaisivat." Mira virnisti ja Rautavaara hymyili takaisin.

"Mitä sinä siellä tapasit lukea?", kysyi Rautavaara ja tutki kirjapinoja katseellaan.

"Aika lailla kaikkea mikä vaikutti vähänkään kiinnostavalta. Waltarin kirjat tuli luettua moneen otteeseen." Mira oli poiminut yhden kirjoista käteensä ja selasi sitä lukien rivin sieltä ja täältä.

"Se onkin kiinnostava tapaus", kertoi Rautavaara ja käveli Miran viereen. "Se kertoo taivaasta, helvetistä ja maasta. Se kuvailee ihmismielen syövereitä ja pilviä hipovia kurotuksia. On suruja ja iloja, guruja ja piloja, ja, ja.." Mira purskahti nauruun.

"Oletko sinä runoilija?"

"Olen lukenut miljoona ja kaksi runoa, kirjoittaa en ole osannut yhtäkään."

"Tuo oli minusta jo runoutta." Rautavaara pudisti päätään hymyillen.

"Luetaan vaan tätä", ehdotti Mira ja sulki kirjan kädessään. Rautavaara nyökkäsi hyväksyvästi ja istui kiikkutuoliinsa.

Rautavaara oli tuonut huoneeseen tukevan puutuolin ja oli asettanut sen kiikkutuolinsa viereen. Hän oli levittänyt viltin sen selkänojan yli, eikä se tuntunut yhtään kovalta Miran selkää vasten.

Mira risti jalkansa ja avasi kirjan syliinsä.

"Saat lukea ihan omaan tahtiisi", Rautavaara lupasi. Mira nyökkäsi ja aloitti.

"Se mitä uskomme tietävämme maailmasta on valhetta", aloitti Mira vakaalla äänellä. "Eräs viisas mies muinaisessa Kreikassa sanoi, että ainoa asia jonka voimme tietää on se, ettemme tiedä mitään." Mira vilkaisi Rautavaaraa, joka näytti kuuntelevan keskittyneesti. Mira jatkoi.

Mitä väliä millään voi loppujen lopuksi olla, jos arvot täytyy määritellä itse.

miksi minun pitäisi välittää

miksi minun täytyisi kokea

miksi minun täytyy elää

olemme kausaalisuhteiden veistoksia.

luonnon lakien ja tulevaisuuden vankeja.

Ei meillä ole sitä vapautta, jonka luulet meillä olevan.

Ei täällä ole sitä ihanuutta, jota luulet tuntevasi.

täällä ei ole mitään lämmintä, mitään kylmää

täällä ei ole mitään..

olemme vain renkaita, kahlittuina ketjuun

vailla omaa mieltä, tahtoa

me vain olemme, sitten emme

maasta tulemme ja maaksi palaamme..

...

minä olen yksin, ja tulen aina olemaan.

jos olen orja, en voi olla vapaa.

kuiluun kurkotan, pohjalta.

ja huominen on jo olemassa.

aika on vain yksi valhe muiden joukossa.

En usko ajattelevani spontaanisti, vaan siksi että kaikki minua seurannut on johtanut siihen.

En siis ole olemassa. Pohtivaa mieltäni ei ole olemassa.

Se on vain kaiken menneen seurausta, ja kaikkea tulevaa edeltävää.

olen osa.

pala.

osista koottu osa.

betoniin muurattu ruumis

onko minua sittenkin, jos kyseenalaistan olemassaoloni?

ei. tuo ajatus on vain menneisyyden kaiun seuraus, ja tulevaisuuden kaiun alku.

"Kaunista", huokaisi Mira ja sulki kirjan peukalonsa ympärille. Hän ei voinut lukea enää sanaakaan, sillä hänen silmänsä kostuivat kyynelistä.

"Madisonia", kertoi Rautavaara ja hymyili ymmärtäväisesti. "Yleensä noiden rivien avautumiseen menee aikaa, mutta sinuun ne taisivat upota suoralta kädeltä."

Mira pyyhki kyyneliään ja tutki kirjan kantta. Sen selässä luki isoin kultaisin kirjaimin *"MAX MADISON - OBJEKTI"*. Mira ei ollut kuullutkaan Max Madisonista, mutta tiesi lukevansa kaikki hänen kirjansa niin pian kuin mahdollista.

Mira jatkoi lukemista eikä heistä kumpikaan huomannut ajankulua. Mira lopetti vasta, kun Rautavaaran vatsa alkoi murista häiritsevän voimakkaasti. He nauroivat sille yhteen ääneen ja Mira sulki kirjan.

"Saisinko.."

"Kyllä, ota niin monta lainaan kuin haluat", Rautavaara kehotti. "Minulle on suuri ilo, jos kirjani tuovat sinulle samaa iloa kuin minulle kerta toisensa jälkeen."

"Kiitos." Mira hymyili ja nousi ylös. "Tulen varmaan jo huomenissa uuden kirjan perässä." Mira nauroi.

"Tule pois, olet aina tervetullut."

Mira käveli kotia kohti kirja kädessään. Taivas oli muuttunut synkemmäksi sitten aamun. Mira tuskin huomasi eroa, sillä hänellä oli juuri sopivaa tekemistä sateista iltapäivää ajatellen. Hän hyppelehti ajatellessaan kirjaa, jota pääsisi lukemaan. Kyse ei ollut pelkästään siitä, että kirja oli Miran mieleen. Hän ei ollut lukenut kirjan kirjaa pitkään aikaan ja oli ehtinyt jo unohtaa, kuinka rakasta se hänelle oli.

Ei Mira sitä osannut odottaa, että päivä muuttuisi kerta heitolla hyvästä huonoksi. Huoli Viljosta oli jossain taka-alalla ja Mira oli aidon yllätynyt ja järkyttynyt haistaessaan aivan liian tutun löyhkän ovea avatessaan.

Viljo oli tullut takaisin. Hän istui sängyllään saastaisena ja takkuisena kuin kaitakujien kulkukissa. Hänellä oli päällään ohuet yövaatteensa, jotka olivat revenneet

monesta paikasta ja olivat mustan liejun peitossa. Viljolla oli silmät ja ne olivat kirkaansiniset, samanlaiset kuin lapsuudessaan. Ne loistivat keskellä lian tahrimia kasvoja. Hän tuijotti Miraa ja hymyili pirullisesti. Mira jähmettyi paikoilleen.

"Terve, sisko." Viljon ääni oli pehmeä ja matala. Se oli vieras. Mira ei ollut kuullut Viljon sanovan aikuisiällä sanaakaan. Kukapa nyt ilman kieltä paljoa puhuisikaan.

Mira laski kirjan varovaisesti sohvalle, mutta ei istunut vaan seisoi jännittyneenä ja piti katseensa Viljossa.

"Mitä sinulle on tapahtunut?", kysyi Mira arasti.

"Hyvää!" Viljo huusi. Hän hymyili leveästi ja pomppasi pystyyn niin nopeasti ja yllättäen, että Mira nosti kätensä suojakseen.

"Minä näen", Viljo iski silmää, "kuulen ja puhun. Kaikki kiitos Kalman!" Hän kumarsi Kalman nimeä lausueessaan.

"Kuka on Kalma?" Kalman nimi tuntui vieraalta ja likaiselta Miran suussa. Hän muisti kissan sanat ja alkoi käsittää jossain määrin mitä oli tapahtunut.

"Kalma on luoja, isä ja opettaja. Kalma on kaikkialla ja kaikessa", Viljo selitti. Mira kuuli kiintymyksen hänen äänessään. Kuka tai mikä tahansa Kalma olikin, oli Viljo todellakin hänen pauloissaan.

"Missä Kalma on, Viljo?" Miran lihakset alkoivat toimia ja hän kykeni istumaan sohvalle. Hän näytti aralta ja heikolta toisin kuin vain hetki sitten.

"Kalma on yhtä suon kanssa", kertoi Viljo ja katsoi olkapäänsä yli suolle päin.
Yhtä suon kanssa. Kalma.

"Eikä!", Mira kiljaisi. Hän ymmärsi miksi Kalman nimi oli tuntunut niin tutulta.
Yhtä suon kanssa. Sinut raiskattiin suolla, Mira. Suossa tarkalleen ottaen. Se olento esitteli itsensä Kalmaksi. Viljo hymyili sanomatta sanaakaan.

Mira nousi ylös ja otti kirjansa.

"Pysy kaukana minusta!", Mira huusi. "Painu helvettiin täältä!" Hän oli peloissaan, mutta teki kaikkensa peittääkseen sen.

"Haluatko sinä jäädä tänne paholaisen naapuriksi! Rautavaara paiskasi minut pimeyteen. Kalma pelasti minut, Mira!", huusi Viljo niin, että hänen äänensä vapisi. "Kalmalla on paikka sinullekin. Hän rakastaa sinua!"

"Rautavaara on ainoa hyvä ihminen koko - -"

"Tule suolle iltaan mennessä, Mira. Kalma odottaa siellä lapsiaan, sinua ja minua. Mieti sanojani tarkkaan ja valitse oikein", kehotti Viljo vakavalla äänensävyllä ja käveli ovesta ulos.

Mira juoksi ovelle ja lukitsi sen visusti. Hänen sydämensä löi nopeasti ja tuhat ajatusta piti karusellia hänen päässään. Mira lyyhistyi lattialle ovea vasten ja yritti rauhoittua. Hän ei vetäisi Rautavaaraa tähän. Rautavaara oli vanha ihminen ja hyvä ystävä. Mira juoksisi hänen luokseen vain äärimmäisessä hädässä, eikä tämä ei ollut sitä ainakaan vielä. Mira kokosi ajatuksensa ja nousi ylös.

Ensin hän söisi ja sitten kirjoittaisi lyhyesti päiväkirjaansa. Hitot Viljosta ja hitot Kalmasta, joka piti heitä lapsinaan. Heidän isänsä oli tappanut äidin ja sitten itsensä. Siinä oli Miralle tarpeeksi kokemusta vanhemmista.

Mira teki itselleen yksinkertaiset voileivät ja söi ne maidon kera. Sen pituinen se, nyt hän pystyi keskittymään olennaiseen.

Ullakko oli synkempi kuin edellisellä kerralla, eikä Mira kyennyt näkemään tarpeeksi hyvin kirjoittaakseen. Hän haki alakerrasta vanhan öljylampun ja kohta varjot värisivät ullakolla.

Mira kirjoitti ajatuksista, tuntemuksista ja Rautavaarasta. Hän yritti olla kirjoittamatta Viljosta, mutta se osoittautui liian vaikeaksi.

Viljo tuli takaisin omin avuin. Viljolla oli silmät, Viljo puhui ja kuuli

voi luoja.

Mira pudotti kynän kädestään ja hän tajusi, mitä oli vasta vartti sitten kokenut. Siinä ei ollut mitään tavallista, että lähes koko elämänsä pimeydessä elänyt palaa elävien kirjoihin.

Tosin, mitä Mira pystyi asialle tekemään? Sekoamaanko? Eihän siinä ollut mitään järkeä, mutta mitä helvettiä hän pystyi asialle tekemään?

Mira järkeili Viljon olevan vaarallinen ja kantaisi ainakin tämän päivän veistä mukanaan. Jos se tulisi lähelle, hän puolustaisi itseään.

Mutta ei Mira ollut väkivaltainen, hän tiesi sen hyvin itsekkin. Tosin, kuka tiesi olevansa väkivaltainen ennen kuin oli kysymys elämästä ja kuolemasta? Kai ihminen muuttuu sellaisessa tilanteessa. Tai kuolee, se toinen vaihtoehto.

Mira suttasi paperia ja piirteli tikku-ukkoja. Hänen kätensä toimi irrallaan mielestä ja purki turhautumia. Hän oli liian levoton kirjoittaakseen, liian levoton

päästääkseen kynästä irti. Mira pudotti sen pöydälle ja nousi ylös. Hän käveli edestakaisin ullakon lattiaa ja pihisi kuin kattilasta purkautuva höyry.

"Mitä minulta vaaditaan? Mitä minä teen?!"

"Sinä taistelet, Mira", vastasi ääni varjoissa.

"Mitä? Kuka?!" Mira huusi, mutta tajusi sen olevan kissa ennen kuin kääntyi ympäri. Siellä se nuoli turkkiaan.

"Sinä taistelet. Sinussa on tulta enemmän kuin voit kuvitella. Kyse on siitä, että vanhempasi kuolivat kun olit lapsi, siitä että jouduit orpokotiin ja sitä kautta mielisairaalaan. Nämä asiat ovat tehneet sinusta vahvan. Sinun sielusi, sinun energiasi, sinun essentiasi. Se kaikki on patoutunut eikä ole päässyt vapaaksi." Mira oli ymmällään.

"Minäkö vahva? Minähän olen hullu, hermoraunio, heikko ihminen!", huusi Mira käsillään viittoen ja nauroi hysteerisesti.

"Sinusta voi saada sen vaikutelman. Se on vaikutelma, jonka moni saa sinusta, mutta se mistä minä puhun on totuus. Totta on myös se, että Kalma haluaa sinut osaksi suota."

"Miksi?"

"Syystä, jonka juuri selitin. Sinä olet voimanlähde Kalmalle aivan kuten Viljokin. Sinä olet tosin paljon arvokkaampi Kalmalle kuin veljesi." Mira kurtisti kulmakarvojaan ja odotti.

"Sinä olet hedelmällinen nainen, Mira. Kalma tarvitsee sinua olemaan suolle, kuin äiti on lapselleen."

"Kalma sai minut jo kerran kiikkiin, se paska houkutteli minut äitini avulla!", huusi Mira katkerana.

"Niin teki. Mutta suo ei voi ottaa sinua omakseen kuin vain, jos vuodat sille kuukautisvertasi. Vain silloin se voi yhtyä kanssasi. Jos suo onnistuu, se laajenee ja tulee hyvin elinvoimaiseksi. Kalma saa enemmän kätyreitä ympäri lähiseutua. Paha voittaa tämän erän sinun kustannuksellasi."

"Mitä minä voin tehdä?" Miran ääni oli vaimentunut kuiskaukseksi.

"Sinä taistelet ", vastasi kissa ja perääntyi takaisin varjoihin.

"Miten?" Ei vastausta.

"Miten?!" Oli taas hiljaista.

Mira ryntäsi varjoihin, joihin kissa oli kadonnut ja haroi niitä käsillään.

"Missä sinä olet?!", huusi Mira raivoissaan. "Ylikasvanut rottapyydys!" Kissa ei vastannut eikä sitä löytynyt varjoista. Mira oli yksin.

Mira oli etsinyt itselleen aseensa alakerrasta. Pienet veitset ja haarukat eivät miestä pysäyttäisi, mutta koetellessaan painavaa pitkäteräistä vesuria kädessään, tunsikin Mira olonsa hieman turvallisemmaksi.

Mira kipusi takaisin ullakolle, jonne hän päätti jäädä odottamaan mitä oli tuleman. Hän istui piirongin ääreen ja avasi Max Madisonin kirjan, jonka oli lainannut Rautavaaralta.

Tunnit kuluivat kuin huomaamatta. Mira tiesi, että kun hän sai melkein minkä tahansa kirjan käsiinsä, tunnit kuluivat liitään. Se oli sekä lahja että kirous, kyky upota täysin kirjan maailmaan. Kerosiini loppui öljylampusta moneen otteeseen ja Mira täytti sitä pienestä kanisterista. Ilta oli tuloillaan eikä talossa nähnyt enää ilman valaistusta.

Mira oli lukenut kirjan viimeistä kappaletta vaille loppuun. Hän ei nähnyt, kuullut tai tuntenut mitään. Hän näki vain kirjaimet sivuilla, jotka syöttivät hänen aivoihinsa kuvia, ääniä ja tunteita. Hän ei kuullut, kun ulko-ovi pamahti auki.

Meni hetki ennen kuin Mira tajusi jonkun tarttuneen häntä hiuksista ja raahaavan häntä halki ullakon pölyistä lattiaa.

Mira kynsi lattiaa ja huusi säikähdyksissään. Hän käänsi päätään katsoakseen taakseen. Se sattui ja hän kuuli hiuksien repeävän irti päästään. Se oli mies, joka oli saastan peitossa. Mira näki Viljon kirkkaansiniset silmät.

"Viljo! Päästä irti!" Viljo nauroi ilkeästi ja laskeutui portaita.

Mira tarrasi kiinni portaiden kaiteista. Viljo repi häntä, mutta Miran ote piti. Viljo löi hänen sormiaan nyrkillään niin, että hän parahti ja päästi irti. Portaat hakkasivat hänen kehoaan kipeästi.

Mira ei ollut peloissaan, vaan huusi ja rimpuili raivoissaan. Hän kynsi ja repi hiuksiaan repivää kättä, mutta sen ote piti. Tuvan varjot toivottivat Miralle hyvästit ja he saapuivat terassille.

Miran onnistui kompuroida jaloilleen ja lyödä Viljoa kylkeen, mutta sillä ei ollut mitään vaikutusta. Viljo kiersi kätensä Miran kaulan ympärille ja kuristi hänet tajuttomaksi.

Kirkkaat valot lähestyivät taloa pimeydestä. Viljo kiirehti metsää kohti ja huohotti raskaasti.

Auto ajoi pihaan ja kolme miestä astui ulos.

Ilta oli alkanut koleasti. Alkumatkasta oli satanut rankasti ja nyt tie kiilsi märkänä. Tummat pilvet takanapäin yrittivät saada Lundin kiinni. Hän jarrutti vastentahtoisesti ja kääntyi ennen Kajaania, kohti peräkylien huoltoasemaa ja tapaamista.

Mitä Lund ajatteli kaikesta mitä oli tapahtunut ja tuli tapahtumaan? Ei mitään. Hän ei tiennyt mitä ajatella, jotenka hän tunnusteli tunteita vatsansa pohjalla ja toimi niiden mukaan. Tällä hetkellä ne tosin kannustivat häntä kääntämään auton rajusti ympäri ja pohjustamaan kaasupolkimen. Se oli lähestulkoon ainut asia, jonka kohdalla Lund ei kuunnellut tunteita vatsansa pohjalla. Hän pysyisi mukana kunnes viimeinenkin tippa adrenaliinia sekottuisi hänen vereensä.

Lund muisti linnun valtavat sulat kasvojaan vasten ja muisti, mitä oli nähnyt Sergein kanssa aurapaikantimella. Mutta ennen kaikkea hän muisti epäinhimillisten olentojen hyökkäyksen. Hän muisti olleensa kirjaimellisesti paskat housussa, mutta silmänräpäystä myöhemmin voitoniloisena.

Siinä kaikessa ei ollut mitään järkeä, mutta missä sitä paljon puhuttua järkeä sitten oli? Sitä ei ollut hänen lapsuudessaan, kun veli kuoli ja jättiläismäinen lintu poimi hänet katolta. Sitä ei ollut Vietnamsissa, keskellä sodan hulluutta; ei sen vanhan naisen kuihtuneissa kasvoissa. Eikä sitä ollut yhtään enempää elämässä, jota hän eli paikallislehden toimituksessa ja hiljaista kotielämää viettäen. Vitut, nyt Lund oli järjissään enemmän kuin koskaan. Nyt jos koskaan hän tiesi mitä teki ja mitä piti tehdä.

Lundin reppu makasi pelkääjän paikalla entistä muhkeampana. Mukana oli nyt kahvin ja voileipien lisäksi vettä, puukko, kompassi ja ase. Ase oli neuvostovalmisteinen Makarov-pistooli, jonka Lund oli ottanut matkamunistoksi Vietnamista. Hänellä oli mukanaan kaksi laatikkoa patruunoita, joiden toimivuudesta hän ei voinut olla ollenkaan varma. Silti hän oli täyttänyt pistoolin lipkaan parasta toivoen.

Lund saattoi huomata maisemien vaihtuessa siellä täällä maamerkkejä, jotka vakuuttivat hänet siitä, että hän ei ollut eksynyt. Radio oli mykkänä. Hän oli niin syvällä ajatuksissaan, ettei ollut tajunnut laittaa sitä päälle tavalliseen tapansa. Sade kasteli autoa siellä täällä pieninä voimakkaina kuuroina ja Lund tunsu hiostavan ilman ihollaan. Taivas oli synkkä ja yö tuloillaan.

Tuttu huoltoasema tuli näkyviin sankan kuusikon takaa. Valot sen pihassa loivat kolkon, rappiollisen tunnelman. Sergein auto oli samalla paikalla kuin viime kerralla ja Lund pysäköi sen viereen. Hän sammutti moottorin ja otti hetken mietittyään repun mukaansa.

Sergei istui vakiopöydässään.

"Tervehdys, toveri!", huudahti Sergei hänet näkiessään. Lund nyökkäsi ja hymyili.

"Ollaan oltu täällä jo tovi. Täällä osaa viihtyä joka kerta! Ei uskoisi että Marko tässä", Sergei viittoi omistajaa, "karski ja kovakätinen mies, osaa tehdä parasta mustikkapiirakkaa mitä olen saanut maistaa!" Omistaja virnisti tiskin takana. Sergein pöydällä oli ainakin viisi lautasta, joiden pohjat olivat mustikan tahrimia.

"No on näyttänyt maistuvan", naurahti Lund hermostuneena. Sergei katsoi häntä hetken vaitonaisena ja hymyillen leveästi kuin sirkuspelle.

"No mutta, meillä on töitä!", huudahti Sergei ja nousi ylös. Hän kiitti omistajaa ja seurasi Lundia parkkipaikalle.

Lund oli osannut arvata jollain ihmeellisellä tavalla, että hän tulisi kokemaan Sergein Mersun takapenkin toisenkin kerran. Kun Mersu jätti huoltoaseman taakseen, tutun miehen laulu raikui Mersussa absurdina sotamarssina. Eipä aikaakaan, kun Miran kotitalo alkoi siintää edessäpäin. Ilta muuttui yöksi hetki hetkeltä.

Lund huomasi jotain talon vieressä, kun Sergein kääntyi sen pihalle.

"Tuolla!", huusi Lund täyttä kurkkua. "Joku repii Miraa tuolla! Pysäytä äkkiä!"

Sergei ei ehtinyt nähdä mitään, mutta pysäytti auton heti pihaan päästyään ja nousi ulos. Ukkonen jyrähti kaukana välähtäen synkkiä, paksuja pilviä vasten. Lund juoksi talon nurkkaa kohti pistooli kädessään.

"Lund, odota!"

"Ei ehti!", huusi hän puuskuttaen ja katosi varjoihin. Sergei juoksi terassia kohti minkä ehti ja lähetti Jätin Lundin perään. Jätin askeleet olivat valtavia harppauksia, jotka jättivät syvät jäljet läpimärkään nurmikkoon.

"Mira? Mira?!", huusi Sergei aukinaisesta ovesta tuvan pimeyteen.

Ei vastausta. Sergei näki Lundin niityn reunalla tuvan ikkunasta. Hän kirosi venäjäksi ja kiirehti miesten perään.

"Odottakaa!"

Lund oli varma siitä, mitä oli nähnyt. Tumma mieshahmo veti punamekkoista naista väkisin mukanaan. Hän oli ehtinyt niityn reunalle kuullessaan Jätin raskaat tömähcelevät askeleet takanaan.

"Tule jos tulet, mutta minä menen", huusi hän Jätille ja juoksi heinikkoon. Jätti seurasi häntä sanaakaan sanomatta.

Pistooli Lundin kädessä oli pieni, mutta se antoi hänelle silti rohkeutta. Kyllä sillä kenet tahansa pysäyttäisi, jos ruuti vain syttyisi. Lund yritti etsiä Miraa katseellaan, mutta silmät näkivät edessäpäin vain loputtoman synkkiä varjoja ja mustia havupuiden hahmoja. Oli liian pimeää kesäksi. Oli riittävän pimeää talveksi.

Kirkaisu, joka oli epäinhimillinen. Lundin veri hyytyi ja viimeisetkin rohkeuden rippeet valuivat alas hänen sääriään pitkin.

Kirkaisua seurasi murahdus, joka sai Lundin jo kankeat lihakset pysähtymään. Hän katsoi pistooliaan, joka tärisi kuin tautisen kädessä. Se oli enää vain pala metallia pikkupojan kädessä keskellä synkkää havumetsää, keskellä yötä, keskellä epäinhimillisiä huutoja ja tapahtumia.

Silti ääni Lundin päässä käski häntä liikkumaan. Muistutti Lundia siitä, kuinka monet vuodet hän oli katunut kaikkia elämänsä pelkurimaisia tekoja. Siitä että hän viettäisi vanhuutensa päivänsä ainaisena paskahousuna, jos ei jatkaisi eteenpäin.

Jalka liikkui ja otti askeleen. Lund laittoi kaiken tahdonvoimansa peliin ja otti toisen askeleen, jonka pituus lähestulkoon kaatoi hänet. Yhtäkkiä hän juoksi taas. Ei niin nopeasti kuin oli juossut, mutta juoksi silti. Jalat väistelivät kivet, kannot ja puut kuin itsestään ja Lund seurasi niiden kulkua kuin sivullisena. Sergei ähkäisi ja kaatui mahalleen niityllä, mutta Jätti oli yhä Lundin kannoilla.

Lund uskoi nähneensä ihmishahmon puiden syvissä varjoissa, muttei ollut siitä varma. Hän jatkoi juoksuaan, mutta pälyili ympärilleen kuin vainoharhainen.

"Äh, helvetti", kirosi Lund hiljaa. Hänen kuntonsa alkoi loppua kesken takaa-ajon. Hän näki hohdon edessään, vähän matkan päässä puiden välissä. Lund vilkaisi Jättiä, joka oli aivan hänen kannoillaan.

"Jep, jep", hän ähisi ja nyökkäsi Jätille. "Tätähän varten tänne asti tultiin." Lund pidensi askeliaan.

Hohde tuli puiden ja puskiensa takaa. Kun Lund oli selvinnyt niiden ohitse, näki hän hohteen olevan suon yllä roikkuvaa usvaa. Kuu istui taivaalla kapeassa pilvipeitteeseen muodostuneessa aukeamassa.

Lund näki Miran tajuttomana ja suon tahrimana vähän matkan päässä. Tumma mieshahmo repi häntä suon keskustaa kohti; repi häntä hiuksista, käsistä, mistä vain sai otteen.

"Hei!", huusi Lund ja tähtäsi miestä pistoolilla. Mies vähät välitti Lundista ja veti Miraa hiuksista niin kovaa, että hän huusi tuskasta.

"Minä ammun jos et lopeta!" Samassa ase laukesi. Lund oli pitänyt sormea liipaisimella, mikä osoittautui hyvin herkäksi.

Luoti osui mieheen ja hän retkahti eteenpäin kivusta ulvahtaen. Lund oli saanut miehen huomion. Hän ryntäsi Lundia päin kasvot raivon vääristäminä. Mies huusi, kirkui ja räyhäsi minkä kerkesi. Silti hän juoksi pelottavan nopeasti ja Lund puristi liipaisinta minkä kerkesi. Ase ampui kuten piti, mutta miehen vauhti ei hidastunut. Luodit repivät lihaa, luuta ja nahkaa, mutta mies vähät välitti siitä. Kun mies oli sekunnin puolikkaan päässä, sulki Lund silmänsä ja nosti kätensä suojakseen.

Jätti oli seurannut tapahtumia mitään tekemättä. Sergei oli ohjastanut hänet seuraamaan Lundia ja sillä selvä. Kuitenkin jossain vielä itsenäisissä aivorakenteissa räpsähti. Jätti tajusi, että Lundia ei voisi seurata kohta minnekään, jos hän olisi kappaleina pitkin suota. Hän juoksi Lundin eteen ja paiskasi hyökkääjän valtavalla nyrkillään vasten suota.

Lund loikki kiveltä kivelle Miran luokse ohi Jätin, joka tarrasi hyökkääjään kiinni kuin nukkeen ja repi hänet kappaleiksi. Mira näytti olevan olosuhteet huomioon ottaen kunnossa.

"Voi luoja, Viljo!", huusi Mira nähdessään, mitä Jätti oli tehnyt.

Viljon raajat olivat maassa valtaviin käsien murskaamina. Jätti puristi Viljon päätä niin, että hänen aivonsa puristautuivat ulos Jätin sormien välistä. Suo oli saanut otteen Jätistä, joka upposi vauhdilla.

Lund tarrasi Mirasta kiinni.

"Ei se ole Viljo, Mira! Näethän itsekini!" Mira pudisti päätään ja rimpui Lundin otteessa.

"Siat! Mitä te teitte Viljolle? Mitä se teille teki?!"

Suo heidän ympärillään alkoi kuplia ja Mira hiljeni. Suon sisästä nousi samoja petoja, joita Lund oli Sergein kanssa nähnyt. Ne murisivat ja rimpuilivat irti suon otteesta päästäkseen heidän kimppuunsa.

"Tule!", huusi Lund ja veti Miraa käsivarresta. Hän oli lakannut rimpuilemasta ja seurasi Lundia.

Jätti oli uponnut suohon vyötäröään myöten, kun olennot kävivät hänen kimppuunsa. Hän veti aseensa esiin ja sai pari ensimmäistä ennen kuin olennot purivat sen irti hänen kädestään.

"Mitä helvettiä täällä tapahtuu?!", Sergei huusi. Olentoja nousi lisää. Niitä oli liikaa Jättille, liikaa heille kaikille.

"Sergei, nyt mentiin! Ei voida tehdä sille mitään!" Lund kömpi Miran mukanaan Sergein luokse, joka seiso i ison kuusen vieressä.

"Njet!", huusi Sergei ja kompuroi suota kohti. Jätti veti vielä olentoja puoleensa, mutta ei kykenisi siihen enää pitkään.

Lund juoksi Sergein perään ja jätti Miran metsän reunalle. Hän sai otteen Sergein takista ja käänsi hänet ympäri.

"Sori." Lund löi Sergeitä leukaperille. Sergei kaatui ja Lund nosti hänet olkapäälleen.

"Mene, mene!", huusi Lund Miralle, joka katseli näkymää järkyttyneenä.

Jätti huusi ensimmäisen ja viimeisen kerran ja kaatui keskelle olentojen virtaa. Huuto kajahteli ympäri suota raivokkaana ja valtaisana ja vaimeni sitten muiden äänien joukkoon. Lund kompuroi ylös pengertä Sergei taakkanaan. Mira ei ollut mennyt, vaan odotti Lundia ja auttoi hänet ylös.

"Juokse!", huusi Lund vasten Miran kasvoja. He juoksivat sysimustaan metsään. Karneat huudot ja murahdukset seurasivat heitä. Oksat katkeilivat ja lehdet kahisivat toisiaan vasten.

Mitä kauemmaksi he pääsivät suosta, sitä vähemmän he kuulivat ääniä takanaan. Heidän perässään oli niitylle päästyään enää vain yksi olento. Lund pysähtyi ja kääntyi ympäri. Hänellä oli vielä pistoolinsa, sillä hän oli laittanut sen taskuunsa Sergeitä nostaessaan.

Lund kohotti pistoolinsa ja veti liipaisimesta. Ase naksautti kuivasti. Hän viritti aseeseen ja veti uudestaan liipaisimesta. Ei laukausta.

"Voi saatana", kirosi Lund ja pauskasi pistoolin maahan. Hän kohotti nyrkkinsä. Olento kirkui ja avasi suunsa, joka oli täynnä harmaita naulamaisia hampaita. Se ponnisti kourat ojossa Lundia päin.

Jokin kova osui luuhun ja sai aikaan kostean rusahtavan äänen. Olento kaatui maahan. Lund katsoi vasemmalleen ja näki Miran, jolla oli iso verta tippuva kivi kädessään. Hän hengitti syvään ja kiihkeästi ja katsoi Lundia silmiin.

"Hyvä, hyvä", kehui Lund ja hymyili. Sergei alkoi liikkua ja hypistellä Lundin takkia.

Mira kumartui ja paiskasi kiven olennon kalloa vasten. Se rusahti kuvottavasti ja painui kasaan. Hän nyökkäsi Lundille.

"Hyvä, hyvä", hoki Lund levottomasti virnistäen.

Sergei virkosi kolmikon päästyä niityn toiselle puolelle. Sanaakaan sanomatta hän käveli autolleen ja ajoi pois.

Vain Lund ja Mira jäivät talon synkälle etupihalle. Mira seisoi elottomana ja hiljaa. Lund mietti kuumeisesti jotain sanottavaa. Hän oli yhä säikkynä ja hänen kehonsa oli jännityksestä tulella.

"Ootko kunnossa?", kysyi Lund arasti. Mira nyökkäsi uupumus silmissään.

Hyvin menee Sergei, pidä paketti kasassa.

Käännä tästä, Sergei. Muista jarruttaa.

Olet kohta perillä, Sergei. Ei enää pitkästi.

Kotiovi, älä petä tässä.

Sulje ovi ja laskeudu sängylle. Siellä saat olla rauhassa.

Olet sängyllä, nyt saat päästää irti.

Ovi aukesi ja sisään astui pieni lakananvalkea mies. Hän sulki oven ja nojasi sitä vasten. Hän pysyi tuskin pystyssä. Mies hoippui raskain askelin kohti sänkyä ja kaatui sille voimattomana.

Sergei tarrasi lakanoista kiinni rystyset valkeina ja puri hampaansa yhteen. Veri tirskahti hänen huuliensa välistä. Hänen kehonsa tärisi kuin kouristusten kourissa.

Sergei sulki silmänsä ja näki hänen veljensä, hänen toverinsa, hänen toisen puoliskonsa peittyvän petojen alle. Näki uudestaan ja uudestaan niiden elukoiden tappavan ja syövän. Nauraa käkättivät verenmaku suissaan saatuaan pienen, yksinkertaisen ilonsa.

"Elukat!", karjaisi Sergei ja hakkasi sänkyä nyrkeillään. "Elukat." Seinän takaa kuului ärtynyttä puhetta. Kello oli yli keskiyön.

Sergei päätti lähteä ulos. Hän ei kestänyt seiniä ympärillään. Hänen leukaansa sattui ja hänen päätään särki. Pahinta oli kuitenkin tunne vatsassa, joka säteili kaikkialle. Se oli tyhjyys, menetyksen tunne. Kädet täristen hän puki päälleen ruskean nahkatakkin ja lähti.

Asfaltti kiilsii Kajaanin katukuvassa sateen jäljiltä. Autoja ja ihmisiä oli harvassa ja kukaan ei tullut Sergeitä vastaan, kun hän käveli katua joelle päin.

Puistoon päästyään Sergei istui penkille ja tuijotti eteensä mitään näkemättä. Hän ei tajunnut, missä oli tai mitä teki. Ainoa asia minkä hän tiesi oli, että hän oli yksin. Hän oli yksin koko maailmassa.

"Ihan turhaa", ajatteli Sergei ja pudisti päätään.

Joki kimalteli kuunvalossa. Puut huokuivat hiljaa ja märän ruohon tuoksu leijui kaikkialla. Sergei katseli koivuja. Ne toivat hänen mieleensä lapsuuden, jolloin hän oli ollut hyvin allerginen niiden siitepölylle. Hänen mielensä oli täynnä tuskaa, mutta tiedemies piti ainaista vahtivuoroaan hänen päässään.

"Kuinka jokin niin pieni ja näennäisesti mitätön voi aiheuttaa niinkin voimakkaan reaktion", Sergei kuiskasi. Hänen äänensä oli surun mustaama.

Sergein päässä välähti. Hän näki sen silmillään kuin salamaniskun.

"Nanokone pystyy tunkeutumaan ihmiskehoon kuin siitepöly", sanoi Sergei ääneen. "Nanokone, joka monistaa itseään."

"Elukat. Kaikki ovat elukoita. Minä tekisin heille vain palveluksen kuten itsellenikin."

"Mitä hyötyä tunteista on? Tuskaa! Rakkaus? Vain hetki ikuisuudessa. Vain motivaattori pariutumiselle." Sergei nousi ylös. Hän tunsu penkin kastelleen takamuksensa, mutta ei olisi voinut välittää siitä vähempää.

Hän käveli polkua pitkin ja näki linnanrauniot edessään. Siellä ne istuivat keskellä juoksevaa jokea, kuin olivat tehneet jo monta vuosisataa.

"Roskaa koko ihmiskunta", Sergei tiuskaisi. "Roskat, ne täytyy kierrättää."

Sergei palasi asuntoonsa. Hän oli nyt vaitonainen eikä huutanut. Hän ei repinyt lakanoitaan tai paiskonut esineitä lattialle.

Hän oli tuntenut tarpeeksi koko loppuelämäkseen.

Sergei istui tietokoneensa ääreen ja käynnisti sen. Näyttö syttyi päälle ja Sergei käynnisti suunnitteluohjelmansa.

Hän nojasi taaksepäin tuolissaan ja hieroi leukaansa.

"Jos ihminen ei rakasta, vihaa, kadehdi ja tunne millään muulla tavalla, mikä motivoi häntä?", Sergei kuiskasi.

"Evoluutio", hän vastasi. "Ihmistä ajaa usko johonkin suurempaan, olkoon se kerrankin jotain todellista. Tuntekoon ihminen siis niin tuskaa kuin nautintoa evoluution puitteissa."

"Minä linkitän koko verkon, nanobotit hoitavat yhteydenpidon toisiinsa.. Kun populaatio lisääntyy, tuntee jokainen hyvää oloa. Jos populaation kasvu pysähtyy tai kääntyy kasvuun, tuntevat kaikki tuskaa ja pahaa oloa ja he tietävät mikä sen parantaa."

"Ensimmäistä kertaa ihmiskunta toimii, kuten sen kuuluu. Tehokkaasti ja yhtä tavoitetta varten." Sergei hymyili leveästi, kääri hihansa ja vapautui tieteensä palvelukseen.

Mira istui tuvan sohvalla ja tuijotti Viljon sänkyä lasittunein silmin. Oli iltapäivä öisten tapahtumien jälkeen.

Miralla oli suon tahrimat vaatteet päällensä. Hän ei ollut liikkunut tai tehnyt mitään muuta. Hän oli tullut ulko-ovesta, sulkenut sen ja kaatunut sohvalle.

Viljo oli poissa. Hän oli muuttanut Miralle vieraaksi ennen loppuaan, mutta Mira oli silti surullinen. Se kihisevä, hänen hiuksiaan repivä peto oli ollut joka tapauksessa hänen veljensä.

Mira kävi eilisen tapahtumia läpi päässään askel askeleelta, ja mitä useammin hän sen teki, sitä epätodellisemmalta kaikki tapahtunut vaikutti.

Mira koki uudelleen järkytyksen, jota oli tuntenut nähdessään Viljon kirkkaansiniset silmät. Koki sen henkeäsalpaavan hetken, kun häntä tarrattiin varoittamatta hiuksista kiinni ja raahattiin ullakon lattiaa pitkin.

Ei, kaikki tuo oli jo tuttua. Helvetin pelottavaa ja säikyksi tekevää, mutta se ei silti ylettänyt hänen sydämeensä.

Haluatko sinä jäädä tänne paholaisen naapuriksi! Rautavaara paiskasi minut pimeyteen.

Niin Viljo oli sanonut, siitä Mira oli varma. Nuo sanat olivat palaneet hänen muistiinsa, syvälle ja tiukkaan.

Mitä ne merkitsivät? Rautavaarako sen takana, mitä Viljolle tapahtui? Naurettavaa, Mira ajatteli.

Mutta silti! Niin Viljo oli sanonut. Ne olivat viimeisiä sanoja hänen suustaan, jotka Mira oli kuullut. Viljoa ei enää ollut, eikä Mira voinut ajatella häntä vihalla. Se jos mikä antoi arvoa hänen sanoilleen.

Mira nousi sohvalta. Hänen jalkojaan särki, mutta hän oli niin syvällä ajatuksissaan ettei tiedostanut sitä.

Kissa seisoj oven edessä ja tuijotti Miraa kiilusilmillään.

"Huomenta, Mira", kissa tervehti. Hän ei vastannut vaan käveli ovea päin.

"Mira, voisitko pysähtyä?" Hän ei vastannut vaan tarrasi ovenkahvasta kiinni.

Rautavaara paiskasi minut pimeyteen.

Kissa asettui Miran ja oven väliin ja tuijotti häntä ylöspäin. Mira avasi oven ja veti sen auki lakaisten kissan syrjään.

"Mira!", kissa huusi. "Pysähdy ja kuuntele minua!" Mira ei kuunnellut, vaan käveli jo alas terassin portaita kohti Rautavaaran taloa. Kissan kynnet raapivat tuvan lattiaa, kun se ponkaisi ulos oven takaa.

"Mira! Ethän sinä usko Kalman lapsen valheita?" Hän ei vastannut vaan lähestyi hetki hetkeltä Rautavaaran taloa.

Kissa näki päättäväisyyden Miran askelissa ja ampaisi juoksuun hänet saavuttaen. Se sihisi ja upotti kyntensä Miran pohkeeseen saaden kaiken hänen huomionsa, mutta vain hetkeksi.

Mira huokaisi syvään ja kääntyi ympäri. Hän tarrasi kissasta kiinni molemmin käsin upottaen sormensa syvälle sen turkkiin. Se rimpuili ja yritti raapia Miran käsiä, mutta turhaan. Mira katkaisi sen niskan kuin kuivan oksan ja pudotti sen maahan. Kissa makasi Miran jalkojen juuressa elottomana karvamyyttynä.

Rautavaara paiskasi minut pimeyteen.

Kissa oli raapinut Miran pohkeen ja kädet verille. Hän kääntyi ja jatkoi matkaansa maantien yli.

Rautavaaran silmät vilahtivat verhojen välissä, mitä Mira ei ehtinyt huomaamaan. Kyllä Rautavaara tiesi, että nyt tehtäisiin tiliä. Hänellä ei ollut mitään salattavaa.

Mira saapui Rautavaaran ovelle verta valuvana ja likaisena. Hänen silmänsä olivat elottomia keskellä taikinamaisia kasvoja. Miran käsi tarrasi ovenkahvasta kiinni aavemaisen vakaasti ja avasi oven. Hänen silmänsä eivät rävähtäneetkään kohdatessaan tuvan pimeyden. Lattialauta narahti makuuhuoneessa kiikkutuolin painon alla.

Mira astui sisään ovea sulkematta ja laahusti makuuhuonetta kohti.

"Mira!", tervehti Rautavaara hänen tullessa huoneeseen. Rautavaara istui kiikkutuolillaan selkä takkaan päin ja hänen kasvoilleen nousi huoli. "Mitä sinulle on tapahtunut, tyttörukka?"

Mira tuijotti Rautavaaraa ja hänen kasvoilleen levisi lohduuton suru. Viljon sanat paukuttivat hänen kalloaan sisältä päin, vaatien pääsyä ulos.

"Paiskasitko sinä Viljon pimeyteen?" Mira säikähti saadessaan suunsa auki. Sanat kuulostivat kovilta ja kuolivat seiniin. Lattialauta narahti kiikkutuolin alla.

"Riippuu siitä, mitä sillä tarkoitat. Minä jouduin eräistä syistä johtuen tekemään ikäviä asioita Viljolle. Asioita, joita kenenkään ei tulisi kokea." Rautavaaran ilme vakavoitui ja hänen äänensävyensä oli pahoitteleva.

Mira ei saanut sanaakaan suustaan, vaan tuijotti Rautavaaraa epäuskoisena. Hän porasi vanhaa miestä katseellaan ja tunsi vihan kuplivan sisällään.

Rautavaaran kasvoilla näkyi hetken aikaa epävarmuus ja suru, jotka väistyivät vakauden ja myötätunnon tieltä.

"Mira - -", Rautavaara aloitti, mutta hiljeni katsoessaan häntä silmästä silmään.

Mira inahdi ja kyynel vierähti alas hänen poskeaan. Rautavaara käänsi katseensa hänestä pois päin.

"Sinä voit pitää tätä vaikeana uskoa, mutta Viljo ja sinä olette molemmat minulle rakkaita ja tärkeitä." Rautavaara käänsi katseensa takaisin Miraan. Mira nyökkäsi ja purskahti itkuun.

Rautavaara levitti kätensä ja viittoi häntä luoksensa. Mira laahusti nyyhkyttäen ja laski päänsä Rautavaaran syliin. Hän itki vasten Rautavaaran karkeitä housuja ja tunsi kaiken elämisen arvoisen lipuvan otteestaan.

"Se on totta, kyllä. Minä tein sen kaiken hänelle, mutta todella hyvästä syystä. Kyllähän sinä minut tunnet ja tiedät, että minä toimin vasta asioita pohdittuani Mira rakas", kertoi Rautavaara hiljaisella äänellä. Mira nyyhkytti ja puristi kiikkutuolin jalkoja käsillään.

"Voit miettiä, ajoinko minä Viljon Kalman luokse. Siihen sinulla on oikeus, Mira. Kalman valta yltää kauas käytyreiden avustuksella. Niin kauas, että hän ylsi Viljoon aina Kajaaniin saakka." Mira valpastui ja nosti päänsä Rautavaaran sylistä.

"Sinä..", Mira kuiskasi, "Sinä tiesit kaikesta siitä, mitä paskaa Kalma teki Viljolle?" Rautavaara näytti yllätetyltä.

"Miksi sinä et voinut kertoa edes siitä?!" huusi Mira ja nousi ylös. Hän perääntyi ovea kohti.

"Mira, usko pois, minä olen tarkkaillut. Tarkkaillut koko tilannetta ja auttanut parhaani mukaan. Oli parempi että et tiennyt. Kalma olisi voinut saada siitä vihiä Viljon kautta, mikä olisi vaarantanut meidät kaikki." Mira pudisti päätään murtuneena.

"Viljoa voi vielä auttaa, Mira!", huusi Rautavaara ja nousi kiikkutuolista. "Yritä saada Viljo tänne, Mira! Minä voin auttaa!" Mira pysähtyi ovella ja kääntyi ympäri.

"Viljo on kuollut!", kirkui Mira raivoissaan Rautavaaralle. "Se kuoli sinun takia! Sinun sinun sinun! Helvetti!" Rautavaaran suu lokahti auki ja hän jäähmettyi keskelle

huonetta. Mira karjui niin raivokkaasti, että hänen äänestään kumpuava voima väreili ilmassa.

Hän marssi keittiöön niin lujin askelein, että lattia tärisi kauttaaltaan. Veitsen kylmä terä raapaisi leivinuunin karkeaa pintaa. Rautavaara ei kyennyt liikkumaan.

"Mira..", Rautavaara takelteli. "Mira!"

Kuin käskystä Mira ilmestyi makuuhuoneen ovelle. Hänellä oli kädessään pitkä leipäveitsi. Hänen kasvonsa olivat kylmän murhanhimon valkaisemat.

"Mira!", parkaisi Rautavaara saamatta muuta suustaan. Mira marssi häntä kohti veitsi valkoisten rystysten rutistuksessa, ojossa valmiina puhkomaan sisäelimiä.

"Mira! Se olen minä!", huusi Rautavaara ja levitteli käsiään. Kyllä Mira tiesi.

Rautavaara kumartui ja tarrasi kiinni takkaa vasten nojaavasta hiilihangosta. Hän paljasti kylkensä, jota kohti Mira survaisi veitsen hetkeäkään epäröimättä. Veri alkoi valua haavasta ja Rautavaara haukkoi ilmaa keuhkon puristuessa kasaan. Hän kääntyi ympäri ja katsoi Miraa silmiin. Hänen kasvonsa olivat nyt yhtä valkeat kuin Miralla. Elämä pakeni niistä vauhdilla.

Mira veti veitsen irti ja löi sillä Rautavaaran kurkkua kohti. Rautavaara otti Miran kädestä heikosti kiinni, eikä kyennyt pysäyttämään veitsen kulkua. Se upposi Rautavaaran aataminomenan viereen ja veri värjäsi Miran kasvot. Veri suihkusi kirjojen kansille ja seinille ja valui lattialle.

Rautavaara vapisi kauttaaltaan ja jalat pettivät hänen altaan. Kuuma veri vei kalpeuden pois Miran kasvoilla ja hän tarrasi Rautavaarasta kiinni. Veitsi tippui lattialle ja haava sai vuotaa vapaasti.

"Anteeksi", Mira valitti, "en minä tätä tahtonut." Kyyneleet sekoittuivat vereen hänen poskillaan. Hän maistoi sen huulillaan.

Rautavaara painoi liikaa Miran käsivarsilla ja Mira lasi hänet kiikkutuolilleen. Rautavaara pihisi ja nieli vertaan. Hän tuijotti Miraa silmiin parhaansa mukaan ja yritti sanoa jotain. Hänen suustaan ei tullut kuitenkaan sanaakaan, vaan kuivaa pihinää.

"Voi, keuhkosi.." valitti Mira ja ryntäsi kirjahyllylle. Hyllyllä kirjojen välissä makasi lyijykynä, jonka hän poimi käteensä. Hän otti yhden kirjoista ja käänsi sen veren tahrinan kannen syrjään.

Mira palasi Rautavaaran luokse, mutta oli liian myöhäistä. Rautavaara oli hiljaa eikä liikkunut. Hänen elottomat silmänsä tuijottivat Miraa, mutta eivät kertoneet mitään.

Mira pudotti kirjan ja kynän lattialle. Repaleinen haava Rautavaaran kurkussa oli lakannut valumasta verta. Henki oli paennut hänestä vieden kaiken värin ja elämän mukanaan. Miran kasvot vääntyivät mutruun ja kyyneleet virtasivat hänen silmistään.

"Sinä paskiainen. Miksi sinun piti tehdä se? Miksi?"

"Pilasit kaiken."

Mira kurottautui ja sulki Rautavaaran silmät kämmenellään. Hänen ihonsa oli kylmä ja hiestä kostea.

Mira pudisti päätään ja kääntyi ympäri. Hän käveli ulos huoneesta, ulos talosta, ulos kaikesta, joka toi lämpöä hänen yksinäiseen sydämeensä.

Mira istui tuvan sohvalla ja tuijotti Viljon sänkyä lasittunein silmin.

Aamuaurinko pilkisti verhojen välistä. Rautavaaran veri oli päivän vanhaa ja kuivunut Miran kasvoille. Hän ei liikkunut ollenkaan, ei vähimmässäkään määrin. Hän oli lakannut itkemästä vasta, kun hänen silmänsä olivat kuivuneet umpeen. Valittamasta vasta, kun hänen kurkkunsa kuivui niin, ettei hän voinut hengittää enää sanaakaan.

Mira ei syönyt, koska hänellä ei ollut mitään mitä varten syödä. Samasta syystä kaivo sai täyttyä, sen peltisanko ruostua.

Ulkona satoi kaatamalla, mikä olisi tehnyt Mirasta minä tahansa muuna hetkenä onnellisen.

Auto lipui talon pihaan sateen ropinan suojin.

Lund tähyili talon ikkunoita eikä nähnyt liikettä. Hän oli vilkuillut Rautavaarankin taloa pihaan kääntyessään, muttei nähnyt mitään mielenkiintoista.

"Sinne sinun on joku päivä uskallettava", hän kuiskasi.

Lund avasi sateenvarjonsa autosta ulos astuessaan. Silti valtavia vesipisaroita ehti pujahtaa hänen niskaansa. Hän sulki autonsa oven ja käveli kohti talon terassia. Hänellä oli toisessa kädessään sama reppu kuin edelliselläkin reissulla.

Oveen koputettiin. Mira tiedosti sen vain hyvin etäisesti.

Ovea koputettiin uudestaan. Tällä kertaa ääni oli kovempi ja kesti pidempään. Mira käänsi päätään. Hänen silmiään särki.

"Mira!", huusi ääni sateen läpi. Mira pomppasi pystyyn. Hän sulki silmänsä kovalla vaivalla, mikä kirveli valtavasti. Sitten hän avasi ne uudestaan. Ovea koputettiin yhä uudestaan ja uudestaan.

Lundin rystysiin alkoi sattua, mutta silti hän jatkoi oven koputtamista.

"Mira! Voisitko avata? Täällä kastuu pahemman kerran!"

Ovenkahva painui alas ja ovi aukesi. Hämärässä tuvassa seisoivat aavemainen veren ja lian tahrima Mira, jonka silmät valuivat kyyneliä. Lundin suu valahti auki.

"Oletko sinä kärsinyt täällä kaiken aikaa?" Lund huudahti. "Niin mutta totta kai, Viljokin.. Voi annathan anteeksi?" pyysi Lund ja sipaisi Miran olkapäätä. Mira nyyhkytti ja kyyneleet virtasivat valtoimenaan.

Lund astui sisään ja kietoi kätensä Miran ympärille. Hän haistoi liian Miran paakkuisissa hiuksissa, mikä toi hänen mieleensä pelon ja jännityksen. Ne haisivat hyvältä.

Hän oli Sergein ystävä, mies, jonka nimeä Mira ei kyennyt muistamaan.

Mira oli voimaton, eikä kyennyt työntämään miestä luotaan. Mutta kun mies otti Miran syliinsä, Mira ei enää halunnutkaan häntä luotaan. Hänen sydämensä oli lämmin.

Mira itki vasten miehen takkia, joka tuoksui hyvältä. Hän lohdutti Miraa lukemattomin sanoin ja vakuutti kaiken olevan hyvin. Ei Mira miestä uskonut, mutta silti hänen äänensä rauhoitti ilmapiiriä.

Mira nosti katseensa ja katsoi miestä silmiin. Mies vastasi Miran katseeseen rohkeasti.

Nyt Mira tuijotti häntä kuin rakastuneena. Lund yritti peittää ihmetyksensä, vaikka se olikin hyvin vaikeaa.

"Sinulle pitää saada kyllä puhtaat vaatteet päälle", sanoi Lund hymyillen. Hyvä, ohjaa tilannetta. Sinä et halua maistella tuon naisen likaisia huulia. Mira nyökkäsi hajamielisesti.

"Oikeasti, sinut pitää saada nyt kuntoon", Lund jatkoi. "Minä laitan meille ruokaa. Otahan hyvät tuoret vaatteet kaapista ja pese itsesi." Hän hymyili niin sydämellisesti kuin kykeni. Mira oli vaiti ja laahusti makuuhuoneeseen.

Lund oli tuonut mukanaan suikaloitua porsaansa sisäfileetä, tuoretta vehnäleipää, voita ja halpaa punaviiniä. Hän oli olettanut, että talosta löytyisi perunoita, mutta totesi olleensa väärässä kaappeja tutkiskellessaan. Tuli syttyi lieden pesään vaivattomasti ja pian lihasuikaleet alkoivat tiristä runsaassa voissa.

Ovi aukesi Lundin häärätessä hellan ääressä ja sateen kohina täytti tuvan. Se oli Mira, syli täynnä vaatteita. Lund nyökkäsi Miralle, johon hän vastasi heikolla hymyllä. Lund käänsi katseensa käännelläkseen ruokaa, jolloin ovi sulkeutui ja Mira oli poissa vieden sateen huumaavan kohinan mukanaan.

Lund asetti pannun kypsine suikaleineen hellan viereen ja käveli kätet taskuissa ovelle. Ovi narahti heikosti ja sateen kohina voimistui jälleen.

Siellä Mira oli, keskellä pihaa. Hän oli jättänyt puhtaat vaatteensa terassille, jonne hän oli myös riisuuntunut. Miralla oli toisessa kädessään pesusieni ja toisessa saippua, joilla hän hankasi ihoaan voimakkain liikkein.

Lund katseli Miran rintojen liikettä käsien noustessa ja laskiessa. Kun Mira kumartui, hänen takapuolensa nousi Lundia kiihottavasti. Ei Mira ollut erityisen kaunis, ei edes hänen vaimoan kauniimpi.

Lund tiesi että se oli viidakkokiimaa. Hän oli kutsunut sitä siksi erään kollegansa kanssa. Sitä kehon voimistavaa tunnetta, joka tekee seksistä kaikkea elämää tärkeämpää. Sitä Lund oli tuntenut sodassa. Sitä, kun hänen ja naisen katseet kohtasivat keskellä sodan kauhuja, kun he molemmat tunsivat valtavaa jännitystä sisällään. Jännitystä jonka täytyi purkautua.

Lund pudisti päätään ja sulki oven. Hän palasi liedon ääreen ja alkoi leikata leipää.

Lihalle löytyi kippo, astiat kaapista ja ruoka oli katettu hetken päästä. Lund maistoi lihaa ja totesi maustaneen sen sopivan pippuriseksi viileää kesäpäivää ajatellen.

Ovi aukesi ja Mira astui sisään, päällään ruskea vanha mekko. Hänen hiuksensa roikkuivat tummina ja märkinä kalpeita kasvoja kehystäen.

"Sulla taitaa olla kylmä." Mira nyökkäsi vienosti. "Istu sohvalle ja ota ruokaa, minä laitan tulen takkaan", kehotti Lund ja hymyili lämpimästi.

Tuli syttyi takkaan yhtä vaivattomasti kuin lieteen. Lämpö täytti tuvan nopeasti ja palavan puun ritinä rentoutti Miraa silminnähden. Hän söi niin paljon kuin saattoi, mistä Lund oli tyytyväinen. Lund katseli hymyillen, kun Mira kumosi viinilasin viinilasin perään ja alkoi höpöttää kuten hiprakassa olevan kuuluu.

"Tämä on tosi hyvää! Ihan totta", Mira naurahti. Hänen poskilleen oli noussut väriä lämmön ja viinin yhteisvaikutuksella. Lund nyökkäili ja hymyili tyytyväisenä.

"Ei, näin hyvin en ole koskaan syönyt sitten sen, kun käytiin Rautavaaralla", pauhasi Mira ja vaikenä yllättäen. Hänen ilmeensä muuttui surulliseksi, lämpimän hymyn vastakohtaksi.

"Mikä nyt on?", kysyi Lund varovaisesti. Tilanne oli kehittymässä väärään suuntaan. Mira pudisti päätään eikä vastannut.

"Hei, ei noin kaunis tyttö saa olla surullinen", kuiskasi Lund ja kosketti Miran poskea kämmenellään. Hänen katseensa nousi yllättyneenä ja samassa Lund suuteli häntä huulille.

Tilanne kehittyi Lundin tahtomaan suuntaan, eikä Mirakaan valittanut muusta kuin mielihyvystä. Seksi oli kiihkeää ja ohi nopeasti, minkä jäljiltä he makasivat makuuhuoneen sängyllä. Jälkihuuma värisi ilmassa ja he huokasivat yhteen ääneen.

Lund oli kaukana ajatuksissaan, kun taas Mira näytti elävän hetkessä ja hymyili ikionnellisena. Hän vilkaisi Lundia aika ajoin kuin vain varmistaakseen, että hän oli todellinen.

Lund ajatteli lapsuuttaan, jättiläislinnun sulkia ja ennen kaikkea vanhan miehen kasvoja. Rautavaaraa. Karneat jännityksen lieskat polttelivat hänen vatsaansa. Kaiken muun hän pystyisi tekemään, mutta jäisikö viimeinen ratkaiseva kivi kääntämättä? Ei, niin ei saanut tapahtua.

"Onko se Rautavaara muuten tuolla kotonaan?", kysyi Lund yllättäen. Hän hymyili peittääkseen kaiken sen, mitä sisällään tunsu. Mira näytti yllättyneeltä, ja jokin järkytyksen tapainen kävi hänen kasvoillaan.

"Miten niin? Ei, ei se ole siellä. Ei, se lähti jonnekin. Niin se sanoi, matkoille", Mira änkytti. Hän yritti hymyillä, mutta ilme hänen kasvoillaan vastasi lähinnä irvistystä.

"Okei." Lund ei uskaltanut jatkaa pidemmälle.

Kului hetki. Mira silitti Lundin rintaa.

"Kuulehan, Mira", kuiskasi Lund ja selvitti kurkkuaan, "Voisitko vastata yhteen kysymykseen?"

"Totta kai, kulta", kuiskasi Mira hellästi. Lund maistoi viinin hänen hengityksestään. Lund nielaisi ja avasi suunsa.

"Mitä siellä suolla oikein tapahtui, Mira?"

Miran silmät rävähtivät auki ja utuinen ilmapiiri oli poissa.

"Siis mitä siellä sinusta tapahtui?", korjasi Lund ja selvitti kurkkuaan. Hän yritti hymyillä ja katsoa Miraa silmiin, mikä vaikeutui hetki hetkeltä. Tuli voimistui Miran silmissä, kunnes se roihusi raivokkaana.

"Mitä minä höpötän", harmitteli Lund ja kurtisti kulmakarvojaan. "Se mitä siellä tapahtui, on mennyttä. Vain sillä mitä me tehdään tässä ja nyt tulevaisuuden eteen on väliä." Lund pyrki painottamaan sanansa tarkasti. Tuli Miran silmissä laantui.

"Mitä me sitten nyt tehdään?", kysyi Mira ymmällään.

"Kill 'em all. Let god sort 'em out", lausui Lund hetkeäkään epäröimättä. Ratkaisun yksinkertaisuus yllätti hänet itsensäkin.

"Mitä sitä kursailemaan? Suo ottaa - pitäähän sille välillä antaakin ja oikein kunnolla." Lund virnisti ja joutui hillitsemään itsensä, jottei olisi alkanut kikattamaan kuin pikkutyttö.

"Mitä?", kysyi Mira hämillään.

"Se on englantia. Meinaa, että tapetaan ne kaikki, antaa luojan lajitella."

"Miksi sinä hymyilet?"

"Anteeksi. Minä innostun helposti", pahoitteli Lund hieman nolona. Silti hän tunsi jännityksen tuoman hyvän olon sisällään. *"Tämän vuoristoradan ajat loppuun asti, hyvä mies!"*

"Miten?" Miran hymy palasi varovaisesti.

"Sergein avulla. Sergeinpä avulla hyvinkin", vastasi Lund ja hymyili kierosti. Hän ei kyennyt hillitsemään itseään ja alkoi kikattamaan ääneen. Mira katsoi häntä kummeksuen.

"Mira, me poltetaan koko suo! Räjäytetään koko paska maan tasalle!" Miran huulet jännittyivät kuin valmiina nauruun.

Lund jatkoi kikattustaan, jolle ei näkynyt loppua. Se tarttui Miraan ja pian koko talo raikui katosta lattiaan, huoneesta huoneeseen.

Sade piiskasi Kajaania jo kolmatta päivää. Sergei käveli kiireettömästi sateenvarjo suojanaan kohti pientä kahvilaa joen rannassa. Kello oli viittä vaille kaksi. Pilvet telkesivät auringon taakseen.

Lund oli jo paikalla ja siemaili kahvia terassilla. Iso päivänvarjo suojasi häntä sateelta. Myös Lundia vastapäätä oli kuppi kahvia, joka odotti juojaansa.

"Sergei", tervehti Lund ja hymyili lämpimästi. Sergei nyökkäsi ilmeettömästi ja istui Lundia vastapäätä. Lund viittoi kahvikuppia kädellään, mutta Sergei pudisti päätään.

"Mitä nyt, Lund?", Sergei tokaisi. Lund katseli Sergein kasvoja hetken eikä löytänyt niistä mitään.

"Miten sinä voit, Sergei?", kysyi Lund vakavoituen. Sergei pudisti päätään.

"Mitä sinä haluat, Lund? Jos minä tarvitsen psykiatria, puhun peilille." Lund ymmärsi, että Sergei oli lähes kypsä lähtemään. Hän kaivoi takkinsa taskusta paksun kirjekuoren.

"Rahasi, kuten sovittiin." Lund ojensi kirjekuoren pöydän poikki. Sergei työnsi hänen kätensä takaisin.

"Minä en tarvitse rahojasi, Lund", tokaisi Sergei kuivasti. Hänen kasvoillaan kävi jotain, minkä Lund tulkitsi inhoksi.

Lund ymmärsi, että Sergei ei tekisi kompromisseja ja nyökkäsi. Hän tunsi piston sydämessään, sillä hän oli pitänyt tästä miehestä. Oli pitänyt Sergein elävästä persoonasta. Se oli nyt yhtä kuollut kuin Jätti.

"On vielä eräs asia, Sergei", sanoi Lund hiljaa. "Se suo." Sergei havahtui ja hänen kasvoillaan kävi suuttumus, jonka hän peitti välittömästi.

"Minä haluan mennä sinne ja laittaa sille lopun. Mirakin on tulossa mukaan. Ajattelin, että sinulla voisi olla jotain, jolla homma hoituisi." Lund halusi viitata Jättiin, mutta näki Sergein kasvoilta ettei se ollut tarpeen.

"Onko sinulla auto lähellä?", Sergei kysyi. Lund nyökkäsi.

Sergei ei halunnut Lundia pajaansa, vaan jätti hänet autoonsa odottamaan. Pienkoneliike, jonka takahuoneessa Sergei työskenteli, näytti nuhruiselta ja kuolevalta.

Lundista oli huvittavaa se, että Sergein kaltainen nero korjasi kahvinkeittimiä ja kasettisoittimia. Tosin hän ymmärsi etäisesti sen, että Sergeillä oli varmasti

kauaskantoisempiakin tavoitteita. Lundilla ei tosin ollut aavistustakaan siitä, mitä ne voisivat olla. Olihan hän vain tavallinen ihminen.

Kului vartti, toinenkin. Lund alkoi luopua toivosta. Ehkä Sergei oli päättänyt olla auttamatta ja sulkeutunut pajaansa. Lund huokaisi ja alkoi hapuilla avaimia.

Liikkeen ovi aukesi ja Sergei käveli ulos. Hän oli riisunut takkinsa ja hänellä oli päällään valkoinen ohut kangaspusero, jonka hihat oli kääritty ylös. Hän koputti ikkunaan ja Lund veivasi sen auki. Sergei ojensi Lundille raskaan kiekkomaisen laitteen, jossa oli kahva. Lund laski sen varovaisesti viereiselle penkille.

"Miten minä - -"

"Tässä on ohjeet", keskeytti Sergei ja ojensi hänelle käsin kirjoitetun paperin. "Tee mitä sinun on tehtävä."

Sergei näytti väsyneeltä ja surulliselta, voimattomalta. Hän katsoi Lundia silmillä, joista kuvastui äärimmäinen etäisyys muista ihmisistä.

"Samoin, toveri", toivotti Lund ja nyökkäsi. Sergei kääntyi ja käveli kädet taskuissa takaisin liikkeeseen. Sade yltyi ja Lund veivasi ikkunan kiinni.

Mira oli herännyt jo useita tunteja sitten, mutta oli vielä sängyssä. Hän tuijotti Lundin jättämiä painaumuksia lakanoissa. Välillä hän kurottautui ja haisteli Lundin tuoksua, hänen makeaa hikeä, jota Mira oli oppinut rakastamaan yhdessä yössä.

Lund ei ollut jättänyt mitään taakseen. Hän oli pujahtanut sängystä, pukeutunut päällensä ja vienyt reppunsa mukanaan. Mira muisti Lundin puhuneen juuri ennen nukahtamistaan siitä, kuinka Sergei auttaisi. Siitä että hän soittaisi läheiseltä huoltoasemalta ja sopisi tapaamisen Sergein kanssa.

Mirasta se oli todella hyvä ajatus. Hän ei tosin itse halunnut olla enää Sergein kanssa tekemisissä. Se kaikki oli ollut aina vastenmielistä, nälän ja muiden tarpeiden sanelemaa pakkoa. Mira pystyi sitä paitsi vain kuvittelemaan, kuinka Jätin kuolema oli vaikuttanut Sergeiin sitten viime näkemän.

Sade piti taukoa. Taivas oli silti sakea vaaleista, paksuista pilvistä. Ruoho ja heinä kimaltelivat sateen virkistäminä ja Mira halusi ulos. Hän tunsu onnea sisällään. Se oli hänelle niin harvinainen tunne, että hän tiesi tarrata siitä tiukasti kiinni.

Mira ponnisti ylös sängystä ja juoksi alasti tupaan. Hän keräsi vaatteensa pöydältä, lattialta ja sohvalta ja puki ne päällensä. Vaatteiden lisäksi myös lautaset ja muut astiat muistuttivat häntä eilisen onnesta, hyvästä ruoasta ja seurasta. Hän pesi ne myöhemmin mielellään.

Mira lompsi ulos saappaissaan ja sulki oven taakseen. Ilma oli raikkaan viileää ja virkistävää hengittää. Usva piilotti kaukaisimmat talot ja metsänreunan taakseen. Ruoho oli pehmeää ja vihreää. Mira maisteli kastetta sen pinnalta ja hieroi sitä kasvoilleen.

Kaikki ei ollut kuitenkaan hyvin. Vaikka ruohon miellyttävä tuoksu olikin voimakas, oli ilmassa myös suon kauhuista muistuttava löyhy. Metsän sydämessä väijyvä uhka oli alati läsnä ja sadeveden voimistama.

Mira käveli talon nurkalle ja kurkisti varovaisesti niitylle. Hän näki tuskin sen ensimmäisiä heinänkorsia, jotka kylpivät paksussa usvassa. Siellä kaiken takana oli suo, joka halusi hänet syleilyynsä. Miran kuukautisveri oli koskettanut sen huulia ja saanut sen janoiseksi.

Mira käveli takaisin terassille. Hän ei halunnut odottaa Kalman seuraavaa siirtoa. Vaikka se pelottikin häntä valtavasti, hän halusi, jos vain mahdollista, tehdä seuraavan ja toivon mukaan viimeisen siirron. Hän halusi tuoda Viljolle ja itselleen rauhan.

Mira kipusi portaat ullakolle. Hän oli siellä ensimmäistä kertaa sitten kissan kuoleman. Se ei enää tarkkailisi häntä kiilusilmillään, ei neuvoisi kaikkietävästi tai tekisi mitään muuta yhtä ärsyttävää. Se pehmittyi sateessa maantien reunalla.

Kissan poissaolo ei ollut silti ainoastaan hyvä asia. Ullakon ilmapiiri oli muuttunut kolkommaksi. Värit olivat haalistuneempia ja varjot syvempiä. Mira rohkaisi itsensä ja käveli piirongille, jonka kirjoitustasolla päiväkirja odotti häntä.

Mira käänsi sivuja, kunnes löysi tyhjän aukeaman. Hän otti kynän ja laski sen paperille. Paperi ei ollutkaan puhdas, vaikka hän oli niin ensi näkemältä luullut nähneensä. Siihen oli kirjoitettu juuri ja juuri luettavalla kevyellä käsialalla.

Rakas Mira,

Tulen toteuttamaan tänään viimeisen osan elämäni tarkoituksesta.

Kaikki mitä olen tehnyt ja tulen tänään tekemään on sinun ja kaiken elävän parhaaksi.

Kaikkea tapahtunutta ja tapahtuvaa voi olla vaikea ymmärtää, mutta me luotamme sinuun Mira. Usko vain itseesi, tee minkä näet oikeaksi ja loppu tapahtuu kuin itsestään.

Kaikkea hyvää sinulle.

- Mörri

"Vai että osaavat kissat nykyään kirjoittaakin", kuiskasi Mira. Hän ihmetteli, kehen kissa oli viitannut kirjoittaessaan "*me luotamme sinuun, Mira*". Oliko kissoja enemmänkin? Olivatko ne päättäneet jokin päivä alkaa puhua ja kirjoittaa ihmisten tavoin? Mira ei tiennyt. Silti hän sai kirjeestä vilpittömän vaikutelman, mikä voimistui alati toistuvasta mielikuvasta, jossa kissan vettynyt raato makasi maantien reunassa.

"Sinä olit hyvä kissa", kuiskasi Mira ja itki kissalle kyöneleen.

Hän niisti nenäänsä ja käänsi sivua. Aukeama oli tyhjä ja Mira asetti kynän terän vasemman sivun vasempaan ylänurkkaan.

Rakas päiväkirja,

Minulla on nyt vähän haikea olo. Se kissa kuoli nyt pari päivää sitten ja sitten. No se on pitkä tarina.

Viljo on nyt poissa, todella poissa. Se kuoli suolla. Sekin on pitkä tarina ja tuntuu että sitä olisi parempi olla muistelematta. Kaikki on silti aika hyvin, sillä minä olen rakastunut. Kuulit oikein, minä olen rakastunut.

Katsos, Sergein hyvä ystävä

Mira lopetti kirjoittamisen. Hän ei muistanut miehen nimeä. Hän ei ollut muistanut kysyä sitä. Tosin, kuinka hän olisi kehdannutkaan? Mira jatkoi kirjoittamista.

Katsos, Sergein hyvä ystävä tuli käymään. Hän pelasti minut suolla ja on todellinen herrasmies. Me.. Me rakastelimme eilen. Hän lähti aamulla hakemaan apua Sergeiltä.

Ulkona on satanut paljon. Nyt ei sada yhtään, mutta varmasti myöhemmin tänään.

Minua jännittää ja pelottaa, mutta hänen läsnäolonsa tekee kaikesta helpompaa. Minä en ole yksin vaikka olenkin tällä hetkellä. Hän palaa ja minä näen hänet uudestaan.

Me mennään ja tapetaan Kalma! Tapetaan se kuten minä tapoin Rautavaaran sen takia mitä se paskiainen teki Viljolle.

Mira iski lauseelle pisteen niin, että kynän terä upposi monen sivun lävitse. Hän huokaisi ja siirsi kättään.

- Mira, 15. Heinäkuuta -76

Tärisävissä juurakoissa, värähtelevissä vesimassoissa. Siellä asui Kalma suon holveissa, käytävissä ja kammioissa.

Suon tytär oli poissa, päässyt jälleen takaisin sinne, minne ei kuulunut. Mitäpä lapsi vanhempiansa maailmasta ymmärsi. Siitä johtuen Kalma kärsivällisesti, mutta alati kovemmin ottein tavoitteli Miran sydäntä ja mieltä. Tyttären täytyi tulla järkiinsä ja nähdä asioiden todellinen kanta.

Viljo, suon rakas poika, oli revitty rikki. Siitä huolimatta hänen mielensä jäi elämään osana suota. Viljolle kasvoi ruumis puusta, kaarnasta ja suovedestä. Se oli kova, mutta silti joustava. Hyvä ruumis, jossa paikka hyvälle mielelle.

Velhon käskyläinen oli rikokseen syyllinen. Hänet oli lyöty oikeutetusti maahan, eikä hän kuulunut enää velholle. Hänet kasvatettiin kiinni juurakkoihin, jotta hän näkisi asioiden oikean laidan. Hän näki kuinka väärässä oli ollut noudattaessaan kieron herransa ohjeita ja vaikka repisi hänet kappaleiksi tarvittaessa.

Kalma nousi hitaasti pintaan keskelle naavan peittämiä kiviä. Suo oli tyyni ja taivas pilvinen. Tuuli lepäsi ja maa oli kostea rankkojen sateiden jäljiltä. Kalma käveli ja antoi oksiansa pyyhkiä suon pintaa ja kasvien lehtiä.

Suo voi hyvin ja oli voimakas, mutta Kalma oli elänyt paljon kauemmin kuin vasta versoneet taimenet. Hän tiesi tulevasta talvesta ja roudasta, joka salpasi maan kiinni. Sitten kaikki alkaisi taas uudestaan. Kalma pysähtyi ja hyväili pientä taimenta kädellään.

Suo halusi ja tarvitsi Miraa kovasti. Jos Mira antaisi voimansa suon hyväksi, laajenisi suo yli entisten rajojensa. Suon ote kurottuisi yhä useampaan ihmiseen, joista tulisi sen uskollisia palvelijoita. Lopulta suon ote voisi yltää joelle asti, jonka kirkasvetisissä syvänteissä makasivat lukemattomien naisten puhtaat, elinvoimaa hohtavat sielut.

Kalma lausui suolle ikivanhoja sanoja, joita yhdenkään ihmisen korva ei ollut ymmärtänyt vuosisatoihin. Hän kuulosteli sammaleiden kuulumisia, tarkasti että sammakoiden kutulammikot olivat sopivan syvyisiä. Kyllä, suo voi hyvin.

"Mira", Kalma kuiskasi. Nimi kiiri suon halki metsän jokaiselle muurille. Se jatkoi matkaansa aina Miran talolle asti, aina Miran korvaan, joka vastahakoisesti kieltäytyi kuulemasta suon kutsua.

Korpin silmät kiitivät taivaan halki; pieni tuhkanharmaa hiiri värjötteli heinikossa; lukemattomat nilviäiset kiemurtelivat ruohonkorsien seassa. Ne kaikki olivat suon lapsia, joiden silmät ja korvat tarkkailivat kaiken aikaa Kalman puolesta.

Lund saapui, kuten oli luvannut. Hän hymyili ilta-auringon palavissa väreissä autostaan ulos astuessa. Mira oli kuullut lähestyvän moottorin ja rynnännyt ulos. Ilme Lundin kasvoilla oli väsynyt mutta helpottunut.

"Miten meni?", uteli Mira innoissaan. Samassa hän näki punaruskean kiekon Lundin kädessä ja arvasi sen olevan Sergein kätten jälkeä.

"Hyvin", vastasi Lund hymyillen. Hänen katseensa ei ollut kuitenkaan enää Mirassa, vaan Rautavaaran talossa. Kului pari hiljaista sekuntia.

Lund havahtui mietteistään ja kääntyi Miran puoleen, joka katsoi häntä epäluuloisesti.

"Anna anteeksi", pyysi Lund, "se vaan on niin kaunis talo. Työasioita on kovin vaikea unohtaa." Mira uskoi joka sanan.

"Totta kai. Se on kyllä kaunis talo. Harmi että ei päästä sisältä katsomaan, kun se ei ole paikalla", valitti Mira ja pudisti päätään.

"Niin, aivan", myönsi Lund ja nyökkäsi leveästi hymyillen.

Hän ojensi kiekon Miralle ja otti autosta lisäksi reppunsa ja päällekkäispiippuisen haulikon, jonka runko oli tummaa puuta.

Hetkeä myöhemmin kiekko oli lattialla ja Mira ja Lund suutelivat sohvalla. Mira oli ehtinyt jo riisumaan omat vaatteensa ja avasi Lundin paidan nappeja kärsimättömänä.

"Ajattelin että mennään huomenna keskipäivällä", sanoi Lund mietteissään. "Minusta tuntuu, että ne olennot eivät pidä päivänvalosta."

"Mh, mh", mutisi Mira ja suuteli Lundia lisää. Eipä aikaakaan, kun he olivat taas Miran sängyssä.

Tuli ilta.

Meni yö.

Ja tuli huomen.

Märkä heinä viisti kangasta vasten.

Lundilla oli päällään toinen maastopuvuista, jotka hän oli ostanut Kajaanista. Mira oli suostunut pukemaan omansa päälleen pitkän suostuttelun jälkeen ja näytti viihtyvän sotilaallisessa roolissaan.

Lundilla oli käsissään kaksipiippuinen haulikko ja vyötäröllään panosnauha, jonka jokaisessa kumilenkissä oli kirkkaanpunainen patruuna. Mira piti Lundin Makarovia koholla päänsä vieressä kuin vakoojasankaritar ikään ja tarkkaili ympäristöään tiukka ilme kasvoillaan. Sergein laite oli Lundin repussa. Ohjeet oli luettu moneen otteeseen ja kumpikin tiesi mitä tehdä.

He tulivat metsänreunalle. Lund näki Miran kasvoilta, että mitä lähemmäksi suota he tulivat, sen vaikeammaksi matkanteko hänelle kävi.

"Kalma kutsuu", kuiskasi Mira Lundin korvaan. Hänen äänensä värisi jännittyneenä.

"Annetaan sille sitten sitä, mitä se haluaa", tokaisi Lund ja nyökkäsi päättäväisesti.

"Minä rakastan sinua", sanoi Mira nopeasti. Hän oli kerännyt rohkeutta jo eilisestä asti, hokenut sanoja mielessään ja yrittänyt päättäväisesti jo monet kerrat. Sanat olivat kuitenkin juuttuneet hänen kurkkuunsa jokaisella kerralla. Lund oli kuin ei olisi kuullutkaan hänen sanojaan ja jatkoi eteenpäin. Mira seiso hetken ihmetys kasvoillaan ja seurasi.

Aurinko pilkisti sieltä täältä lehtipeiton välistä. Se olisi kohta korkeimmillaan ja päivä tuntui hiostavan kuumalta viileiden sadepäivien jälkeen. Metsä kukoisti vihreänä ja sateesta ilmiselvästi piristyneenä.

Suoaukio siinsi edesspäin puiden takana. Se ei näyttänyt kuitenkaan pahaenteiseltä, sillä tällä kertaa heillä oli ylilyöntiasema: suon väki ei saisi nauttia pimeän tuomasta suojasta. Silti Miraa pelotti, sillä kaikki tuntui pettävän yksinkertaiselta ja helpolta.

He eivät voineet uskoa silmiään metsän reunalle saapuessaan. Suo hohti elinvoimaisena ja kirkkaana. Vesilammikot kimaltelivat raikkaina ja värikkäitä perhosia lensi ympäriinsä. Taivas oli kirkkaampi ja pilvet sinisempiä kuin koskaan. Miljoonien kukkien tuoksut yhdistyivät huumaavaksi parfyymiksi, joka satoi heidät lumoavaan otteeseensa.

"Vau", Lund sanoi. Mira nyökytteli hyväksyvästi.

"Mitä täällä on tapahtunut?" Lund kosketti valkoista, isoa kukkaa jalkojensa juuressa. Kaste sen terälehdillä oli viileää ja lehtien pinta oli kuin samettia.

"Enpä tiedä, mutta ei unohdeta nyt mitä varten täällä ollaan", kuiskasi Mira ja jatkoi eteenpäin. Lund jäi paikalleen ja ihasteli yllä levittäytyvää taivasta.

"Hei, mies", tiuskasi Mira, "ala tulla." Lund havahtui ja käveli Miran perään, muttei voinut irrottautua suon lumosta hetkeksikään.

Mira ei ollut yhtä innoissaan kuin Lund. Hän oli tuntenut jonkin olevan vinossa koko päivän ajan, mutta ei tiennyt mikä se oli. Suo vain näytti liian vihreältä, vesi liian kirkkaalta ja taivas aivan liian siniseltä. Hän laski kuitenkin pistooliaan päänsä viereltä hetki hetkeltä rentoutuessaan.

"Voikohan tuota vettä juoda", ajatteli Lund ääneen. Hän oli tajunnut vasta hetki sitten, kuinka janoinen oli. Vesi näytti suorastaan yliluonnollisen kutsuvalta ja raikkaalta.

"Muista missä me ollaan", Mira huomautti. "Me viedään se laite tuonne keskelle ja lähdetään, eikä tulla koskaan enää takaisin."

Lund katsoi ympärilleen.

"Minne keskelle?" Mira nauroi ja kääntyi Lundin puoleen iva kasvoillaan. Sitten hän tajusi mitä Lund oli tarkoittanut ja hänen ilmeensä vakavoitui.

"Mitä helvettiä?"

Suo jatkui loputtomasti jokaiseen ilmansuuntaan. Metsää ei näkynyt missään, eikä liioin mitään muutakaan kuin loputonta suota.

"Niinpä", sanoi Lund ja hymyili. Hän ei näyttänyt tippaakaan huolestuneelta ja polvistui veden täyttämän kuopan ääreen.

Mira tähyili ympärilleen alati huolestuneempana ja havahtui vasta, kun kuuli veden liplatusta ja ryystämistä. Lund oli polvillaan ja joi vettä kämmenellään.

"Ei, älä juo siitä!" Jokin oli todellakin vialla. He olivat suolla ja Lund joi suon vettä. Suo ei näyttänyt ollenkaan siltä, miltä se oikeasti näytti. Totta kai, Kalman oli pakko olla kaiken takana. Mira kirosi sitä, kuinka tyhmä oli ollut. Samassa Lund upotti päänsä veteen.

Pimeys nieli Jakob Lundin sisäänsä. Kaikki valo ja elämä oli poissa varoituksesta. Pimeydessä hallitsi ummehtunut, saastainen löyhyä ja joka puolelta kuului veden litinää, askelia, laahaavia ääniä, murinaa ja huohotusta.

Lund tunnusteli maata, jonka päällä makasi. Se oli kostea ja kylmä. Hän päätteli tippuneensa maan läpi, muttei nähnyt valoa katsoessaan ylöspäin.

Hän nousi jaloilleen ja tunnusteli varusteitaan. Reppu oli edelleen selässä ja hän pystyi tuntemaan kovan kiekon sen sisällä. Haulikko löytyi jalkojen juuresta.

Samassa käsi tavoitti Lundin niskan ja tarrasi siitä kiinni. Lund kääntyi ympäri ja huitaisi kädellään osuen johonkin pehmeään. Hänen edestään kuului naisen huudahdus.

"Mitä hittoa sinä minua lyöt?!" Se oli Miran ääni.

"Sori, minä säikähdin", Lund pahoitteli. "Missä ihmeessä me ollaan?" Hänen äänensä ei kaikunut ollenkaan, vaan pysähtyi viilleään, mutta silti hiostavaan ilmaan.

"Hitostako minä tiedän?", Mira tiuskaisi. "Onko sinulla taskulamppua?"

"Ota repusta, oikea sivutasku" Lund kääntyi selin Miraa päin. Mira kopeloi reppua ja veti esiin putken, joka tuntui taskulampulta. Hän löysi napin ja painoi sen pohjaan.

Valokeila leikkasi pimeyttä ja sokaisi heidät hetkeksi. Lamppu oli pieni, mutta pimeys niin syvä, että sen valo oli kuin auringon itsensä paiste. Joka puolelta onkaloa kuului epäinhimillisiä tuskanhuutoja ja murahduksia, jotka säikäyttivät Miran ja Lundin viimeisen päälle. Painajaismaiset olennot siristelivät silmiään valokeilassa. Ne perääntyivät nelinkontin kohti seinämää, jota paksut juuret päällystivät tiheänä punoksena.

Mira kuljetti valokeilaa pitkin seinämiä ja teki täyden kierroksen. Olennot piirittivät heitä ja sihisivät ja huusivat kukin vuorollaan kirkkaassa valokeilassa.

"Laitetaanko se tähän?", kysyi Mira hermostuneella äänellä.

"Tuonne!" Lund huudahti ja osoitti suoraan eteenpäin.

"Mitä? Mitä siellä on?" Mira suuntasi taskulampun Lundin osoittamaan suuntaan.

Valo välkehti sakeassa vedessä, joka valui puiden juuria pitkin altaaseen, josta se jatkoi matkaansa maan sisään. Puiden juuret, maa ja vesi muodostivat rakennelman, joka ei näyttänyt luonnon muovaamalta.

"Ota se repusta, minä pidän noita silmällä", Lund kuiskasi ja tunnusteli pimeyttä haulikkonsa piipulla, "ja anna se taskulamppu." Mira ojensi taskulampun Lundille ja avasi repun.

Lund kyyristyi ja haravoi pimeyttä valokeilalla. Olennot pysyivät loitolla, kunhan niitä sokaisi tarpeeksi usein. Valoja oli kuitenkin vain yksi ja olentoja oli joka puolella.

Mira laski laitteen maahan.

"Valoa", pyysi Mira. Lund valaisi laitetta, mutta nosti valokeilan saman tien ylös pitääkseen olennot loitolla. Niiden ärtynyt sihinä ja villit murahdukset kävivät hetki hetkeltä voimakkaammiksi.

"Virtakatkaisin.. Päällä. Valitse laajuus.. Taso kaksi. Ja sytytysaika.. Viisitoista minuuttia", ajatteli Mira ääneen ja teki säädöt laitteeseen. Lund pyöritti taskulampun valokeilaa kuin pieni majakka.

"Jakob, valoa!"

"Shh", kuiskasi Lund ja valaisi laitetta. Mira piti mölyt mahassaan hammasta purren ja viritti laitteen. Pieni punainen valo alkoi vilkkumaan sekuntitahtiin sen sivulla.

"Vie sinä se, laita veteen - Sergei sanoi että se kestää", Lund neuvoi. Hän tunsi jonkin hipovan jalkaansa. "Pidä kiirettä!"

"Pidän, pidän", vakuutti Mira ja hiipi askeliaan varoen allasta kohti. Lund valaisi hänen reittiään hetken aikaa. Mira saattoi nähdä, ettei siellä ollut olennon olentoa. Ne pysyivät kaukana altaasta ja sen vedestä.

"Ai helvetti!" Lundin tuskainen huuto peitti kaiken alleen. Jokin oli järsinyt hänen jalkaansa. Hänen pohkeestaan puuttui suupala lihaa. Tuska sumensi Lundin mielen.

Lund ohi ympäriinsä taskulampulla ja kiroili hampaidensa välistä. Valokeila pysähtyi hänen edessään seisovaan petoon, jonka suupielistä valui tuoretta verta. Se virnisti vajaamielisesti, mikä ansaitsi Lundin tuskaisessa mielessä vain yhdenlaisen reaktion; hän tähtäsi ja nykäisi liipaisimesta. Haulikko jyrähti ja löi Lundin ja Miran korvat lukkoon. Peto sinkoutui maalattialle kuolleena. Sen lajitoverit kirkuivat laukauksen sokaisemina ja vilistivät ympäriinsä toisiinsa törmäillen.

"Mene, helvetti, mene!", Lund huusi. Yksi pedoista upotti kyntensä hänen jalkaansa ja toinen repi häntä hiuksista. Haulikko jyrähti toistamiseen.

Mira kiirehti ja juoksi viimeiset metrit altaalle. Hän pudotti laitteen veteen, johon se upposi räiskäyttäen liejuista vettä Miran kasvoille.

Valtavan voimakas, korkea suihinä peitti kaiken alleen ja pysäytti niin Miran, Lundin kuin olennotkin paikoilleen. Kourat päästivät Lundin otteestaan ja katosivat syvälle pimeyteen.

Lund valaisi pimeyttä valokeilalla, joka tärisi hänen kätensä mukana, ja sieltä keskeltä pimeyttä lipui esiin valtava vettä valuva hahmo, jonka ruumis oli paksua puujuurakkoa.

"Kalma?", kuiskasi Lund Miralle, joka vapisi kalpeana.

"Olen", jylisi Kalma ja silmäili heitä hetken aikaa. "Mira." Kalma katsoi Miraa silmiin. "Oletko valmis suon tyttäreksi?" Kalman äänessä oli ärtymystä. Hän ojensi lehtien peittämää kättään. Mira mietti hetken.

"Olen, mutta vasta yön tultua." Miran ääni värisi. Kalma kurnutti ja sulki silmänsä hetkeksi.

"Hyvä on, mutta otat veljesi mukaan. Viljo valvoo, että teet tällä kertaa oikean ratkaisun."

"Toki." Mira hymyili hermostuneena. Eikö Kalma ollut nähnyt Sergein laitetta?

Pitkä olento laahusti valokeilaan Kalman vierelle. Sen liha ei ollut vielä yhtä harmaata kuin lajitovereillaan ja sen muodoissa oli vielä hieman inhimillisyyttä.

"Hei Mira", tervehti olento äänellä, josta sai juuri ja juuri selvää, ja nyökkäsi Lundin suuntaan, "Jakob."

"Viljo", kuiskasi Mira kylmästi. Lund näki itsehillinnän rakoilevan hänen kasvoillaan.

"Menkää", Kalma komensi. Viljo käveli Miran luokse ja tarrasi hänestä kiinni. Mira yritti ampua Viljoa pistoolilla, mutta Viljo huitaisi sen pimeyteen ja nosti hänet olkapäälleen.

"Sinä perkele!", Lund kirosi ja tähtäsi Viljoa kasvoille. Pienet kädet ilmestyivät pimeydestä ja tarrasivat haulikosta kiinni vieden sen mukanaan. Viljo tarrasi Lundista kiinni ja nosti hänet toiselle olkapäälleen.

Mira ja Lund huusivat ja rimpuilivat yhteen ääneen, mutta eivät kyenneet tekemään mitään. Viljon ote oli rautainen ja piti. Hän käveli seinämää päin ja se väistyi hänen tieltään. Mira ja Lund maistoivat happaman turpeen Viljon työntyessä maan läpi, kohti auringon korventamaa pintaa.

Viljon valtava koura läpäisi maanpinnan ja muu keho kohosi ylös sen perässä. Viljo, Mira ja Lund huudahtivat yhteen ääneen sokaistuessaan auringon kirkkaasta valosta. Lund ja Mira tottuivat valoon vähitellen ja lakkasivat huutamasta, mutta Viljo jatkoi vaikeroimistaan. Hänen ihonsa savusi ja paistui rakoille niin, että Mira ja Lund tunsivat pintaan tihkuvan märän ja liman kehojaan vasten.

Mira ja Lund näkivät suon sellaisena, kuin se todellisuudessa oli saatuaan näkönsä takaisin. Aurinko paistoi toki kirkkaasti, mutta suo oli vanha kalsea itsensä, vastenmielinen ihmissilmille. Se litisi Viljon askelien alla, jotka johtivat kohti metsänreunaa, kohti turva-aluetta, jonne Sergein laitteen vaikutuksen ei pitäisi ylettyä.

"Työ ette pääse karkuun, ette Kalmua", kurnutti Viljo matalalla, repaleisella äänellään, "Kalmua on vahva ja kaikkietävyä ja tietää, mikä on teille hyväks." Viljon ote piti eikä hellittänyt.

"Viljo kiltti, suon lapsi ja rakas veljeni, päästäisitkö meidät alas, jotta voisimme kävellä omilla jaloillamme?", pyysi Mira nöyrään äänensävyyn. Lund sylki multaa suustaan ja rimpui.

"En mie teitä päästä ennenkun tulee yö ja Kalmua ottaa teijät vastaan."

Samassa heidän takanaan räjähti. Kalma lävisti maanpinnan ja kohosi korkealle kohti taivasta. Liejun kostuttamia kokkareita satoi joka puolella suota. Viljo kääntyi ympäri ja päästi Miran ja Lundin otteestaan. He lensivät maahan lietteen sekaan.

Kalman sylissä sykki punainen verenpunainen valo. Mira nosti katseensa lietteestä ja tajusi heti sen olevan Sergein laite, hänen lahjansa suolle. Laite alkoi hohtaa punaisena ja Kalman kädet roihahtivat tuleen.

"Kalmua! Kalmua!!", huusi Viljo hädissään ja juoksi Kalmaa kohti. Kalman jalat, jotka harottivat kymmeniä metrejä pitkinä, hoippuivat ja katkesivat. Kalma putosi alas roihuavana tulipallona ja rysähti suota vasten.

"Miraaaa!", huusi Kalman ääni, joka kiiri suon jokaiselle laidalle ja takaisin. Tuli tarttui Kalmasta suon mättäisiin, vesiin ja kasveihin. Mira tuijotti Kalmasta leviävää tulta suu auki. Viljo saavutti herransa ja katosi liekkeihin päästään viimeisen, epäinhimillisen tuskanhuutonsa.

Kuin toukat omenasta, Kalman kätyrit kipusivat pintaan joka puolella suota ja alkoivat savuamaan. Niiden kiljahdukset ja huudot sekoittuivat tulen roihuun, joka voimistui hetki hetkeltä.

"Tule! Juokse!", huusi Lund Miralle ja kiskoi häntä kädestä. Mira katsoi suota viimeisen kerran ja polki maata nousten täyteen juoksuun.

Kalman kätyreitä, olentoja ja petoja oli satoja ellei tuhansia ja ne kaikki savusivat ja huusivat yhteen ääneen kivusta, joka ei johtunut auringon poltteesta. Tuli söi tietään suon sydämeen pitkin sen vesisuonia ja suon lapset tunsivat sen.

Kalma yritti tukahduttaa tulta kierimällä, mutta tuli ei ollut laadultaan tavallinen. Se oli Sergein - suuren velhon - taikatulta, joka kasvoi vedestä. Niin pitkään kuin Kalma, suo ja sen lapset elivät, eli Sergein taikatulikin. Se oli hänen lahjansa suolle.

Vesi suon pinnalla kiehui ja räiskähteli ympäriinsä. Se nousi paikoin korkealle ilmaan ja laskeutui polttavana Miran ja Lundin niskoille. He juoksivat minkä kerkesivät palovammoistaan välittämättä ja heidän jalkansa löysivät tiensä kuin ihmeen kaupalla yli suon monttujen ja mättäiden. Polttavan kuuma ilma korvensi kaikkea tielleen osuvaa suon kiehuessa ja palaessa. Tuli tavoitti suon sydämen, elämänlähteen, ja levisi suon osiin, joihin se ei ollut vielä yltänyt.

Mira ja Lund kompuroivat alas pengertä puiden juureen, metsän suojaan. Valtaisat, viimeiset liekit roihahtivat ilmoille ja polttelivat metsän uloimpia neulasia, ja tuli oli poissa. Kuuma höyry puski suolta ja sai lian valumaan Miran ja Lundin kasvoilta.

Siellä missä oli ollut suo, oli enää vain valtava monttu, jonka pohjaa peitti paksu, ruskea tomukerros, jossa ei ollut taatusti tippaakaan vettä.

Mira suuteli Lundia, kunnes heidän likaiset huulensa erkanivat toisistaan.

Pihamaa oli sellainen, kuin se oli aina ollut. Vain he erottuivat ympäristöstään saastaisina ja repaleisina. Ilman heitä olisi voinut luulla, että mitään ei ollut tapahtunut.

Suo oli kuollut. Kalma oli kuollut. Se makasi valtavan montun pohjalla tomuna, joka muodostaisi mutaisia puroja vuosisatoja. Se valuisi jokiin ja järviin ja ruokkisi elämää, jota se niin paljon rakasti.

"Se on nyt kai ohi", huokaisi Lund haikeana.

"Ei enää Kalmaa, koskaan", Mira kuiskasi ja suuteli Lundia. Hymy hänen kasvoillaan paistoi kilpaa taivaanrannassa loistavan auringon kanssa.

"Voi sinun pohkeesi!", huudahti Mira kauhuissaan. Lundin pureskeltu pohje tihkui verta hitaasti mutta varmasti. Lund pudisti päätään ja nosti Miran leukaa sormellaan niin, että heidän silmänsä olivat samalla tasolla. Niin että Mira tajuaisi.

"Mira." Lund tunsi palan kurkussaan, mutta pakotti itsensä jatkamaan, "minä en voi jäädä. Tämä on nyt ohi, tämä kaikki." Mira näytti olevan ymmällään.

"Siis.. Mutta.. Minä rakastan sinua", sanoi Mira hiljaa ja loi katseensa maahan. Lund virnisti hermostuneena.

"Sepä se. Minulla on vaimo, kaksi pientä lasta, Mira." Hänen äänensä värisi. "Minulla ei ole vaihtoehtoja. Anteeksi." Mira oli hiljaa ja tuijotti Lundia järkyttyneenä.

"Anteeksi", Lund toisti ja kosketti Miran olkapäätä. "Minun olisi kai pitänyt kertoa." Kyynel norahti Miran silmäkulmasta.

Lund katsoi autoaan, ajatteli penkkiään ja yritti pyyhkiä takamuksestaan enimmäkseen mudat pois. Sitten hän vilkaisi Miraa häpeä kasvoillaan ja käänsi katseensa takaisin autoonsa.

Kyyneleet muodostivat Miran kasvoille pieniä likaisia puroja. Hän roikotti käsiään velttoina ja nyyhkytti pidätellen suurempaa purkausta, joka oli jo tuloillaan. Hän tunsi itsensä siinä määrin.

Lund ajatteli sitä, kun oli kokannut Miralle, kun oli kehottanut häntä vaihtamaan vaatteensa ja puhunut hänelle mukavia. Tämä likainen surkea nainen Lundin edessä oli yhtäkkiä hänelle vieras, eikä hän halunnut tehdä sitä kaikkea uudestaan. Mira oli tylsä, surkea hermoraunio. Vuoristorata-ajelu oli tullut loppuunsa ja oli aika nousta vaunusta.

"Anteeksi, Mira", Lund sanoi ja käveli autolleen. Mira katseli auton takavalvoja, kun se lipui maantielle ja kaasutti pois kohti metsänreunaa. Tottahan toki Lund tunsu piston sisällään. Se oli kuitenkin kipua, jonka hän pystyi tukahduttamaan. Suuremmat tuskat ja syyllisyydentunnot hänen mielessään johtuivat aivan muista syistä.

Suru oli kasaantunut padolle, eikä pato jaksanut enää. Se murtui ja Mira itki niin, että odotti silmiensä lentävän kuopistaan. Jossain kaukana jyrähti ukkonen ja sade alkoi varoittamatta. Pisarat kohtasivat Miran kasvot ja kyyneleet ja pesivät kaiken lian pois. Silti Mira itki. Itki ja itki.

Lopulta Mira tunsu jalkojensa pakahtuvan ja hän itki vain sisällään. Hän laahusti terassille ja lysähti kiikkutuolille, joka narahti vasten vanhoja lattialankkuja. Hän nosti katseensa kunnes se tuijotti jonnekin, minne yksikään ihmissilmä ei ollut nähnyt kertaakaan. Tuijotti niin kauas kuin suinkin pystyi, kuin hakien jotain lohtua jostain tuolta kaukaa.

Huone oli pimeä ja hiljainen. Katuvalot paistoivat sisään sälekaihtimien ohuista raoista ja paljastivat kiiltäviä esineitä raskaissa hyllyissä. Lund lojui tuolissaan ryhdittömänä ja vaiti.

Raukka.

Lund tiesi olevansa raukka, ainainen paskahousu. Toki raahauduit sinne suolle, ajattelit kuittaavasi sillä kaiken. Mutta kun se oli ohi, kaasutit pois taaksesi katsomatta. Jätit vastuun jälkeesi.

Ei, kyse ei ollut Mirasta. Kyse oli Rautavaarasta. Miehestä, jonka Lund tunsi olevan *hän*. Mies Lundin lapsuudesta, mies joka esitteli Lundille veljensä hohtavaa ruumista tai sielua, oli mikä oli.

Entä nyt, Lund. Entä nyt? Tottahan toki se kaikki oli helvetin vaikeaa ja stressaavaa, mutta nyt sinä saat potea tätä tuskaa lopun elämäsi. Sinä et mennyt ja kohdannut sitä miestä, et kysynyt kaikkia kysymyksiäsi. Sinä vanhenet ja kuolet samat kysymykset mielessäsi, joita olet kantanut lähes koko elämäsi.

Lund nosti viskilasin huulilleen ja joi. Tuska hänen pohkeessaan oli vaimentunut kuiskeeksi.

"Viet-nam", lausui Lund kuivalla äänellä. "Vitun Vietnam." Vaimon itku kuului työhuoneen oven lävitse.

"Missä sinä olit?!"

"Tajuatko kuinka huolissani minä olin??"

"Olin soittaa poliisit!"

Lund ei ollut sanonut mitään. Hän oli kävellyt huoneeseensa, lukinnut oven ja avannut viskipullon. Siellä hän istui, pimeässä, hyljeksittynä, katkerana, vihasena, surullisena, väsyneenä.

Palaisiko Lund jokin päivä siihen paikkaan, siihen pahan olon laaksoon? Hän pudisti päätään. Ei. Asiat jotka hän oli tehnyt veljensä takia, sen takia mitä hänelle tapahtui, olivat niin lukuisat ja syvälle sieluun pureutuvat, että Lund tunsi elämänsä rakentuvan niiden varaan. Onko totuus sitten niin kova pala, että kun sitä on koko elämänsä janonnut, sitä ei sitten mahdollisuuden tultua voikaan kohdata? Mitä ironiaa, mitä kauneutta.

Lund oli varma, että tulisi jättämään vaimonsa. Tulisi jättämään lapsensa, tulisi jättämään kaiken ympärilleen rakentamansa vastuun tuosta vaan. Ei katumuksen

häivääkään, ei vilkaisuakaan taaksepäin. Häntä odotti uusi elämä, joka oli täynnä kärsimystä, katkeruutta ja itsensä pettämistä. Mutta ainakin se olisi elämää.

Kyse ei ollut tietenkään Lundin vaimosta, joka oli mitä parhain roolissaan. Ei lapsista, jotka olivat nokkelia, vaikkakin hieman ylivilkkaita. Miehen pitää tehdä luontonsa mukaan eikä taistella sitä vastaan. Ja nyt Lundin luonto kertoi, että oli lähdettävä.

"Olet yksinäinen susi, et sinä laumassa koskaan viihtynyt", kuiskasi Lund häijy ilme kasvoillaan.

Tuuli lauloi hennosti soiden terassin muodoissa, luonnon korsissa ja oksikoissa. Aurinko valaisi maata pilvien takaa eikä lämmittänyt.

Mira istui kiikkutuolissa toista päivää ja tuijotti tyhjyyteen. Hänen kätensä lepäsivät sylissä voimattomina.

Suon kutsu oli poissa. Kaikki oli muuttunut eikä mikään ollut enää ennallaan. Luonto tuoksui erilaiselle, värit olivat erilaisia ja kaikki kuulosti erilaiselta.

Ensimmäiset hetket sitten Kalman kuoleman olivat olleet ylistyslaulujen täyttämiä. Metsä oli helähtänyt riemuissaan nähdessään Kalman valtakunnan kaatuvan. Mira ja Lund olivat kävelleet sankareina havupuiden alla, jotka taittoivat oksansa heidän tieltään.

Kaikkea muutosta seuraa kuitenkin vakiintuminen, jolloin osat asettuvat takaisin paikoilleen. Ne ovat ehkä eri järjestyksessä, mutta ylistyslaulut ovat silloin takanapäin. Jo päivä Kalman kukistumisen jälkeen lähes jokainen luontokappale oli unohtanut, mikä asioiden laita oli ollut vain hetki sitten.

Ei Mira sitä surrut tai murehtinut, ei missään määrin. Hän ei itse asiassa ollut huomannut koko asiaa.

Hän oli taas yksin. Ihminen toisensa jälkeen oli pettänyt hänet tavalla tai toisella. Hän uskoi olevansa tiensä päässä. Ei päiväkirja, ei luonnon laulut, ei Rautavaaran kirjat. Se oli se hetki, kun ruoka menettää makunsa, tunteet merkityksensä ja elämä värinsä.

Lattialauta narahti kiikkutuolin alla.

Mira hätkähti tuntiessaan jotain kevyttä sylissään. Hänen kätensä tunnustelivat vierasta kappaletta ja hän räpytteli kuivia silmiään, joita pisteli kivuliaasti.

Se oli paperinpala, sivu päiväkirjasta. Sofian hennosti allekirjoittama. Mira käänsi katseensa takaisin tyhjyyteen ja itki pari kitkerää kyyneltä. Hän ei saanut paeta, mutta sivu oli kuin kutina, jota oli raavittava vaikka verille asti.

Mira tiesi olevansa vailla mitään menetettävää.

Rakas päiväkirjani..

Tänään on ihan kauhea päivä. Elämä pilalla. Minä olen itkenyt jo pitkään. Minä pyyhin kyyneliä tältä sivulta.

Kun tulin töistä, en löytänyt Akiä mistään. Sitten soittivat poliisista ja ne kertoi, että Aki on jäänyt auton alle. Voi hirveä.

En minä voinut muuta tehdä, kuin olla uskomatta ja ajoin sinne ja siellä ruumishuoneella ne sitten näyttivät Akin ja se oli aivan.. Verinen. Kuollut. Aki on kuollut, voi luoja.

Mira laski sivun syliinsä. Lopussa ei ollut Sofialle tavallista allekirjoitusta, ei edes päivämäärää. Käsiala oli melkein yhtä sotkuista kuin Miralla ja kuivuneet kynneleet olivat levittäneet mustetta joka puolella sivua.

Niin oli siis käynyt. Suru ja kärsimys olivat löytäneet tiensä Sofiankin elämään. Kai se oli ollut vain ajan kysymys, Mira pohti.

Oli kulunut kolme päivää ja kolme yötä Kalman kuolemasta, yhtä monta pitkää hetkeä Lundin lähdöstä. Taivas oli synkkä ja pilvinen ja lupasi sadetta. Päivä oli loppuillaan ja syksy tuloillaan ja pimeys laskeutui maiseman ylle vähä vähältä.

Mira istui kiikkutuolissa surkeaksi myytyksi lyyhistyneenä. Hänen kasvonsa olivat kalpeat ja kuumeiset. Nälkä ja jano pysyivät sivussa henkisten tuskien tieltä, jotka olivat vaatineet Miraa jäämään terassille odottamaan kuolemaansa. Hän ei ollut nukkunut silmällistäkään, mutta uupumus alkoi vaatia verojaan. Hänen silmänsä sulkeutuivat vähä vähältä.

Valot syttyivät Rautavaaran talossa. Se oli istunut pimeänä maantien toisella puolella jo niin pitkään, että Mira säikähti tunteiden turruttavasta vaikutuksesta huolimatta. Valo ei ollut kuitenkaan tavallista kellertävää hehkua, vaan lumenvalkoista ja se liikkui ulos talon lävitse.

Mira nojasi eteenpäin irti kiikkutuolin selkänojasta. Hänen luunsa naksahelivat kivuliaasti ja hänen lihaksensa olivat kuin kiveä. Valot ansaitsivat silti kaiken hänen huomionsa. Ne leijailivat yli ruohon, heinän ja hiekkatien. Maantielle saapuessaan Mira oli varma, että näki aaveita. Ne kävelivät jaloillaan, vaikkakin silti irrallaan maasta, ja tulivat häntä kohti. Vaikka Mira olikin kokenut viime aikoina asioita, joita tavallinen ihminen ei näkemättä uskoisi, saivat aaveet hänet kauhun valtaan.

Mira yritti ihmetellä näkemäänsä ääneen, mutta sai aikaan vain mitään sanomatonta pihinää: hänen kurkkuaan kuivasi liikaa. Mira nousi kiikkutuolilta, mutta kaatui kovalle lankkulattialle. Hänen jalkansa olivat liian puutuneet, liian heikot jaksamaan.

"Khummitukshia... khummitukshia..", Mira kuiskasi ja haukkoi henkeä. Aaveet olivat ylittäneet jo maantien ja kulkivat pitkänä letkana.

Mira ryömi ovelle ja muisti, että oli lukinnut sen ennen suolle lähtöä. Hän kaivoi avaimen maastopuvun uumenista ja sovitti sitä lukkoon. Hänen kätensä vapisivat niin, että avain kolisi lukossa. Se ei tahtonut ottaa avautuakseen.

"No perkele!", vinkaisi Mira hätäntyneenä.

Aaveet olivat jo niin lähellä, että Mira näki ne selvästi. Ne olivat kaikki hyvin kauniita alastomia naisia ja ne puhuivat, huusivat ja valittivat yhteen ääneen.

Lukko kalahti auki ja Mira huokaisi helpotuksesta. Hän avasi oven ja kompuroi sisälle.

"Anteeksi! Missä me olemme?", kysyi naisen ääni Miran takana. Mira pauskasi oven kiinni ja laittoi säpin paikoilleen. Hän kompuroi takaperin keittiötä kohti pitäen katseensa ovesa. Tuvan varjot ja tuoksut olivat vieraita päivien poissaolon jäljiltä.

"Menkää pois! Menkää helvettiin!", huusi Mira kauhusta suunniltaan. Hänen kurkkuunsa sattui, mutta pelko antoi hänen äänelleen voimaa.

Ei vastausta. Oli hiiren hiljaista. Mira pidätti hengitystään.

Valo tunkeutui oven läpi. Ensin sen lävisti kirkkaan valkoinen jalka, joka hohti valkeaa valoa. Sitä seurasi lantio, käsi, rinnat ja kasvot, kunnes Miran ja oven välissä seisoa aave, kummitus, enkelimäinen ilmestys, kaunis nainen.

"En minä halua teille pahaa!", vakuutti aave pehmeällä äänellään. Hänen kasvonsa olivat puhtaan vilpittömät ja huulensa vienossa, äidillisessä hymyssä. Mira ei kyennyt hillitsemään hengitystään yhtään pidempää ja puuskutti voimakkaasti. Hän tunsu sydämensä pakahtuvan.

"Kuka.. kuka sinä olet?", kysyi Mira hiljaa, melkein kuiskaten. Hänen silmänsä olivat epäuskoiset, mutta eivät enää kauhun mustaamat. Aaveen hyväntahtoinen hymy leveni.

"Minä olen Liisa, hauska tavata. Mikä sinun nimesi on?"

"Mira."

"Anteeksi kauheasti että häiritseen, Mira. Taisin säikäyttää sinut pahemman kerran." Mira nyökkäsi. "Minä olen eksyksissä. Heräsin ihan juuri tuolla tuon talon ullakolta", aave kertoi ja viittoi Rautavaaran taloa päin, "Tiedätkö sinä, missä päin Sotkamo on, ja missä minä olen?", tiedusteli aave hymyillen. Mira tuijotti naista suu auki.

"Öh.. Sotkamo, Sotkamo on idässä. S-sinä olet maalla keskellä metsää. Kajaaniin on täältä aika lailla matkaa." Aave kiitti hymyillen.

"Tämä on kyllä ihan kummallista", totesi aave hymyillen, "et kyllä usko kun kerron." Mira odotti.

"Minä makasin vain hetki sitten Sotkamossa sairassängyllä, ja tohtori on manannut jo pitkään, että tytön henkiriepu on vaarassa. Tässä minä vaan olen, ihan muualla!", virkkoi aave ja naurahti. "Minä tunnen olevani elämäni kunnossa. Ei kuumetta, ei mitään!" Mira nyökytteli ja alkoi käsittää, mistä tilanteessa oli kyse.

"Sinä kuolit", sanoi Mira ääneen. Hän säikähti sanomaansa ja peitti suunsa kämmenellään. Naisen hymy piti ja hän naurahti heleästi.

"Minäkö kuollut? Mutta minähän näen sinut, minähän puhun kanssasi. Mitä sinä oikein tarkoitat?"

"Katso nyt itseäsi. S-sinähän olet valkea kuin lumi ja hohdat.. Sinä olet alasti." Aave katsoi itseään ja vartalooaan, katsoi hohtoa seinillä ja katossa.

"Totta tosiaankin!", aave huudahti. "Voi hyvä ihme! Mitä minulle on tapahtunut?"

"Sinä olet kai kummitus", Mira kuiskasi ja veti jalkansa rintojaan vasten. Hänen kehonsa tuntui heräävän henkiin pitkän unen jälkeen. Lukemattomat säryt, kivut ja tarpeet paukuttivat mielen portteja huomiota vaatien.

"Niin taidan olla", aave huokaisi ja istuutui oven juurelle. Alakuloisuus oli vallannut hänen kasvonsa.

"Entä ne muut?"

"Mitkä muut?"

"Teitä kum.. teitä, teitä oli useita." Aave näytti yllättyneeltä.

"Missä? Ulkonako?" Mira nyökkäsi. Aave nousi ylös ja käveli oven lävitse. Meni hetki ja aave palasi sisään.

"En minä siellä ketään nähnyt", aave kertoi ja pudisti päätään.

"Täh?", Mira kummasteli ja nousi ylös. Hän käveli ovelle ja raotti sitä varoen. Siellä ne olivat, toista kymmentä aavetta, lumervalkeaa ihmetystä. Mira sulki oven hitaasti.

"Siellä ne olivat", kuiskasi Mira aaveelle ja nyökkäsi terassille päin.

"Enkä minä näe niitä jostain syystä", aave totesi. "Mitä minä nyt teen? Jos minä olen kuollut, en voi elää. Silti minä puhun. Puhun, näen ja kuulen." Mira katsoi aavetta eikä voinut olla tuntematta myötätuntoa.

"En tiedä, mutta voin auttaa jos vaan jotenkin pystyn." Aave nyökkäsi hymyillen ja kiitti.

Mira sulki oven säpin ja kehotti aavetta istumaan pöydän ääreen. Se kävi häneltä helposti, vaikka Mira odottikin hänen putoavan penkin lävitse.

"Tuota.. tuntuuko sinulla olevan nälkä?"

"Ei ollenkaan, kiitos. Johtuu kai tästä kuolleena olost", aave vastasi ja nauroi. Mira ei voinut olla nauramatta mukana. Se tuntui hyvältä vaikka sattuihin kurkkuun.

Mira toi pöytään leipää, voita ja mehua. Ne maittoivat hänelle kuin juhla-ateria ikään. Aave katseli hänen ruokailuaan tyynenä ja hymyillen. Kun Mira oli saanut tarpeekseen, pyyhki hän suupielensä ja hymyili aaveelle. Hänen poskillaan oli jo vähän väriä, eikä hänestä tuntunut enää läheskään yhtä pahalta kuin vain hetki sitten. Oma tuska ja kärsimys oli unohtunut jonnekin taka-alalle.

"Miten.. Kuinka.. Kuinka sinä olet noin iloinen ja tyyni, vaikka olet.. tiedäthän", Mira virkkoi ja hymyili nolosti. Aave hymyili hänelle takaisin.

"En minä oikein tiedä. Jotenkin vain tuntuu, että kaikki huoli on poissa ja että minulla on loputtoman hyvä olo, parempi olo kuin koskaan. Ehkä minä olen nyt Herran huomassa." Aave haroi valkoisia, pitkiä hiuksiaan, jotka kiilsivät kauniina ilman takun takkua. Aaveen hymy oli Mirasta niin loputtoman kaunis, että häntä melkein itketti.

Mira jutteli aaveen kanssa humaltuen väsymyksestä tunti tunnilta, mistä aave ei vaikuttanut kärsivän vähimmässäkään määrin. Lopulta Mira laski päänsä käsiensä varaan ja vaipui syvään, rauhalliseen uneen. Aave hyvästeli Miran hymy kasvoillaan ja katosi oven läpi sinne, mistä oli tullutkin.

Mira oli herännyt myöhään iltapäivällä. Hänen kehoaan oli kolottanut, väsyttänyt ja nälättänyt, mutta se kaikki oli saanut odottaa. Hän oli tiennyt tarkalleen, mitä tulisi tekemään. Jokin veti Miraa puoleensa luvaten vastauksia.

Rautavaaran ovi oli kiinni, aivan kuten Mira oli sen jättänyt veren tahrimana. Se aukesi narahtaen ja kuuma, sairaalloisen makea ilma työntyi ulos. Se oli mädän lihan löyhkä, jokaisen miehen viimeinen partavesi. Mira puristi nenänsä kiinni ja hätisteli raatokärpäsiä, jotka pörräsivät ympäriinsä. Ilma oli niin paksua, että sen saattoi maistaa.

Rautavaara istui kiikkutuolissaan. Kesän helle oli tehnyt tehtävänsä ja kasvattanut toukat hänen lihassaan paksuiksi. Ruumista, mätää lihakasaa, ei olisi voinut tunnistaa Rautavaaraksi ilman hänen saastan täplittämiä vaatteitaan.

"Mitä sinä yritit sanoa?", Mira kuiskasi. Surun tunteet palasivat hänen kehoonsa. Löyhkä löysi tiensä Miran sieraimiin ja sai hänet yökkäämään.

Mira palasi tupaan ja avasi komeron, jossa Rautavaara piti jääkaappiaan. Mira tiesi, että portaat johtivat sieltä ullakolle. Se oli ainoa paikka, jonne Mira ja Viljo eivät saaneet lapsena koskaan mennä. Portaat olivat kapeat ja jyrkät, mutta hän selviytyi niistä käsiä apunaan käyttäen.

Ullakolla oli ensivilkaisulta pilkkopimeää, eikä se näyttänyt millään tavalla eriskummalliselta. Miran huomio kiinnittyi kuitenkin ohuisiin valoraitoihin pimeydessä, keskellä ullakkoa. Hänen silmänsä alkoivat sopeutua pimeyteen ja hahmottivat valon tulevan paksun savupiipun sisältä, sen rautaluukun rakosista.

Luukun kahvaan oli ripustettu kirjekuori ohuella narulla. Mira irrotti sen ja avasi luukun. Savupiipun sisältö sokaisi hänet ja valaisi ullakon kauttaaltaan. Mira meinasi huutaa, mutta onnistui rauhoittamaan mielensä: näky ei ollut oikeastaan kovinkaan pelottava kuin vain yllättävyydellään. Mira tiesi nyt, mistä aaveet olivat tulleet. Siellä ne makasivat toistensa päällä, kasvot levollisina ja silmät suljettuina.

Mira tutki kirjettä kädessään. Sen kuoreen oli raapustettu *Mira* karkeilla pölkkykirjaimilla. Hän avasi sen varoen ja veti esiin kirjepaperin. Hän istui piipun eteen niin, että valo osui suoraan paperille.

Kirje oli Rautavaaralta ja se oli todellakin Miralle. Rautavaara oli ennakoanut sen, että kuolisi hänen käsiinsä, ja oli kirjoittanut kirjeen, joka oli avoin tilitys kaikesta tapahtuneesta; kyllä, Rautavaara oli silponut Viljon; kyllä, Rautavaara oli ohjannut isä

Nummelinin kättä puristamaan liipaisimesta; ja kyllä, Rautavaara oli tehnyt sen kaiken tehtävänsä suojellakseen. Hän saattoi neitojen sieluja haudan lepoon.

Kirjeen loppu kosketti erityisesti Miraa.

Sinä, rakas Mira, olet erilainen. Koska sielusi on kytenyt sisälläsi pitkään, on sinuun kasaantunut valtavia voimavaroja. Niistä sinun on kuitenkin luovuttava sielusi mukana, sillä se on hinta, joka Ukkoslinnun palvelijan on maksettava.

Ensimmäinen sielu, jonka joelle kannat, on oleva omasi. Se on Sofia, puolesi joka ei päässyt koskaan toteutumaan. Minä tiedän Sofian päiväkirjasta, jonka sivuja olet jo pitkään lukenut. Sofia kirjoitti ne kädelläsi ja jätti ne löydettäväksi. Ne olivat turvapaikka, mutta eivät todellisuutta. Älä kuitenkaan sure, sillä tulet tekemään hyvää ja tärkeää työtä. Pysyt pitkään terveenä ja koet joka ikinen ilta tekeväsi jotain, millä on oikeasti väliä.

Minä tiedän kohtaloni, mutta odotan sitä rauhallisin mielin. Sinä olet hyvä ihminen hyvään työhön. Jätän elämäntyöni sinulle, Mira.

- Martti Rautavaara

Rautavaara oli kuvannut tarkasti sen, mitä Miran tuli tehdä yön tultua. Oli kuitenkin jotain, minkä hän oli jättänyt mainitsematta, eikä Mira ollut siitä ihmeissään. Oli aika saattaa vanhan miehen ruumis lepoonsa.

Mira ei yökkinyt tai valittanut kantaessaan kostean, mätää tihkuvan ruumiin ulos talosta. Hän vei sen talon taakse, metsän suojaan ja varjoihin. Mira kaivoi sinne syvän haudan pehmeään maahan ja laski Rautavaaran sen pohjalle. Hetki ei tarvinnut erityisiä sanoja tai toivotuksia, vaan hetken hiljaisuuden, jonka aikana Mira teki rauhansa vanhan miehen kanssa. Hän ei tuntenut enää vihaa tai katkeruutta, vaan rauhaa ja myötätuntoa.

Kello takan yllä löi kymmenen kertaa. Mira kohotti katseensa kirjan sivuilta ja tunsi perhosia vatsassaan. Hehkulampun valo oli heikko ja sen valossa saattoi lukea vain vaivoin.

Mira oli pessyt itsensä ja suuren osan Rautavaaran talosta hautajaisten jälkeen. Sitten hän oli syönyt ja syventynyt tutkimaan Rautavaaran kirjahyllyjä, joita ruosteenpunaiset veripisarot tahrivat paikoin. Mira oli selannut kirjoja, joista jokainen vaikutti kiinnostavalta ja eksoottiselta. Lopulta hän oli tyytynyt valitsemaan yhden sattumanvaraisesti, joka sylissänsä hän risti jalkansa kiikkutuolilla.

Mira nousi kiikkutuolista ja varmisti savupiipun olevan kiinni, kuten oli tehnyt jo useasti illan kuluessa. Metallitanko ei hievahtanutkaan syvemmälle. Kului vielä kokonainen tunti, ja osa toistakin, ennen kuin ullakolla kolahti. Mira hätkähti ja laski kirjan syliinsä. Oli siis aika.

Miran sielu oli kasan päällimmäisenä. Se oli kauniimpi, kuin hän oli saattanut odottaa, ja se hymyili tyytyväisenä. Mira ei voinut olla hymyilemättä ja tunsu lämpöä sisällään niin, että itki onnen kyyneleitä. Hän saattoi sielunsa varovaisesti säkkiin ja katosi viileään yöhön.

Kuunvalo ohjasi Miran matkaa läpi metsän varjojen, aina solisevalle joelle asti. *"Joen huomaan, kohtaan, jossa virta yltää vyötäröösi saakka"*, muisteli Mira sanoja, jotka Rautavaara oli raapustanut kirjeeseen.

Vesi oli viileää ja virtasi voimakkaasti, mutta jokin selittämätön voimakas tuli paloi Miran sisällä antaen hänelle voimaa ja itseluottamusta. Hän aukaisi säkin nyörit ja sielu lipui veteen. Se asettui joen pohjaan pienellä sysäyksellä kuin itsestään.

Ympyrä oli sulkeutunut. Lapsi oli kasvanut ja seiso voimakkaana keskellä virtaavaa jokea, kuun kylmässä valossa.

Puhdas, paksu lumikerros peitti maata niin kauas kuin silmä näki. Sitä tahrivat vain pienet siellä täällä luikertelevat polut ja aukean halkaiseva maantie, jota autot kulkivat vain ani harvoin talven tultua.

Mira oli ripustanut talipalloja terassin kattoon, joista pikkulinnut roikkuivat alituisen siementen perässä. Muuta liikettä tai elämää ei talon lähellä näkynytkään Miran itsensä lisäksi, joka oli hakemassa lunta ulkoa isolla kattilalla.

Raikas ulkoilma jaksoi virkistää Miraa talven jokaisena aamuna. Pakkanen oli terävä, mutta ei epämiellyttävä, sillä talvi oli jo totuttanut Miran todella kireisiin pakkasiin. Lumi narskui hänen saappaidensa alla, ja irtosi kinoksesta pienellä vaivalla.

Mira sulki oven ja kopisteli lumet saappaistaan. Tupa oli lämmin ja kodikas. Hän oli siivonnut sen perinpohjaisesti ennen talven tuloa, ja uusinut verhoja, mattoja ja muita yksityiskohtia. Kattila kalahti kuumalle liedelle ja lumi alkoi sulaa. Mira keittäisi kahvia, joisi sen ja kirjoittaisi päiväkirjaansa - kaikki jo tutun ja turvallisen rutiinin mukaan.

Mira ajatteli kirjaa, joka hänellä oli kesken. Se oli aukinaisena Rautavaaran kiikkutuolilla takan edessä ja oli jäänyt todella jännittävään kohtaan. Mira oli monet kerrat aikonut tuoda kirjoja Rautavaaran talosta, mutta oli aina hetken mietittyään jättänyt sen tekemättä. Kirjojen lukeminen ja siihen liittyvät tunteet olivat hyvällä ja tiiviillä tavalla sidoksissa Rautavaaran taloon, sen makuuhuoneeseen ja eritoten sen kiikkutuoliin.

Mira joi höyryävän kuumaa kahvia vanhasta, valkoisesta posliinikupista ja katseli ulos ikkunasta. Näkymä oli yksitoikkoinen, mutta valovoimallaan piristävä. Se koostui kolmesta suikaleesta, jotka jakoivat maailman keskenään: oli valkoinen maa, jota seurasi talvesta huolimatta syvän vihreänä säilynyt metsä. Metsän latvat olivat lumen valkaisemat, jotka sulautuivat taivaan sineen. Kaiken yllä lipui ohuita pilvenhattaroita, jotka olivat valkeita kuin lumi kaikkein pohjimmaisena.

Rakas päiväkirjani,

Ymmärrän nyt, mitä yksinäisyys merkitsee. Se tuo minulle rauhan ahdistuksen sijaan.

Enkä minä yksin ole. Eihän minulla ole täällä ketään, kenen kanssa jutella kahvin ääressä, mutta mitä se merkitsee? Se on ihmistenvälistä kanssakäymistä, mutta eivätkös ihmiset kirjoita kirjoja, joita minä luen joka ikinen ilta Rautavaaran makuuhuoneessa? Kyllä, sanon minä. Minä juttelen kaikessa rauhassa heidän ajatuksiensa kanssa. Siinä mielessä Rautavaara ja minä olimme hyvin samanlaisia, ja muistan häntä lämmöllä.

Minulla on kesken Max Madisonin Subjekti, joka on kyllä Objektiin verrattuna huikaisevan erilainen. Siinä hän käsittelee maailmaa subjektiivisesti, omalta kannaltaan. Siinä sitä vasta näkee, kuinka meistä kukin havainnoi maailmaa hyvinkin omaperäisellä tavalla!

- Mira, 7. Joulukuuta -76

Mira sulki päiväkirjansa ja laski kynän pöydälle. Ullakolla oli niin hyytävän kylmä, että hänen sormensa olivat kohmeessa siihen mennessä kun kaikki oli paperilla. Ikkuna oli huurussa ja jääkristallien kauniisti koristeleva. Mira piirsi siihen auringon sormellaan.

Kun iltapäivä alkoi taittua illaksi, siirtyi Mira Rautavaaran taloon, jossa hän jatkoi jutteluaan kirjojen kanssa. Talvi oli opettanut Miran takan käyttöön, jossa hän poltti huolellisesti sylillisen halkoja, kunnes savupiippu oli suljettava.

Ukkoslinnalla piti joinakin tiettyinä vuodenaikoina ja päivinä kiirettä, minkä takia Mira sai kiskoa sielusäkkejä aika ajoin hartiavoimin. Kyllä kevytkin painaa, kun se kerrotaan tarpeeksi suurella luvulla. Kun sielut oli saatettu joen pohjaan, palasi Mira usein Rautavaaran talolle ja nukahti tuvan mukavalle sängylle. Sitä ennen hän avasi savupiipun ja poltti puuta, kunnes tuvan ilma oli miellyttävän lämmin.

Mira kömpi vällyjen alle villasukat jalassa ja puhalsi kynttilän sammuksiin.

Oli vuosi 1977.

Alkuvuodesta, vielä pakkasen hallitessa, oli maantiellä parisataa metriä Miran talosta viihtynyt kallis auto useaan otteeseen. Mira oli katsellut salaa ihmisiä, jotka nousivat autosta ja kävelivät pellolla ja palasivat autoonsa, kun kylmä alkoi olla liikaa. Kun autoa ei ollut näkynyt enää kuukausiin, ei Mira ollut odottanut näkevänsä sitä enää.

Kevät tuli ja toi mukanaan enemmän kuin muuttolinnut. Auto palasi mukanaan muita autoja. Ihmisiä tuli enemmän kerta toisensa jälkeen ja he alkoivat työskennellä peltokaistaleella. Mira jätti heidät rauhaan ja jatkoi elämäänsä.

Kun kesä alkoi olla loppuillaan, oli maisema muuttunut. Talo oli noussut maantien varteen parisataa metriä Miran talosta. Se ei ollut vielä valmis, mutta kallis auto oli viettänyt sen edustalla jo useita öitä.

Kai se oli ollut vain ajan kysymys. Kun Mira kirjoitti eräs aamupäivä päiväkirjaansa ullakolla, näki hän ikkunasta pienen kulkueen, joka käveli hänen taloaan kohti pitkin maantien reunaa. Mira jatkoi kirjoittamista itsepäisesti ja lopetti vasta, kun hänen oveaan koputettiin.

Kukaan ei avannut ovea, vaikka isä koputti sitä useaan otteeseen. Hän pudisti päätään ja kääntyi perheensä puoleen.

"Ehkä se on nukkumassa", äiti kuiskasi.

"Minua pissattaa", pikkupoika kommentoi.

"Minua ei", pikkutyttö sanoi.

"Huomenta." Ovi narahti auki ja perhe kääntyi sen puoleen. Nuhruiset valkeat kasvot siristelivät silmiään pimeässä tuvassa.

"Huomenta", toivottivat vanhemmat yhteen ääneen.

"Ollaan muuttamassa tuonne vähän matkan päähän", isä selosti ja viittoi kädellään, jonka kourassa oli pieni viinipullo. "Tultiin näin naapureina pienelle visiitille." Vanhemmat hymyilivät kohteliaasti ja lapset näyttivät ujoilta.

"Joo", Mira sanoi ja selvitti kurkkuaan. Hän ei ollut puhunut pitkään aikaan.

"Mistäkä asti muutatte?"

"Tampereelta", äiti kertoi. "Onhan siinä matkaa", lisäsi hän hymyillen. Mira nyökkäsi.

"Ei mutta, olkaa hyvä ja ottakaa tämä", sanoi isä ja ojensi viinipullon Miralle, "hyvän naapurisovun merkeissä." Mira kiitti.

"Asuuko tuossa talossa muuten ketään? Ei olla kuin sinua nähty", tiedusteli isä ja viittoi Rautavaaran taloa.

"Ei.. Enää. Se muutti pois", kertoi Mira ja hymyili parhaansa mukaan.

Ja niin tuolla pienellä visiitillä kuitattiin naapurisuhde virallisesti alkaneeksi. Mira alkoi panostaa niin henkilökohtaiseen hygieniaansa, kuin tupansa siistinä pitämiseen. Perhe kävi kylässä pariin otteeseen, ja eipä aikaakaan, kun yhdessäolo ei ollut enää kiusallisuuden leimaamaa. Lapset alkoivat viihtyä hämyisässä tuvassa, joka oli kuin vastakohta uutena loistavalle kotitalolle. Ei seura ollut Mirallekaan pahitteeksi. Käyttipä hän heitä joskus Rautavaarankin talossa.

Ullakolle he eivät saaneet tosin mennä, eivät iki iki ikuna. Ja sen pituinen se.

Sinulle, lukija

Kirjoitin tämän kirjan vuoden 2006 aikana. Kulkemani tie oli pitkä ja kivinen, mutta pysyin sillä määränpäähänäni saakka. Lähetin paperille painetun käsikirjoituksen viidelle kustantajalle. Tähän mennessä neljältä on tullut kielteinen päätös, viides ei ole vastannut. Olen odottanut vastauksia nyt yli vuoden ja päätin tehdä tämän.

Jakaa kirjani kaikkille kiinnostuneille. Jos sitä ei paineta paperille, painettakoon se netin virtuaalilaineille. Levitettäköön sitä tässä muodossa niin pitkälle kuin se omin voiminensa kykenee kulkeutumaan.

Jos luit kirjani ja pidit siitä edes jossain määrin, merkitsisi minulle paljon saada rohkaisevia sanoja, vaikkapa sähköpostiosoitteeseen jonka kohta tähän naputtelen.

Kiitos,

- Timo Komulainen, 22.10.07

mad00002@hotmail.com